

MARTINSKÝ Evanjelik

2015/5-6

ROČNÍK 22

*Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť,
ktorá bude všetkému ľudu,
lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ,
ktorý je Kristus Pán.
A toto vám bude znamením:
nájdete nemluvniatko, obvinuté plienkami, ležať v jaslích.*

L 2, 10 - 12

Vianočná besiedka
Evanjelickej spojenej školy v Martine

Evanjelický a. v. cirkevný zbor. Evanjelická spojená škola,
Biblická škola a Centrum kresťanského vzdelávania v Martine
s najväčšou láskou želajú svojim členom, učiteľom, žiakom, študentom,
ako aj priaznivcom doma i v zahraničí
požehnané Vianoce 2015 a nádejou naplnený nový rok 2016.
Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!
Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis!

Daj, Bože, nádeje, jak ten chlieb voňavý, že zášť sa pristaví!
A radosť národy poleje, poleje.

MARTIN RÁZUS

ČAKANIE NA SVETLO

VLADIMÍR KNOŠKO

Advent – obdobie krátkych dní a dlhých nocí,
čakanie na svetlo z nepreniknuteľných neznámych priestorov.
Premýšľanie, ako často sme závislí od Božej pomoci,
len s ručením obmedzeným ideme ľudskou svojou cestou.

Cez mrazivé a upršané dni spejeme do obdobia Vianoc,
keď narodil sa Kristus Pán tak ako iné deti,
do vienka ale dostal schopnosť zlomiť smrti moc.
Ďakujeme za to Bohu, kresťania zeme všetci.

Bez Neho krajinou púštnou bolo by naše unavené srdce.
Cez labyrint života nás prevedie ako Ariadnina niť.
Budeme ako lístie v jeseni na zem padajúce,
zotlieme, aby sme v inej forme mohli opäť vziať.

Dbajme, aby pre hluk médií a refrén dotieravých reklám
neprepočuli sme, ako neustále k sebe volá nás,
aby kameňom uholným nám celý život ostal
a nádej naša nebola len prázdny vymlátенý klas.

Dravý tok života unáša nás do mora nevedomia.
V ten deň lístok spiatočný nám dáva otvorené nebo,
keď na našej veži zvony výzvu zazvonia:
príde čas vítať Dieťa modlitbou a spevom.

Pre všetkých sa narodil

Začiatky a konce. Príchody a odchody. Búrlivé i tiché, veľkolepé aj skromné. Už sme si zvykli...

Mnohé začiatky, nenápadné a tiché, sú spojené s pokorou, očakávaním a pokáním. Slávnostne, spolu s tisícami televíznych divákov, v nádeji prichodu nového života sme vstúpili do nového cirkevného roka. Na adventnom venci sa postupne zapalovali sviečky, aby nám ich silnejúci svit pripomenul to betlehemske svetlo, ktoré zvestovalo pastierom a mudrcom od východu, že sa narodil a kde sa narodil náš Spasiteľ. Slová anjela „Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu za ženu, lebo čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého“ (Mt 1, 20) a „Neboj sa, Mária, lebo si našla milosť u Boha. Ajhľa počneš, porodíš syna a dáš mu meno Ježiš“ (L 1, 30 – 31) sa skutočne naplnili. V podmienkach, ktoré by sme mohli prirovnať aj dnes k migrujúcim a prenasledovaným kresťanom, prišiel na svet Boží Syn. Nečakali a nevíkali Ho davy radosťou naplnených ľudí, len smutné oči a dych domácich zvierat v skromnej maštaľke. Začínal z ničoho, z lásky rodičov a darov, ktoré Mu priniesli pastieri a mudrci. Prenasledovaný vraždiacim strachom, hnevom a závisťou Herodesovou, pod ochranou anjela, na rukách svojich rodičov našiel utečeneckú nádej a pomoc v novej krajine – v Egypte. Tam prekali dni hrôzy, aby mohol začať a pokračovať v spasiteľskom diele, na ktoré Ho vyslal Jeho Otec.

Jeho zaslúbenia a želania, na rozdiel od bombastických a veľikášskych sľubov, vízií a vyhlásení mocných tohto sveta, sa skutočne plnia. Jeho meno je stále známe. Kde však skončili všetci mocní tohto sveta, kto si ešte spomenie na ich mená? Len vianočné ticho zostáva...

Nech svetlo betlehemskej hviezdy rozžiari oči a srdcia malých aj veľkých a naplní naše mysle poznaním, že Ježiš Kristus sa narodil aj pre teba. Požehnané vianočné sviatky!

DANIEL BORCOVAN, ZBOROVÝ DOZORCA

DUŠE, SLYŠÍŠ KLOPÁNÍ?

Jako: Příklad, pohanů spasení

Duše, slyšíš klopání?
Snad to již ten čekáný
Přítel, po němž toužíváš,
Kdykoli smutná býváš.

Nu račiž ke mně vjíti,
Chci dům svůj vyčistiti,
Abys měl zalíbení
V srdce mého bydlení.

Tys to, drahý můj hosti!
Vítám Tě s upřímností,
Vítám Tě, můj příteli,
Žádaný Spasiteli.

Vyčistím je od zlosti,
I od světských žádostí;
Neb Tvá svatost utíká
Každou ohavnost hřícha.

Jak ho krásným způsobím?
Tím ho zbožím ozdobím,
Co se vírou nazývá,
Z které láska vyplývá.

T 12, ZP 12

Aby náš Pán neklopal nadarmo

Anjelovi cirkevného zboru laodikejského napíš: Toto hovorí Amen, Verný a pravý svedok, Počiatok Božieho stvorenia: poznám tvoje skutky, že nie si ani studený ani horúci. Kiež by si bol studený alebo horúci! Takto, že si vlažný, ani horúci ani studený, vyplujem ťa z úst. Keď hovoríš: som bohatý, zbohatol som, nič nepotrebujem, a nevieš, že si biedny, aj úbohý, aj chudobný, aj slepý, aj nahý, radím ti: kúp si odo mňa ohňom prepáleného zlata, aby si zbohatol, biele rúcho, aby si sa odel, aby sa neukazovala hanba tvojej nahoty, a (kúp si) kolýriovej masti pomazať si oči, aby si videl. Ja všetkých, ktorýchkoľvek milujem, vychovávam a trestám. Rozhorli sa teda a kajaj sa! Ajhľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem stolovať s ním a on so mnou. Kto zvrázi, tomu umožním sedieť so mnou na mojom tróne, tak ako aj ja som zvrázil a sedím so svojím Otcom na Jeho tróne. Kto má uši, nech počuje, čo Duch hovorí cirkevným zborom!

Zj 3, 14 - 22

Milí bratia a sestry, vážené štedrovecrné zhromaždenie v Pánovi Ježišovi!

Istý farár zistil, že jeho jedna cirkevníčka, vdova, bola vo veľkej finančnej biede. Chýbali jej dokonca prostriedky na zaplatenie nájmu za malý byt, v ktorom bývala. Tento farár prehovoril s jedným bohatým cirkevníkom a ten bol vďačný za príležitosť urobiť niečo dobré. S láskou dal financie na pokrytie dlhu za nájom, ba dokonca zostalo aj niečo na oblečenie a jedlo.

Spomínaný farár sa ihneď radostne vybral k tejto vdove. Keď tam prišiel, niekoľkokrát zaklopal na jej dvere, ale nikto neotváral. Zrejme nie je doma, pomyslel si. Túto cestu urobil ešte niekoľkokrát, ale s tým istým výsledkom. Napokon jej poslal odkaz a keď k nemu prišla, rozprával jej o svojom márnom pokuse, o pomoci, ktorú jej chcel doniesť. „Ach, teraz je mi to jasné,“ povedala žena zdesene, „počula som klopanie, ale myslela som si – to je určite muž, ktorý vyberá nájom. A pretože som nemala peniaze, ostala som ticho sedieť a bála som sa otvoriť.“

Milí bratia a sestry, vianočný príbeh narodeného spasiteľa nám aj tento rok pripomína, že to Pán Boh s nami ozaj myslí vážne. Pripomínal nám to v adventnom čase aj tento náš martinský oltárny obraz. Je na ňom Pán Ježiš, stojí pri dverách a klope. Už ako malý chlapec som sa rád na tento výjav pozeral. Fascinoval ma ten vinič, ktorý akoby vystupoval z obrazu. Ježišova palica, ktorú som si vždy spájal s Mojžišovou, a predstavoval si, ako sa asi mohla premeniť na hada... aj tomu stĺpu som sa vždy potešil, že je taký podobný ako ten náš v kostole. A tak som si sníval počas kázní a piesní, tak ako si teraz isto snívajú tieto naše deti. Pamätám si však aj to, ako sme sa spýtali, kto stojí za tými dverami na druhej strane a komu ten dom patrí. Pani farárka mi povedala: to je tvoj dom, Milanko, a za tými dverami stojíš ty a bude dobré, keď ich raz otvoríš. Iste toto povedala aj všetkým ostatným deťom, aby sme si dobre zapamätali, že Pán Ježiš prichádza ku každému z nás a chce byť Pánom nášho i tvojho života.

Pravdaže, toto je povedané veľmi všeobecne. Čo konkrétne znamená to, keď Pán Ježiš vstupuje do nášho života? Naliehavo, ale zato pravdivo nám o tom hovorí biblický text. Je z poslednej knihy Biblie – zo Zjavenia Jánovho – a je súčasťou opisu posledných vecí tohto sveta. Hovorí o druhom príchode Pána Ježiša. Ak chcete, tak o Vianočiach, ktoré nás ešte len čakajú. Píše ich Pán Ježiš anjelovi jedného cirkevného zboru v Malej Ázii, ktorého situácia nám pripomína atmosféru dnešného sveta: pred dverami stojí Kristus a klope.

Čítali sme: ja poznám tvoje skutky, nie si ani horúci, ani studený, ale vlažný. O tej vlažnej vode v dávnej dobe niečo vedeli. V biblickom meste sa stretával akvaduktom dopravovaný prameň studenej vody s horúcimi prameňmi z Pamukale, krásnych terasovitých vápencových útvarov... Vlažný, ako mnohí hovoria o dnešnej dobe u nás i vo svete: pán farár, dnes už nikomu na ničom nezáleží, len si uchmatnúť pre seba. Až je mi ťažko tomu uveriť. Preberali sme nedávno na jednej strednej škole vzťahy medzi ľuďmi, medzi spolužiakmi, v rodine, v politike. Študenti to vedeli pomenovať celkom presne. Aj to, kde to nie je v poriadku. A keď som sa ich opýtal, čo s tým, tak mi povedali, že nič, že im je to viac-menej jedno. A rýchlo si vytiahli mobil a facebookovali si. Akoby už nebolo o čo stáť. Ako by už nebolo o čo bojovať... Najhoršie je, ak takto vychladne človek aj voči Bohu. Nie je ani horúci, ani studený. Akoby Pán Boh povedal: keby boli aspoň zlí, ešte by sa dalo čosi s nimi robiť, aspoň pohádať, ale oni už nie sú ani zlí, oni už akoby neboli. Nič, prázdnota.

A čím sa snaží človek toto prázdno vyplniť? Čítame: Keď hovoríš: som bohatý, zbohatol som, nič nepotrebujem, a nevieš, že si biedny, aj úbohý, aj chu-

dobný, aj slepý, aj nahý. O tom bohatstve cirkevného zboru v Laodikeji dodnes svedčia staré archeologické vykopávky. Bol to jeden z najbohatších cirkevných zborov v biblickej dobe. A potom ten kontrast vianočného posolstva o narodenom Kristovi, ktorý sa nemal ani kde narodiť, chudobný a nahý. A predsa bohatý. Či to nie je obraz dnešného sveta?

Povedzme si úprimne, čím vyplňame my túto prázdnotu. Bojím sa, že to je práve to, za čím sa naháňame neraz už od začiatku novembra. Aby sme mali, aby nám nič nechýbalo, aby mohli prísť Vianoce. A nevieme, že sme pred Bohom aj pred sebou úplne biedni a chudobní a slepí a nahí.

Bratia a sestry, otvorí dvere nášmu Pánovi ozaj nie je jednoduché. On pozná naše skutky. Dokonca vidí pohnútky, motívy, ktoré nás vedú k nášmu konaniu. Kto by už len stál o toho, kto vidí do nášho vnútra? A tak sa bojíme, ako tá vdova z nášho príbehu. Ale aj o tom sú Vianoce. Sú o našom charaktere. O našej schopnosti nechať sa presvietiť tým betlehenským svetlom, skrz naskrz aj na to, za čo sa hanbíme. Veď On nevstupuje cez tie dvere, aby nám to takto vyčítal, ale aby bol s nami. Aby sme už neboli chudobní, biedni, slepí a nahí:

Ajhľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem stolovať s ním a on so mnou.

Stál už Pán Ježiš pred tvojimi dverami? Počul si už jeho klopanie? Otvoril si mu už svoje srdce? Ak nie, tak dnes je na to ozaj výnimočná chvíľa. Neboj sa, už nemáme čo stratiť.

Kiež Kristus ani dnes večer neklope nadarmo. Kiež vojde i do nášho príbytku a srdca a zasadne k nášmu stolu. aby sme aj my mohli zasadiť s ním raz v nebesiach. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Prichádza Kristus. Prichádza do tmy ako veľké svetlo.

Mt 25, 1 - 13

Milí bratia a sestry, ako malé deti sme sa zvykli hrať na skrývačku. Rada som sa skrývala a rada som aj skrytých hľadala. Pamätám sa, aké to bolo vzrušujúce a napínavé, keď ten, čo počítal, povedal: Schovaný – neschovaný, IDEM! Skrývanie a hľadanie sa mohlo začať...

V evanjeliu o desiatich pannách a oleji do ich lúč, samozrejme, nejde o skrývačku. Povedala by som, že práve naopak. To dôležité je slovo: **IDEM!** Ide, prichádza KRÁL! Prichádza ženich.... prichádza advent. Je tu koniec roka, cirkevného roka... čas na bilancovanie, hodnotenie, premýšľanie, uvažovanie....

Bratia a sestry, vieme prečo sme kresťania? Vieme, kvôli čomu sme sa vydali na cestu nasledovania Pána Ježiša? Vieme, komu sme to vlastne uverili? Vieme, prečo veríme? Neuspávajú nás a našu pripravenosť rôzne starosti a povinnosti? Alebo každodenná rutina? Nie sme príliš zavalení prácou, povinnosťami, riešením rôznych vecí? Sme pripravení, alebo nepripravení?

Sú mnohí, ktorí začali svoju kresťanskú púť s ohňom v srdci a s veľkým oduševnením. Ale postupne ich oheň a zápal slabol... a niektorým, žiaľ, aj zhasol... došiel olej.

V Oriente sa svadba slávila kvôli horúčavám až večer. Nevesta v rodičovskom dome čakala na príchod ženicha a spolu s ňou čakali aj družičky. Ich úlohou bolo, že len čo ohlásili, že sa ženich so svojimi družbami približuje k domu nevesty, mali mu vyjsť naproti. A keďže už bol večer a vonku bola tma, museli mať so sebou lampáše. Tieto lampáše boli len akosi ozdobou, boli teda oveľa menšie ako tie, ktoré sa používali v domácnostiach, a preto si družičky, panny, museli so sebou vziať aj nádoby s olejom na dolievanie. Aby mali lampy pripravené. Aby mohli ženicha privítať krásnym sprievodom.

Všetky naše družičky z podobnenstva sú

ochotné na ženicha čakať. S najväčšou pravdepodobnosťou majú na svadobnej hostine rezervované miesta – veď boli predsa pozvané k takej dôležitej úlohe. Jednoducho – počíta sa s nimi. A keby ženich prišiel teraz hneď, bude sa s ním radovať všetkých desať panií. A nebol by žiadny problém.

Lenže, problém tu je. Ženich totiž dlho neprichádza. Zabudol? Alebo zabľúdi? Prehnal rozlúčku so slobodou a teraz zmešká vlastnú svadbu? Únava a čakanie zmorí všetkých a zaspávajú. O polnoci sa však strhne krik a ozýva sa volanie: „Ženich ide!“ Pán Ježiš tu hovorí mimoriadne živo a názorne. Doslova cítime tmavú noc, nastáva virvar, ktorý toto volanie vyvoláva. Práve vtedy, keď je na zemi tmavá noc, keď všetci spia hlbokým spánkom, zaznie zvolanie, ktoré dokáže zobudiť aj unavených a spiacich – ženich už ide, už predsa len prichádza! Družičky rýchlo vstávajú. Rozsvetujú svoje lampy, aby mohli ozdobiť svadobný sprievod.

A tu nastáva nový veľký problém: Päť družičiek s hrôzou zisťuje, že im došiel olej, že nemôžu sprievod ozdobiť svojím svetlom, a tak splniť to, pre čo boli pozvané na svadbu. Zisťujú, že sa nepripravili na také dlhé čakanie na ženicha. Nepripravili sa na to, kvôli čomu sa pôvodne vydali na cestu. Zisťujú, že nemajú olej...

Medzi týmito piatimi družičkami teda nastáva chaos, nervozita. Čo máme teraz robiť, keď nám chýba olej? Obracajú sa podľa nich so skvelým nápadom na svoje spoludružičky, ktoré mali olej v rezervnej nádobe: „*Dajte nám zo svojho oleja, lebo naše lampy hasnú!*“ Ale tie im celkom rozumne, možno aj trochu tvrdo, odpovedajú: „Ale potom nebudeme mať ani my, ani vy. Je predsa lepšie mať aspoň pár svetielok, ako nemať žiadne a byť v tme. Choďte k predavačom a kúpte si potrebný olej.“

Nečakali by sme v podobenstve aspoň trochu ústretovosti? Pomoci bližným?

Možno by sme si vedeli predstaviť toto podobenstvo Pána Ježiša aj inak. Že by sa rozumné družičky predsa len, aj keď s ťažkým srdcom, podelili so svojimi ľahkovážnymi kamarátkami o olej. Aj keď by riskovali neúspech celej svadby. Ale napokon by si ženy, i keď v úplnej tme, našiel svoju nevestu. Možno by jej povedal: „Poď ku mne, moja milovaná, našiel som si ťa srdcom aj v tejto tme. Bolo to krásne gesto, milé družičky, že ste sa rozdelili. Lebo iba ten, kto dá z toho najcennejšieho, čo má; iba ten, kto pre druhého stratí svoju jedinú šancu, iba ten môže byť mojím...“

Bratia a sestry, možno by nám takéto podobenstvo viac vyhovovalo, ale našou úlohou nie je podobenstvo Pána Ježiša meniť, ale snažiť sa porozumieť tomu, čo nám hovorí.

Opatrné, rozumné panny, sa na svadbu pripravili. So svojimi lampami si ešte vzali do rezervy aj olej na doplnenie. Olej znamená vieru, vnútorný náboj, nádej... Nádobky s olejom znamenajú akúsi rezervu viery, ktorú máme mať vždy pri sebe. Ale dá sa to? Veriť do rezervy?

V dnešnom podobenstve počujeme: Musíš mať olej do rezervy na cestu v noci, o polnoci, aby si svietil. Pán Ježiš nám tu hovorí: v ťažkých a rozhodujúcich chvíľach tvojho života je to podstatné **viera**, ktorú máš **pri sebe**. Na tej ceste pôjdeš **sám za seba**. Nemôžeš sa spoliehať na vieru niekoho iného – na to, že tvoji predkovia boli silno veriaci. To ti v tejto rozhodujúcej chvíli nepomôže. To zásadne sa nedá predať. Buď to jednoducho u seba, v sebe máš, alebo nemáš. Nikto ťa zastúpiť nemôže. Buď si pripravený zapáliť svoju lampu a máš dostatok oleja, alebo nie. Lebo na konci tvojej cesty, tesne pred polnocou, ťa čaká stretnutie so ženichom, s kráľom. Vtedy má svietiť tvoja lampka osobnej viery, lásky, nádeje.

Bratia a sestry, čo je pre nás, evanjelikov, tou rezervnou nádobkou? Nemôže to byť Biblia, Písmo sväté? Nie je práve Božie slovo záchrannou nádobkou s olejom, ktorú

máme k dispozícii, keď naša lampka hasne?

Uprostred svadobnej oslavy počuť búchanie na dvere. Teraz prichádzajú družičky, vracajú sa z mesta od predavačov. Ich lampy sú už krásne rozžiarené. Búchajú a volajú: „**Pane, Pane, otvor nám!**“

Ženich otvára dvere a hovorí: „**Veru hovorím vám! Nepoznám vás!**“ a dvere zatvára.

Aké kruté, hrozné a nemilosrdné slová. Bez akejkoľvek známky súcitu či zmlovania. „**Nepoznám vás!**“

Zabuchnuté dvere pred nosom. To je strážidelná možnosť života kresťana, ktorý po celý život lietal sem a tam a po kvapkách zháňal olej pre svoju stále hasnúcu lampu viery. A po tom všetkom, po tom plahočení sa životom a dejinami počuje: „**Nepoznám vás!**“ Vás, ktorí ste zmeškali možnosť stretnutia.

Milí bratia a sestry, sme pripravení? Máme dosť oleja? Budeme môcť vojsť spolu so ženichom na svadbu? Alebo sa nám rovno pred nosom zatvorí dvere, lebo sme neboli a nie sme pripravení?

Ten čas ešte neprišiel. Ešte stále ten čas máme. My všetci, každý z nás osobne. Máme možnosť nadviazať s Kristom blízkosť, dôverný vzťah vo všedných udalostiach našich dní. Máme čas snažiť sa o upevnenie tohto najpodstatnejšieho vzťahu, o vnútornú spriaznenosť s Pánom Ježišom.

Podobenstvo o desiatich pannách nás upozorňuje na to, že sú situácie, v ktorých nás nikto nezastúpi ani nenahradí. Naša budúcnosť visí na vlásku našej viery. Na našej pripravenosti, alebo nepripravenosti. Pozyva nás k tomu, aby sme žili a verili tak, aby sme v ten deň, keď sa začne svadba, mohli vstúpiť a počuť slová Pána Ježiša: „Teba poznám, vojdi!“

Bratia a sestry, začína sa advent a to znamená: „Prichádza Kristus, blíži sa, je na ceste k nám proti prúdu času. Prichádza do tmy ako veľké svetlo. Podme Mu naproti a budme každý z nás zodpovedný za svoje svetlo. Podme Mu naproti každý sám za seba. Vystierajme ruky k Božej budúcnosti, ktorá sa blíži a pripravme sa na ňu.“

Amen.

SLÁVKA DANIELOVÁ, ZBOROVÁ KAPLÁNKA

BOH NIKOHO NEUPREDNOSTŇUJE

Duchovný príhovor na vianočnom večierku

Třinec, 4. 12. 2015

Milé sestry, milí bratia, sme v adventnom období, ktoré nás naplňa zvláštnymi pocitmi. Skôr sa stmieva a mnohí ľudia práve v tomto radostnom čase očakávania trpia osamelosťou, pocitmi úzkosti a depresiami. Čo robíme pre to, aby sme sa samote a úzkosti vyhli? Tmu sa snažíme zaplašiť svetlom – domy, byty, ulice obvešujeme rôznofarebnými svetielkami. Na stôl si kladíme adventný veniec a každý týždeň zapálime o jednu sviečku navyše, a tak svetla pribúda a s pribúdajúcim svetlom sa blížia Vianoce.

Advent a vôbec vianočné obdobie nabrali v dnešnej dobe veľmi komerčný charakter. Kvôli predčasnej vianočnej výzdobe v obchodoch, kvôli Santovi alebo sobovi Rudolfovi si na ten pravý dôvod Vianoc mnohokrát vôbec nespomenieme. A predsa – bez toho, aby sa nebo dotklo Zeme, bez Slova, ktoré sa stalo telom, bez Ježiša, ktorý sa narodil, by sme dnes nemali o čom hovoriť. Bez narodeného Krista by nemalo zmysel hovoriť o Bohu, ktorý NIKOHO neuprednostňuje.

Apoštol Pavol v liste do Ríma rozoberá niekoľko veľkých tém. Nakoľko nám to dnes čas dovoľuje, môžeme hovoriť v súvislosti s prečítaným textom o dvoch. Prvá téma je bezprostredným kontextom nášho textu: Všetci ľudia zhršili, všetci ľudia potrebujú Božiu záchranu. VŠETCI jednoznačne znamená VŠETCI, bez rozdielu. Prečo? Lebo VŠETCI zhršili a VŠETCI si úplne rovnako zasluhujú odsúdenie a trest. Tí, ktorí hrešili majú Zákon, budú súdení podľa Zákona. Tí, ktorí hrešili majú vlastné pravidlá spoluzitá, budú súdení na základe vlastných pravidiel. Skrátka – niet úniku, niet výhovorky, lebo Boh nikoho neuprednostňuje na základe svojich nálad, prípadne zvykového práva či iných tajných nepísaných pravidiel.

Boh nikomu neudeluje výnimku z pravidiel.

Naša ľudská skúsenosť je v každej oblasti nášho života úplne odlišná od Božieho konania. My ľudia si vyberáme a dávame výnimky. V každej zložitej situácii dokážeme výnimku z pravidiel hľadať aj uplatňovať. Každý z nás si vyberá podľa vlastných pravidiel. Čo všetko si vyberáme?

- Materiálne veci pod heslom: Chceme len kvalitu! Chceme len to najlepšie!
- Ľudia, s ktorými sa kamarátame – podľa vlastných záujmov (čím dôležitejší priateľ s čím vyšším postavením, tým lepšie), podľa osobných sympatií či antipatií. Mladí ľudia si priateľov vyberajú na sociálnych sieťach podľa ich profilov, fotiek, statusov...
- Virtuálnu existenciu – vo virtuálnom svete o sebe prezentujeme obraz, ktorý vôbec nemusí zodpovedať skutočnosti, hoci ho vytvoríme úplne sami.
- Profesionáli hľadajú ľudí do práce cez internetové vyhľadávače, prípadne profesionálne webové stránky.
- Vzdelanie – podľa prestíže školy, podľa výsledného produktu – kto budem a koľko budem zarábať.
- Vlastný výzor, dokonca aj pohlavie.
- Krajinu, mesto, dedinu – miesto, kde chceme žiť a ako chceme žiť.
- Cirkev – kde sa cítim najlepšie. Kde sú moje duchovné potreby dokonale naplnené. Kde odo mňa nič vážne nechcú.

Spoločným menovateľom všetkých týchto oblastí je JA. Vidíte a cítite, koľkokrát sa vo všetkom, čo sme spomenuli, vyskytuje slovo JA a MOJE túžby, MOJE želania? Je to skutočne túžba po kvalite a skutočných hodnotách, alebo je to moja sebeckosť, túžba mať viac, túžba mať funkciu či postavenie, čo riadi môj proces výberu?

A všimnime si ďalšiu vec – spolu s tým, čo preferujem JA, ide ruka v ruke výnimka

z pravidla. V záujme toho, aby som získal presne to, čo chcem, som ochotný aj schopný aj rýchly udeliť výnimku, ktorú si dokážem ospravedlniť, pre ktorú dokážem nájsť kvalitné výhovorky, pre ktorú viem aj poľaviť zo stanovených pravidiel.

Skrátka, sme úplne iní, ako je Boh. Sme *incurvatus in se*, ako hovorí Luther – zamotaní, zakrútení sami v sebe. Všetko sa točí len okolo mňa, premýšľam len o sebe, myslím len na seba, na všetko a na všetkých hľadím cez optiku – JA!

Čo/kto nás z tohto otroctva vlastného JA, vlastného sebeckta môže vyslobodiť? Čo/kto nám dáva úplne inú optiku, iný pohľad?

Čo/kto nám daruje nový a skutočný život bez výnimiek, s jasnými pravidlami?

Apoštol Pavol nás dnešným textom „Boh nikoho neuprednostňuje“ vedie späť k chudobnej jaskyni a k malému dieťaťu, ktoré je zosobnením Božej milosti a lásky. Opäť sa dostávame na úvod tohto krátkeho príhovoru. Nie, nie ku komerčnému Santovi s kamiónom vianočnej kokakoly. Ani k sobovi Rudolfovi s červeným nosom, ktorý vedie Santove sane, ak práve nevezie do sveta kokakolu. A dokonca ani k slávnej rozprávkovej Popoluške, bez ktorej vlastne Vianoce v Čechách a na Slovensku neexistujú. Apoštol Pavol nás nechce viesť k romantizujúcej zasneženej verzii Betlehema so skroteným kučeravým blondavým modrookým chlapčekom, veselo sa usmievajúcim na spievajúcich anjelov. Apoštol Pavol nás vedie ku skutočnému Kristovi, ku skutočnej stelesnenej Božej milosti a láske. Vedie nás k Božiemu Synovi, ktorý sa vzdal slávy u Otca, aby sa ponížil, vzal na seba podobu služobníka a poslušne kráča až po smrť na kríži, aby mohol byť Ocom slávne vzkriesený! Kvôli nám a preto, aby sme mohli mať istotu, Boh má pre všetkých nás rovnaké pravidlá, ktoré platili včera, platia dnes a budú platiť aj zajtra.

Prajem vám pozhnaný a pokojný adventný čas!

KATARINA VALČOVÁ

Vstávajú ze sna pastýři

Vstávajú ze sna pastýři
a diví se a žasnou.
A bez váhání zamíří,
kde vidí hvězdu jasnou.

Nad holým chlévem z kamení,
co hledí dolů k městu,
hoří to Boží znamení
a osvětluje cestu.

Svolává k chlévu ze všech stran
i anděle i lidi.
A kdo má srdce dokořán,
každý to světlo vidí...

Mlč, Janku, malověrný Janku

Mlč, Janku, malověrný Janku,
ovečky plaší pláč.
Ty čekej v bdění, čekej v spánku.
Však duše tvá ví nač.

Čekej, jak v Písmě stojí psáno:
Pomine jednou tma,
uprostřed noci vzejde ráno
a hvězda radostná.

VÁCLAV RENČ

Vianočné rozprávanie z knihy Galéria postáv Novej zmluvy O Ježišom detstve so svojim synom Samuel Štefan Osuský

NARODENIE A OBETOVANIE JEŽIŠA

(L 2, 1 - 7; 19 - 20)

Okrem kratočkej správy u Matúša o narodení a obetovaní Ježišom máme, syn môj, obšírnejšie podanie u Lukáša. Možno povedať, že práve Lukáš ako vôbec prvý historik charakterizoval nepochybné historické úzadie, čo by mali či chceli podvrátiť tí, ktorí tvrdia, že Ježiš nežil. Lukáš píše, že v tých dňoch, to jest po narodení Jána Krstiteľa, vyšiel rozkaz od cisára Augusta, aby bol popísaný celý svet a že to popísanie prvý raz bolo vtedy, keď sýrskym vládarom bol Kyrenios. Tu sú historické dáta, ktoré nemožno odtajiť. Augustus, cisár, v dejinách Rimanov znamenal veľmi mnoho. To vysvitá už z toho, že jeho meno, vlastne prímeno - Augustus - znamená asi toľko, čo u nás svätý alebo osvietený. Titul získal si veľkými zásluhami o rímsku ríšu v dobe jej veľkého úpadku. Po dlhom panovaní Židia mali ešte svoje kráľovstvo a nadvládu cisára, Ríma, zastupoval kráľ Herodes Veľký. Súčasne sýrskym vládarom, legátom, bol Kyrenios - Kvirínus. Keď sa píše, že ten prvý pokus „sčítania všetkého ľudu“ bol za Augusta a Kvirínia, tu nastáva veľmi spletitá historická otázka, pretože Kvirínus zastával svoj úrad až v 7. roku po Kristovi a nie počas Jeho narodenia. Študujúc túto otázku, neviem ju ináč rozriešiť, iba tak, že pri narodení Ježiša to bol len súpis, a to všeobecný súpis, kým ďalší súpis, ktorý bol už nielen súpisom, ale vyrubovaním majetkovej dane pre Judeu, nastal za Kvirínia. Spomínajú to aj Skutky apoštolské (5, 37). Táto daň sa platila nie do senátnej kasy (erár), ale do cisárovej (fiiskus, fyskus). Nakoľko je reč o narodení Ježiša, tak máme do činenia s tým prvým súpisom, ktorý sa vzťahoval na svet rímskej ríše, ako aj Palestíny. Súpis bol nariadený nielen kvôli daniam, ale aj kvôli vojenskej povinnosti, čomu bola podrobená i Palestína, a to Židia považovali pre seba za svoje najväčšie poníženie, lebo uznávali len chrámovú daň a službu Hospodínovu.

Podľa súpisu každý mal byť zapísaný tam, kde sa nachádzali jeho rodokmene, čiže popisné záznamy toho-ktorého rodu, a každý musel putovať do mesta takéhoto popisu. Keďže rodové knihy rodu Dávidovho boli v Betleheme, tak Jozef musel ísť do svojho rodiska.

Vybral sa a šiel asi v mesiaci decembri, keď už pominuli jesenné spršky. Nešiel sám, ale vzal so sebou i snúbenicu Máriu, ktorá bola vtedy vo veľmi pokročilom stave tehotenstva. Cesta z Nazareta do Betlehema je dlhá asi 130 km, a tak dosť obťažná.

Je otázka, či musela ísť aj Mária. Rozličné sú mienky a výklady, prečo išla, ak nemusela ísť. Rozšírený je názor, že ju Jozef nechcel nechať v takom stave v Nazarete. Iní mienia, že Jozef rozmýšľal natrvalo sa vrátiť do svojho rodiska. Nevieme sa rozhodnúť. Ale možné je aj to, že pravdepodobne nemala brata a ako dedička rodu sa musela dať zapísať aj Mária.

Keď prišli do Betlehema, nemohli si nájsť miesto na ubytovanie. Tu máme dôkaz Jozefovej chudoby. Buď jeho rodičia nemali v Betleheme vlastný dom, alebo ho Jozef predal či prenajal, keď šiel za prácou do Nazareta. Zase ťažko rozhodnúť bez správ. Ale pravdepodobné je to prvé. Keď sa nemohli vo svojom bývalom alebo pre-

najatom dome ubytovať, hľadali (ako prekladajú Kralickí) miesto v „hospode“, podľa našich jazykových zvyklostí by sme povedali v „hostinci“, pravda, s tým rozdielom, že tam hostince ináč vyzerali ako u nás. Ale ani tam nenašli miesto, lebo na východe a v takom mestečku bývala len jedna tzv. hospoda a tá bola mnohými návštevníkmi pri súpise preplnená. Okrem toho v takýchto hospodách, ktorými boli obvykle len veľké kólne (šopy), prenocovali iba karavány so svojim stádočkom. Niektorí exegeti si myslia, že v takejto kólne, maštali sa ubytovali aj Jozef s Máriou. Ale tomu proti-rečí práve Lukáš, keď hovorí, že nemali miesta v hospode. Ktorí myslia na inú maštaľ, tých zvädzajú spomenuté jasle a tiež to, že Mária vo svojom stave nemohla konať toľkú cestu pešo, mali so sebou oslíka, a preto sa ubytovali v maštali.

S takýmto chápaním nesúhlasím a považujem to za romantiku. Je teda otázka, kam sa utiahli? Ako chudobní ľudia pri zaujatí už pohodlnejšieho ubytovania utiahli sa k chudobnému človeku. Chudobný človek, možno že práve pastier, ako boli betlehemskí pastieri, v tých časoch a pomeroch býval veľmi primitívne a urazili by sme ho, keby sme jeho príbytok pomenovali maštaľou.

Mohli by sme povedať, že to jeho primitívne bývanie bolo približne také, ako bývalo aj u našich nedávnych predkov, menovite v severnej Trenčianskej alebo Oravskej stolici, kde náš chudobný človek býval v jednej miestnosti aj so svojim stádočkom. On v jednom kúte a čo mal živé zo statku, v druhom kúte. Tak mal vo svojej chyži aj jasle. Túto ctihodnú chudobu všelijakí romantickí maliari a spisovatelia vo vianočnom idylizme zväčšili na maštaľ alebo dokonca na chliev. Myslím, že takým romantizovaním Ježiša nepovýšime, skôr ponížime. Tiež je možné, že ten primitívny príbytok bol stavaný alebo budovaný v skale, v rokli, v jaskyni, ako to už starí cirkevní historici spomínajú.

S romantizmom sa stretávame aj pri pozdrave narodeného Ježiša, keď napr. Papini píše, že prvé boli zvieratá, ktoré ho pozdravili. Je to zbytočná romantika okolo Ježiša, ktorého nič vymyslené nemôže povýšiť, len ponížiť. Sú aj takí romantici ako spomenutý Papini, ktorým nie je dosť ani maštaľ, ale hovoria o chlieve. My sa radšej uspokojme s chudobnou izbičkou, trebárs v jaskyni, možno že práve jedného z betlehemských pastierov. Legenda spomína v životopisoch svätých, že spomenutý príbytok chudobných pastierov bol v zrúcaninách Dávidovho paláca. A to mohlo vyzerať ako v jaskyni. Je to síce možné, ale otázne.

Naplnili sa dni a Mária podľa cirkevného datovania dňa 25. decembra porodila. Možno, že ďaleká, ťažká cesta urýchlila pôrod. Aj tu kolká romantika, keď apokryf idealizuje, že porodila bez bolesti a bez babice. Mária synáčika obvinula plienkami a uložila v jasiach. Ani jeden obraz si nevieme predstaviť bez jasiel.

Nečakane ešte v ten deň prišli na poklonu pastieri a keď prítomným vyrozprávali, čo videli a počuli od pastiera, vracajúceho sa domov na polia, všetci sa divili a Mária zachovala si všetko a premýšľala o tom v srdci.

Syn sa zamiešal: „Hľa, otec, Mária zachovávala, premýšľala, ale prečo? Veď ona predsa vedela, kto sa jej narodil?“

Áno, tu je práve dôkaz toho, čo sme už povedali, že ona vierou prijala anjelove slová, ale v zarazení nechápala ich hĺbku. Alebo ak áno, tak jej židovské náhľady o Mesiášovi kalili jasný pohľad na synka. Že zachovala, premýšľala, to znamená, že zrovnávala slová pastierov a anjela so slovami, ktoré anjel povedal jej samej. Tak sa to bude, syn môj, opakovať aj pri Simeonovi, pri návšteve mudrcov, aj v dvanástom roku pri Ježišovej návšteve chrámu v Jeruzaleme. Tam nájdeš ďalšie poznámky.

OBRIEZKA A OBETOVANIE JEŽIŠA

(L 2, 21 – 24; 33 – 39)

Keď prišiel ôsmy deň podľa predpisu Mojžišovho zákona (1M 17, 10 – 11), dieťa dali obrezať a pomenovali ho Ježišom. Význam obriezky sme vyzdvihli pri Jánovi Krstiteľovi. Bola znamením prijatia dieťaťa do zväzku zboru Židov ako vyvoleného národa podľa zmluvy s Hospodinom, ktorú uzavrel Abrahám.

Na znak zmluvného záväzku dávali osobné meno. Na obsah mena Ježiš sme už poukázali a znovu prízvukujeme, že pochádza zo židovského Jehošua, židovsky skrátene Jozua, grécky pretvorené Ješua, ale vždy znamená: Hospodin je osloboditeľ. To meno je nielen bežné, ale aj symbolické. Jozua oslobodil Židov od namáhavého putovania púšťou a voviedol do Kanaánu, Jozua veľkňaz ich vyviedol z babylonského zajatia a Ježiš prišiel, aby oslobodzoval v skúške sveta a otroctva diabla, hriechu a smrti.

Dieťa bolo obrezané a pomenované podľa cirkevného udania 1. januára, a preto cirkev na ten deň položila meno Ježiš, ktoré si vo svete nik nedáva. Schlatter, zrovnávajúc meno Jána Krstiteľa s menom Ježiš, výstižne napísal: Meno Ján znamená: Hospodin je milostivý vo vôli oslobodiť, naproti tomu meno Ježiš znamená: Hospodin prechádza z milosti od vôle k činu.

Keď sa minulo štyridsať dní Máriinho očisťovania, priniesli Ježiša do Jeruzalema, aby ho predstavili Pánovi a zasvätili na Jeho službu. Stalo sa to podľa kalendára 2. februára (3M 12, 2 – 5). Predpis zákona bol, že na pamiatku vyslobodenia z Egypta a zachránenia židovských detí každé prvorodené dieťa – chlapec má byť ako kňaz obetovaný na Božiu službu (2M 13, 2). Ak sa nezasväti tejto službe, môže byť chlapec vymenený obeťou (4M 18, 16). Za takto vymenených neskoršie nastúpil rod Lévi a jeho dedičné pomocné kňazstvo levítov.

Okrem obetí za očisťovanie majetnejší prinášali aj zápalnú obeť baránka a chudobní holuba alebo hrdličku (3M 12, 6 – 8). Jozef a Mária priniesli to posledné, a to je ďalším dôkazom, že boli chudobní.

Pri obetovaní prišli do chrámu Simeon a Anna, o ktorých sme už hovorili. Nad ich rečami divili sa aj Jozef a Mária ako pri návšteve pastierov. Zaujímavé je, že Jozef už tu je menovaný otcom Ježišovým, prirodzene, v právnom zmysle (L 2, 33).

Divili sa, lebo Simeon rozširoval ich izraelský obzor zo židovstva na celé ľudstvo, a nevedeli pochopiť, že prorokovaný meč Márii bude symbolom utrpenia, Mesiáša a matky. Ako sa návštevou mudrcov splnilo Simeonovo proroctvo o pohanoch, tak proroctvo o meči prišlo nielen poslednými siedmimi vetami z križa, ale aj siedmimi udalosťami, o ktorých budeme hovoriť v postoji rodiny k Ježišovi a z ktorých prvá prišla už o dva roky útekom do Egypta.

Lukáš píše, že keď všetko vykonalí, vrátili sa do Galiley, do svojho mesta Nazareta. Áno, ale nestalo sa to hneď, lebo sa vyskytla veľká prekážka.

ÚTEK DO EGYPTA A NÁVRAT DO NAZARETA

(Mt 2, 13 – 15; 19, 23)

Jozef už aj v Nazarete uvažoval, či si má založiť nový domov tam, či v rodisku v Betleheme. Keď odchádzali z Nazareta, možno že sa rozhodli pre Nazaret, ale príchod do Betlehema a rozpomienky na staré časy, tiež na narodenie Ježiša, sobáš s Máriou, ťažká ďaleká cesta späť do Nazareta, nájdenie si po dvoch rokoch zamestnanie aj tu a tiež známosti s ľuďmi dali im podnet ešte raz preskúmať otázku, kde sa usadiť a za-

Trvalá expozícia ľudového umenia inštalovaná v lapidáriách v exteriéri ostrova uprostred Oravskej priehrady.

ložiť si novú domácnosť. Že tak uvažoval Jozef, dokazuje neskoršia udalosť, keď sa vracal z egyptského úteku do izraelskej zeme a chcel sa vrátiť do Betlehema (Mt 2, 21). Uvažovanie trvalo dva roky, čo bývala doba odstavenia dieťaťa od prs. No v našom prípade uvažovanie sa skončilo, keď o dva roky prišli mudrci a musel sa uskutočniť vynútený útek do Egypta.

Z rozprávania o mudrcoch vieme, že sklamaný Herodes dal vraždiť betlehemske deti (pravdepodobne len chlapcov), aby sa zbavil soka – kráľa Ježiša. Povedali sme, že je možné, že už mudrci ich upozornili na toto nebezpečenstvo a potvrdil to aj druhý Jozefov sen.

Po uvažovaní ustarostení a utrápení – prvý prorokovaný meč Simeonov – Boh pomohol. Poslal vo sne anjela, ktorý oznámil Jozefovi: „Vstaň, vezmi dieťaťko a jeho matku, uteč do Egypta a zostaň tam, dokiaľ ti nepoviem, lebo Herodes bude hľadať dieťaťko, aby ho zahubil.“

Jozefovi už prvý sen dobre predpovedal, uveril mu a uveril aj tomuto. V noci vydali sa ako vidieť na našom obraze, na ďalekú cestu do Egypta.

„Prečo práve do Egypta,“ pýtal sa syn, „keď je to takmer 500 km?“

Preto, syn môj, že Egypt bol jediné možné útočisko. Ďalej, že tam boli Židia už aj za praotca Abraháma, potom za Jákovu i Jozefa a konečne v tom čase ako v diaspore žilo tam asi milión Židov. Cesta, pravdaže, bola ťažšia než do Nazareta. Putovali na juh cez Judskú púšť, Fáran atď. primitívnym spôsobom na oslíku. Podľa tradície od-

počinuli si aj v Chebróne, kde zomrel Abrahám, kde bol za kráľa povolaný Dávid, odpočivali aj na križovatke ciest v Beér-Šebe, kade blúdila vyhnaná Agar so synčekom Izmaelom. Tieto historické deje im pripomínala dlhá cesta, ktorá mohla trvať hodne vyššie týždňa, aj keď si ju popri mori krátili.

Apokryf hovorí, že ich sprevádzala aj mladšia sestra Márie Salome a ešte traja chlapi. To by nebolo až také legendárne ako to, že malý dvojročný Ježiš už na ceste robil veľké divy: skrátil im cestu popri mori, uzdravil posadnutého kňazského syna, zahnal zbojníkov a lotrov, bozkom uzdravil nemú nevestu (preto sa vraj bozkávajú sväté obrázky), uzdravil malomocné dievča, princa atď.

„Ale otec,“ upozornil ma syn, „načo také vybájené veci spomínaš?“

Na to, syn môj, aby popri takýchto výmysloch a nezmysloch vynikla vážnosť neskorších divov. To sú práve také výmysly, a to tendenčné, bez ohľadu na historicitu, ako že po narodení hneď sedel, krstil zvieratka či opísal dieťa v živote matky.

Podľa legendy v Egypte sa usadili v Matarei pri meste Leontopolis, asi pol hodiny na severovýchod od Káhiry. Možno, že toto zodpovedá pravde. Ale legenda aj ďalej obrazotvorne maľuje, čo je zase ťažko uveriteľné, že ešte aj dnes v tamomšom jednom strome sykomory je vodná priehľbeň, kde sa kúpал malý Ježiško a kde uzdravoval deti, ktoré sa s Ním hrávali.

Ťažké bremeno vyhnanstva a živobytia musel znášať najmä tichý, mlčanlivý, skromný, starostlivý Jozef ako hlava rodiny. Matúš dokladá, že útekem sa splnilo Ozeášovo proroctvo (Oz 11, 1). Lenže nie preto utekal, aby sa splnilo, ale jeho útekem sa splnilo. Výklad je alegorický. U proroka to bol národ, ktorého Hospodin povolal ako syna z Egypta, a tu je to Syn, ktorý oslobodzuje národ. Dávno, pradávno patriarchovia utekali ta pred hladom. A teraz ta uteká najlepší syn národa pred istou smrťou mečom kráľa vlastného národa.

Jozef a Mária iste túžobne očakávali, kedy im anjel oznámi, že sa už môžu vrátiť. Vzhľadom na to, že do Egypta šli s dvojročným synčekom a kým im to anjel oznámil, uplynulo nevieme presne koľko, ale možno počítať jeden – dva roky, lebo Archelaos ešte panoval.

Anjel Jozefovi totiž povedal: „Vstaň, vezmi dieťaťko a jeho matku a choď do zeme izraelskej, lebo pomreli už, ktorí číhali na život dieťaťka.“ Prizvukujem: do zeme izraelskej, teda nie do Judskej, teda nie do Betlehema, hoci apokryf píše, že sa tam zastavili. Ale to je nemožné. Potom prišiel štvrtý sen, ktorý Jozefovi radil, aby šiel do krajiny Galilejskej. Do Judskej nie, lebo tam miesto Herodesa Veľkého zaujal najkrutejší syn Archelaos, ako sme o ňom hovorili.

Keď sa vrátili z Egypta a usadili sa zase v Nazarete, Ježiš mohol mať asi štyri roky. Vrátením sa do Nazareta sa v osudoch dieťaťa Ježiša spojili dve významné časti zeme: Judska a Galilea. V Judske sa narodil, v Galilei rástol. Až tu sa stalo, čo napísal Lukáš, že sa to stalo hneď po obetovaní (L 2, 39). Ako sa toto všetko ľahko povie a napíše, ale treba sa zamyslieť, koľko útrap to stálo pre matku i Jozefa, ale najmä pre Jozefa. A predsa nikde niet správy, ani kanonickej ani apokryfickej, o nejakom repťaní, o vzájomných hádkach manželských, ako to býva, keď sa život manželom stane ťažkým. V starostiach a útrapách o živobytie možno, že im v novom prostredí pomáhali aj tie drahocenné dary, ktoré im priniesli mudrci, najmä ich zlato. Pomáhali, ale nestačilo prekonať ťažkosti živobytia v Egypte ani nebezpečenstvá putovania. To mohla prekonať len do vôle Božej opravdivo oddaná duša a viera.

VIANOČNÁ SPOMIENKA

Mať moja za troma horama nevedela o mojej sláve, že som dostával u plukovníkov za svoje vyučovanie prvý svoj zárobok v striebre vyplácaný, a tak sa stalo, že som blízko pred Vianocami – zima bola čo deň väčšia – dostal od nej list:

Syn môj drahý, sme biedni a nemôžem Ti poslať na cestu toho roku. Vianoce budeme mať bez Teba, v duchu budeme spolu. Tvoja milujúca Mama.

Alebo tak akosi. Viete si predstaviť, aký to bol pocit, keď som mohol v duchu koncipovať list, hoci som ho nikdy perom napísal:

„Mať moja, prídem, už natoľko vládzem i sám. Tvoj vďačný syn.“

Alebo tak akosi, hoci zárobku bolo len toľko, ako zájsť na Vianoce a vrátiť sa do školy. Zima bola v ten deň veľmi krutá, ale akoby sa roztápala horúcou hruďou mladého študenta. Zima, večer, keď kráčal

cestou od železničnej stanice vrždiacim snehom pod oblohou naširoko rozkrídlenou, tisícimi hviezdami posiatou, krásnou a mrazivou, ešte vzrástla. Ľudia schulovali sa do šiat, akoby sa chceli scvrknúť, aby čím menším povrchom stýkali sa s nekonečným vtedy mrazivým priestorom, ale študentovi šírila sa hruď. Zo srdca vystupovala ako z prameňa nevyčerateľného teplota zvláštna, striekala do neba gejzírom, pršala naspäť Božím požehnaním, rozparovala sa, šírila, šírila a zaplňala vesmír. Povedľa prefrčali parádne sane, ľudia sedeli v nich do hune ponorení, kočiš na baku rozháňal rukami a rukávom proboval rozháňať tuhý srieň, ktorý mu sedel na fúzoch. Eh! Psa nehodno vypustiť – myslel si študent, kráčajúci povedľa, rozpíňal kabát, hvízdal si a keď zastal, potriasol nohou a z topánky odletela podošva, dávno predratá, teraz celkom odlúpená. Rozosmial sa, vystrel ramená, hviezdnaté nebo celé objímajúc, potom zas zdvihol kufrík a kráčal veselo popri topoľoch, cez zákruhy, popri starej vrbe a zdalo sa mu, že niet snehu, že niet srieňa, že v tejto hviezdinatej krásnej noci najhorúcejšie prúdi miazga matky zeme a stromy kvitnú bohatým kvetom tropickým. A možno, že mal pravdu, veď bolo blízko pred Vianocami a Ježiško nemohol sa narodiť v chumelici.

Nečakali ma. Zdá sa mi, že svietil veľký strieborný mesiac nad zaseženým Chočom, keď som vkročil drevenými dverami na podstanie. Naproti otvorili sa maštalné dvere. Mať moja vykročila z nich so šechtárom teplého mlieka v rukách, ktoré za mladi v mäkkom kresle rodičovského domu prevracali lístky Maríny Sládkovičovej. Zastali sme naproti sebe a veľký strieborný mesiac rozsvietil sa nad nami ako slnce. Dve srdcia streptali. Možno, že vtedy mysticky streptalo v slasti ešte jedno srdce, zdanlivo dávno zotleté, pod hrudami na briežku, pod snehovým závejom: srdce otcovo. Možno streptali v tej chvíli srdcia všet-

kých otcov a všetkých materi, možno všetkých sestier a bratov a potomstva ich nedo-
hľadného, možno v tej chvíli mocne búšilo srdce matere-zeme, zdanlivo dávno mŕtve,
a Boh sa usmial nad ním s láskou.

V kuchynke zväzli štyri detské hlasy, ozvúc sa výkriku matkinmu. A už sme si boli
v náruči.

Ale načo rozprávať naširoko. Myslím, hneď nasledujúceho dňa mal byť Štedrý več-
er, pre sestry tajomstvo, pre mňa už vec zjavená. V Štedrý večer Ježiško nosí dary
a kladie ich deťom pod stromček, ktorý svieti na dobré i zlé ako slnce Božie. Ja som
už nebol celkom dieťa, hoci chodil som len do druhej triedy gymnaziálnej, vedel som,
kto je môj Ježiško, a cítil som, že by som s ním mal byť trochu i sám. Áno, tam v Bys-
trici, pred širokými osvetlenými výkladmi, mi to neprišlo na um, alebo prišlo a zapadlo,
ale tu, teraz v predvečer Štedrej chvíle, huplo mi to razom na myseľ. Mrzelo ma, hoci
nevinne. A tak sa mi zdá, že tesne pred Štedrým večerom zdôveril som sa mamke svo-
jej hlasom prepadlým, zalykajúcim sa: „Mal som už i ja niečo priniesť a nedoniesol som
nič.“ A vtedy mať moja zbledla.

A to bolo už tesne pred štedrovečernou chvíľou, keď mal už anjel zacengať i zacen-
gal a stáli sme spoločne pod stromcom ožiareným, mať a päťoro detí, najstaršie ja a naj-
mladšia sestra, krstená už po smrti otcovej. Chudoba bola pod stromčekom, ale sa ne-
cítila. Stromček siahal vrcholcom až po Mliečnu cestu a všetky hviezdy vesmíru boli
mu sviečočkami. Malá bábka, najlacnejšia na jarmoku, bola princeznou a v orieškoch
na stromčeku boli slniečkové šaty možno, možno sklenené zámky.

Iba mne nič...

Bolo mi jasné, že tak muselo byť; ba nie, zdá sa mi, mať moja poslala mi niečo do
Bystrice, a mojou vinou bolo, že som pred darom zutekal. Akokoľvek, tak clivo, clivo
zahlahlo mi v tej chvíli na srdce, že mne nič. Slza zahrála mi v oku a skrýval som sa
s ňou. Cítil som, ako mať moja zbledla a slza zahrála i v jej oku. Nie, ja stisol som
piastky a premohol clivosť a mať moja rozsvietila si oči a akoby som i teraz počul jej
hlas, ako vtedy zavravela štebotom, triumfujúcim smiechom, nadšene: A tebe donie-
sol Ježiško najkrajšie!

To bežala náhlým rozhodnutím ku kasni, starej štrnásťpríečinkovej, prechádzajú-
cej z pokolenia na pokolenie po praslici, bývajúcej kedysi v kaštieloch, teraz v chalúpke
drevenej, marcipánovej – a vytiahla z nej strieborný päťkorunník.

Zbledol som. To bol jej posledný peniaz. Groš vdovin – a niesla ho synovi svojmu.
Podávala mi ho s tvárou zvláštne rozsvietenou, bola v nej ľútosť i žertva, veľká ľútosť
a veľká žertva a ja som ho neprijímal, vracal som jej ho a ona ho nebrala, že zdalo sa,
akoby sa strieborný peniaz chvel vo vzduchu, sám medzi dvoma pólmí, nikým ne-
držaný, až zazvonil na jedľovej dĺžke.

V tej chvíli sme boli všetci ako skamenelí, nepomenovateľný obsah chvíle prenikol
nás všetkých, bolo žiaľno i slastno, hľadeli sme na seba mlčiac.

Najmladšia sestra sklonila sa k zemi, veď nebola ďaleko od nej, drobotina, zdvihla
upadlý peniaz a položila ho na kraj stola.

Čo bolo s tým peniazom ďalej, neviem. V tej chvíli nezáležalo mi na ňom, v tej chvíli
nezáležalo mi na ničom, lebo v tej chvíli stál som a možno stáli sme všetci zoči-voči
s najväčším, čo je na svete: s láskou.

Taká chvíľa sa nezabudne. Veľká je moc vdovinho groša.

ŠTEFAN KRČMÉRY

Ak v poslednom čase prechádzaš svojím osobným Jerichom Misijná kázeň o Józuovi a jeho boji podľa Božej noty

(Joz 6, 1 – 27)

Milé sestry, drahí bratia, priatelia!

Na úvod sa chcem poďakovať organizátorom tohto požehnaného a v našej cirkvi vzácného podujatia za to, že som bol oslovený, a za možnosť prihovoriť sa vám v rámci témy o Božom mužovi Józuovi. Vnímam to ako veľkú Božiu milosť, ale aj zodpovednosť a robím tak s báznou pred Pánom Bohom i pred vami.

Biblický príbeh, na základe ktorého sa vám prihovám, rozpráva o jednom z veľkých víťazstiev Izraela v jeho dejinách – o páde, porážke bezbožného, hriešneho mesta Jericha.

Bratia a sestry, ako sa tento príbeh spred niekoľkých tisícročí dnes týka nás? Je to len historická informácia, dejinný fakt, alebo z neho pre nás plynie aj nejaké poučenie či zaslúbenie? Ako nám správa o páde Jericha môže pomôcť v kontexte doby, v ktorej žijeme?

Keď sa povie Jericho, človeku neraz ako prvé napadne slovné spojenie *Jerichova trúba*. Označuje človeka, ktorý každému všetko „vytára“. I keď trúby, o ktorých sa v biblickom texte hovorí, neboli hlásateľmi noviniek či klebiet, predsa niečo dôležité ohlasovali: Božiu moc a jej jedinečnosť, jednoznačné a nespochybní-

teľné Božie víťazstvo. A takouto „Jerichovou trúbou“ by mal byť každý z nás, a to ako ohlasovateľ veľkého Božieho víťazstva, Božej moci, suverenity a jedinečnosti – vo svojej rodine, na pracovisku, medzi priateľmi a v spoločnosti vôbec. Poďme pekne poporiadku!

VO VIERE BOJUJEME AJ ZA NEPRIAZNIVÝCH OKOLNOSTÍ

Pred Izraelitmi stojí dôležitý zápas. Je to síce Hospodin, kto bude za nich bojovať, no aj oni musia v tejto bitke zohrať významnú úlohu. Nestrhnú však hradby Jericha konvenčnými prostriedkami – silou zbraní. Písmo sväté totiž vypovedá, že *hradby Jericha padli predovšetkým vďaka viere Izraela*. A preto môžeme tento príbeh zaradiť do pomyselných biblickej galérie viery, ktorá poukazuje na to, čo všetko možno vo viere a spoliehaní sa na Pána Boha v živote človeka dosiahnuť.

Pozrime sa najprv na samo mesto Jericho v dobe, keď sa k nemu Józua s celým táborem Izraelitov priblížil. Archeologické vykopávky potvrdzujú, že mestské hradby a systém opev-

nenia Jericha boli vskutku mohutné. Teoreticky vzaté – ľud, ktorý prišiel z púšte, nemal technické prostriedky ani dostatok skúseností na to, aby mohol dobyť také opevnené mesto. Jericho bolo pre Izraelitov akousi vstupnou bránou do zaslúbenej zeme. Nemohli ho jednoducho obísť.

Je tiež dobré vedieť, že Jericho patrí k najstarším mestám Palestíny. Malo výhodnú polohu. Nachádzalo sa v širokom úrodnom údolí Jordánu. Archeologický výskum preukázal, že mesto bolo obývané viac ako 5 000 rokov pred Kristom. Jeho obyvatelia pestovali kult plodnosti a boli ovplyvnení tak egyptskými, ako aj babylonskými pohanskými náboženskými predstavami.

Izraelská misia, ktorá smerovala do Jericha, na prvý pohľad sa javí ako vojenská, no v skutočnosti je duchovná – bohoslužobná. A práve to starý biblický príbeh približuje aj nám. Veď ani náš kresťanský zápas o vydávanie svedectva sa neuskutočňuje prostredníctvom sily zbraní. My sme pozvaní, aby sme bojovali svojou vierou v Pána Boha.

Jericho pre nás v tomto zmysle slova predstavuje ťažko zvládnuteľný životný problém. Problém, pred ktorým si nemôžeme zatvárať oči a tváriť sa, že nejestvuje. Problém, ktorému sa musíme postaviť zoči-voči, ak máme postupovať ďalej, ak máme rásť a získať to, čo pre nás má Boh pripravené. Jericho predstavuje situáciu, na riešenie ktorej si možno netrúfame. Jericho predstavuje dôležitý medzník aj v putovaní Božieho ľudu z otroctva do slobody. Medzník, ktorý rozhoduje o ďalšom smerovaní. Tu sa rozhodne, či to Izraeliti myslia so svojou vierou v Hospodina skutočne vážne.

Mesto Jericho ako opevnená pevnosť však za určitých okolností môže predstavovať opevnené srdcia ľudí okolo nás, keď sa stretávajú so zvestou evanjelia. Či nie sú niekedy rovnako nepreniknuteľné ako hradby okolo Jericha? Často neprijímajú pravdu ani o Bohu ani o sebe. Tvrdohlavo sa držia svojho presvedčenia, bránia sa akejkoľvek konfrontácii so svojou vlastnou hriechosťou. Ako často si v takýchto chvíľach pomyslíme: Tento človek nikdy neuverí. Aj napriek takýmto nepriaznivým okolnostiam však to jedno, čo môžeme a máme ro-

biť, je: bojovať a víťaziť vo viere. Tak nás v tom utvrdzuje aj apoštol Ján, ktorý píše: „Víťazstvo, ktoré premohlo svet, je naša viera.“ (1J 5, 4)

Bratia a sestry, dobytie Jericha bolo potrebné na to, aby Izraeliti zaujali jednoznačný postoj. Každý z nás si vo svojom duchovnom raste a napredovaní, v kresťanskej viere a vzťahu s Bohom potrebuje prebojovať svoje vlastné Jericho. Môžu to byť rôzne pochybnosti – sklamanie a frustrácia zo života, nedôvera voči Bohu; pocit, že ma Boh opustil a na všetko som ostal sám. Môže to však byť aj zápas o to, ako chcem ďalej žiť. Aké hodnoty chcem ďalej vyznávať, čomu chcem veriť, čo nasledovať, čomu slúžiť, čomu byť verný. V tomto zmysle je potrebné Jericho vnímať pozitívne ako skúšku. Ako priestor, kde treba vyložiť karty na stôl a „vyjsť s farbou von“. Ako priestor, kde sa treba jednoznačne rozhodnúť, pretože existuje iba jediná cesta. Je to cesta vpred, nie vzad.

Ak však má človek napredovať, treba sa vysporiadať s minulosťou. Jericho tak môže predstavovať aj minulosť – bez Boha, bez vzťahu s Ním. Minulosť, keď som slúžil iným „bohom“ a vyznával iné hodnoty.

Ďakujeme teda Bohu za svoje osobné Jerichá, za svoje osobné zápasy! To všetko sú totiž formy, ktorými nás Boh robí silnejšími, viac Mu oddanejšími, viac Mu vernejšími, viac Mu poslušnejšími. Ak v poslednom čase prechádzaš svojím osobným Jerichom, pros Ducha Svätého o vnútornú silu, aby tvoj zápas bol aj víťazný! Pros Boha, aby sa Jeho moc dokázala v tvojej slabosti!

VO VIERE SA OPIERAME O BOŽIE SLUBY

Bratia a sestry, ako sa stať víťazom v osobných duchovných zápasoch? Pokiaľ má vyhrať viera, musíme sa vyhnúť dvom chybám a urobiť jednu vec. Po prvé – nesmieme sa príveľmi sústrediť na hradby pred sebou, aby sme sa nezačali báť a pochybovať. Po druhé – nesmieme sa spoliehať len na seba a vlastné zdroje. A po tretie – viera sa opiera o Božie zaslúbenie. V biblickom texte o páde Jericha to vystihuje jeden krátky verš (2), ktorý mení celú situáciu: *Vtedy Hospodín povedal Józui:*

*Hľa, dávam ti do rúk Jericho i s jeho kráľom a s udatnými bojovníkmi. Pozrime sa, ako vieru v Boha opisuje autor Listu Židom 11, 1: Viera je podstatou toho, v čo dúfame, a zdôvodnením toho, čo nevidíme. Izraeliti sa spoľahli na Božie zaslúbenie o vydaní Jericha do ich rúk. Spoľahli sa na to, že im Boh hovorí pravdu. Všimnime si, ako Boh hovorí o budúcom čine v minulom čase, teda akoby sa už bol odohral. V našom evanjelickom preklade to síce nie je zrejmé, lebo je použité sloveso „dávam“. Pôvodný hebrejský text však na tomto mieste používa sloveso v minulom čase, ktorého presný preklad je „dal som“. Ak teda prijmem Božie „dal som“ a sme si na základe Božieho zaslúbenia istí tým, čo ešte nevidíme, v čo len dúfame, budeme boj viery úspešne bojovať aj my: *Pre vieru padli múry Jericha, keď ich obchádzali sedem dní.* (Žid 11, 30)*

Bratia a sestry, my teda v podstate potrebujeme prikloniť sa k Božiemu zaslúbeniu a odkloniť sa od toho, čo je pred našimi očami. Obrátiť sa k tomu, v čo dúfame a čo nevidíme. Jediné to rozhodne o úspechu či neúspechu nášho duchovného boja. Rozhodne o tom, či svoj boj vzdáme, alebo v ňom vydržíme a zvíťazíme.

VO VIERE PRJÍMAME BOŽIU STRATÉGIU A RIEŠENIE

Bratia a sestry, predtým ako sa začne boj, je potrebné určiť si taktiku. I Boží zápas má svoje pravidlá. Na čele sprievodu Izraelitov je Truhla zmluvy s doskami Desatora, Božieho zákona. Je to skôr sprievod bohoslužobný než vojenský. A to pre nás môže znamenať len jedno: Svoje vnútorné duchovné boje môžeme úspešne vyhrať len vtedy, ak povýšime Božie slovo na piedestál, ak bude pre nás skutočne sväté a vzácne. Ak nebude len jeden z mnohých hlasov, ale hlas najdôležitejší a rozhodujúci. Hlas plný autority. Hlas, ktorý treba plne rešpektovať a prijať ako záväzok bez kompromisov. Svoje vnútorné duchovné boje môžeme úspešne vybojovať len vtedy, keď sa tvoj život stane každodennou, nekončiacou sa bohoslužbou. Vtedy, pokiaľ sa i ty staneš a ostaneš súčasťou bohoslužobného spoločenstva. Pretože sám v duchovnom boji nezmôžeš nič!

Drahý brat, milá sestra, nestačí pestovať si len akúsi „obyvčakovú“ vieru. Je to síce lepšie ako nič, ale ani zďaleka to nestačí. Izraeliti všetci do nohy obchádzali mesto Jericho. Poviem si: nemali veľmi na výber. Oni však v danej chvíli nerozmýšľali nad tým, či majú vnútornú slobodu pri rozhodovaní. Brali Boha a Jeho inštrukcie vážne! Vedeli, že iba On ich v tej chvíli dokáže posunúť vpred, a tak sa nehrali na múdrejších, ako je Boh, ale bez reptačia rešpektovali Jeho hlas a deň čo deň obchádzali Jericho. V tichosti a bez reptania! Ani dnes netreba veľa hovoriť, ale skôr poslúchať, konať, a tak vydávať svedectvo o Bohu. Božie a duchovné víťazstvá sa rodia nielen v poslušnosti a dôvere voči Hospodinovi, ale aj v tichu modlitby, v podriadení sa Božiemu plánu, ktorý možno na prvý pohľad vyzerá divne, trápne, zvláštne. Predsa však treba veriť, že Boh dobre vie, čo robí. Mlčky a ticho šesť dní Józuiovi ľudia obchádzajú deň čo deň mesto Jericho. Je to ticho modlitby. Ticho, v ktorom chce Boží ľud načúvať Božiemu hlasu a rešpektovať ho.

Bratia a sestry, Boží zápas je teda o poslušnosti, je to o dôvere a spoľahnutí sa na Hospodina. Nie je o sile zbraní. Práve túto skutočnosť chcú Izraeliti tlmočiť obyvateľom Jericha pri svojom sedemdnovom tichom obchádzaní mesta. Ide o akúsi formu bohoslužby, ktorá má osláviť a zviditeľniť Boha v Jeho mocnom konaní. To sa dokáže napokon tak, že hradby samé, bez použitia ľudských rúk alebo iných technických vymožeností, povolajú a padnú. Tak sa pred Izraelitmi otvorí priama cesta do mesta, a to bez toho, aby niekto siahol po zbrani. Na tejto skôr slávnostnej bohoslužobnej procesii je pozoruhodná ani nie tak početnosť alebo zvláštna bojová formácia, ale predovšetkým Truhla zmluvy. Tá stojí v centre. Tá je stredobodom, tak ako Boh sám je stredobodom celej tejto akcie. On sám rozhodne, kedy je správny čas na útok. Od človeka si vyžaduje iba jedno: poslušnosť a dôveru. Pád Jericha sa tak pre Izraelitov i pre nás stáva jednou dôležitou lekciou: jedinou zárukou víťazstva je Božia prítomnosť. Hospodin má hlavný podiel na víťazstve, no On zároveň chce, aby sa na ňom podieľal aj ľud. A to si vyžaduje aktívnu účasť v zápase. Tvoju i moju. Inak povedané: Dôveruj

tak, akoby všetko záviselo iba od Boha, a rob tak, akoby všetko záležalo iba na tebe!

Sedemdníové obchádzanie mesta na čele s Truhlou zmluvy akoby teda vymedzovalo priestor, kde ešte prežíva pohanstvo. I tento priestor si však nárokuje Hospodin ako Vládca neba a zeme. On si robí nárok i na náš život, na náš životný priestor.

Drahý priateľ, odovzdal si Mu už aj ty všetko vo svojom živote? Alebo sú ešte oblasti, ktoré chceš mať pod kontrolou iba Ty sám? Ak áno, práve toto je tvoje osobné Jericho, s ktorým sa ti treba v Božej moci popasovať. Ak nebudeš napredovať, ani rásť, ostaneš síce na akej-takej duchovnej úrovni, ale nikdy to nebude to, k čomu ťa v skutočnosti Pán Boh pozýva. Nebude to už síce duchovné otroctvo v jeho skutočnom význame, no nebude to ešte ani sloboda vo vytúženej zaslúbenej zemi. Nie je dobré ostať na polceste. Pán Boh polovičatosť nemá rád. Keď sa človek vyberie na cestu, mal by sa snažiť dôjsť aj do cieľa.

Úžasné a zároveň upokojujúce je však to, že Pán Boh, ktorý pri svojom ľuďe začal svoje dobré dielo, sa aj stará, aby toto dielo nevyšlo nazmar. On robí potrebné kroky, aby Izrael dosiahol zaslúbenia. Nie je to teda len o Jezuovi a jeho druhoch, ale predovšetkým o Bohu. Je to hlavne Jeho zápas. On bojuje za nás, v našom mene. Veď tak to napokon vyplýva aj zo samotného slova Izrael – Boh bojuje.

Ako sa teda stať víťazom v tomto Božom zápase? Službou, poslušnosťou a dôverou Bohu. Jemu slúž, Jemu buď verný, Jeho poslúchaj a ber vážne! Nebuď iba pasívnym poslucháčom, ale predovšetkým aktívnym vykonávateľom Božieho slova, a vtedy Boh bude bojovať svoj boj za teba, v tvojom mene, a ty budeš môcť v ňom pokračovať. Dovoľ Bohu, aby On sám v tebe bojoval dobrý boj!

Azda si v tejto chvíli uvedomujeme, čo z toho vyplýva. Pokiaľ je Božie riešenie dokonalé, potom by sme nemali používať svoje vlastné riešenia. Zoberme to čisto hypoteticky: Čo ak by sa Izraeliti rozhodli pre svoj vlastný postup? Čo ak by sa rozhodli, že budú Jericho obchádzať tak dlho, až ho vyhladujú? Alebo by si povedali, že nebudú mesto obchádzať celý týždeň, ale zaútočia hneď v prvý či druhý deň? Alebo by si

povedali, že trúby z baraních rohov sú príliš tiché a nezaujímavé? Len si predstavme, aká hlúposť by to bola! A predsa, koľkokrát máme radšej svoje vlastné nápady než Božie riešenia, alebo si aspoň upravíme podľa seba to, čo nám hovorí Boh?

Božie riešenia, ktoré vo viere prijímame, sú teda iné než naše. Pán Boh nás nekonečne prevyšuje. Je to jasne vidieť aj na víťazstvách, ktoré pôsobí On. On robí veci tak, aby bolo jasné, že za nimi stojí On sám, nie človek so svojou mocou alebo dôvtipom. Taktó sa pod pravé víťazstvá kresťana ako jednotlivca i kresťanskej cirkvi ako spoločenstva podpisuje Boh. Pri Jerichu bolo jasné, že to bol Boh, kto vytiahol do boja, že On je ten slávny víťaz. Kiežby to bolo jasné aj pri nás!

Bratia a sestry, existuje niekoľko hypotéz, prečo sa múry zosypali. Najpravdepodobnejšie sú dve: múry padli následkom silného zemetrasenia, alebo sa ich podložie narušilo pochodom a trúbením tak, že v múroch nastalo kmitanie, ktoré spôsobilo pád hradieb. Či to bolo tak, či inak, už sa sotva dozvieme. Dôležité je poučenie, ktoré si z toho Boží ľud vzal: nespoliehať sa na silu vlastných zbraní, ale na Pána Boha, ktorý musí zostať centrom a stredobodom nášho života – tak individuálneho, ako aj života komunity, v ktorej žijem, národa, ktorého som súčasťou, cirkvi, ktorej som členom. Pokiaľ našim stredobodom bude kdekto iný a kadečo iné, nečakajme veľké víťazstvá! Napokon bolo by zbytočné, keby sme sa z dnešného príbehu snažili vytvoriť vernú rekonštrukciu toho, ako bolo kedysi Jericho dobyté. O to Biblii nejde. Ona len svedčí o viere, že pre Pána Boha nie je nič ťažké a nemožné a že Božia vôľa sa presadí všade tam, kde by ľudské úsilie samo nič nezmohlo. Že táto viera má svoju stálu platnosť, dosvedčujú skúsenosti veriacich ľudí v priebehu vekov. To je svedectvo viery, ktoré sme povinní tomuto svetu prinášať aj my.

RADO GDOVIN, EV. A. V. FARÁR V DOBSINEJ
(SKRÁTENE)

ODZNELO NA MISIJNÝCH DŇOCH
VÝCHODNÉHO DIŠTRIKTU ECAV,
STARÁ LUBOVŇA, 29. AUGUSTA 2015

Ale ja ťa neopustím, pôjdem s tebou, kamkoľvek pôjdeš, hovorí Hospodin Józuovi

„Dialogická kázeň“ s deťmi na začiatku školského roka 2015/16

Veď som ti prikázal: Buď silný a odvážny, nestrachuj sa a nezúfaj!

Lebo Hospodin, Tvoj Boh, bude s Tebou, kamkoľvek pôjdeš.

Joz 1, 9

Milí rodičia, starí rodičia, milí naši učitelia, milé deti, žiaci, milí priatelia našej spojenej školy, cez prázdniny som mala možnosť ísť do kina na jeden animovaný film, ktorý sa volal V hlave (Inside Out). Možno ho niektorí z vás tiež videli – možno aj tí starší, aj rodičia... No a hlavnou myšlienkou tohto filmu bolo, že v tej našej hlave sa vždy niečo deje – a celé to dianie je ovplyvnené určitými pocitmi. Vedel by mi niekto pomôcť, ktoré to sú?

Radosť, smútok, strach, nechuť, hnev. – A určite aj mnohé iné – ale týchto päť pocitov hralo v tom filme hlavnú úlohu...

Teraz si urobíme taký experiment: ja opíšem jeden takýto pocit – v súvislosti so začiatkom školského roka – a vy budete hádať, ktorý to je?

Ideme na to.

„ZAČÍNAME! Nový školský rok, noví spolužiaci, noví učitelia, nové triedy, nové vedomosti, nové životné skúsenosti, nové sociálne projekty, nové zážitky, jeej, ja sa tak ne-skutočne teším!!!

Koľkým z vás teraz v hlave „behá“ takáto radosť?

No, skúsime to ešte raz.

„Preskočilo ti? Načo sa, prosím ťa, tešíš? Na školu? Na novú triedu? Na učiteľov? Nie je nič horšie ako začiatok školského roka... Som z toho úplne nanič...

Behá niekomu z nás v hlave aj takáto smúľka spolu s nechuťou?

No a do tretice všetko najlepšie:

Nová škola? Nový kolektív? Nové pracovisko? Ešte som sa ani neaklimatizoval a už sa musím orientovať v siedmich budovách... Toho človeka, ktorý sa ku mne približuje, som už niekde videl, jooj, ale za ten svet si nespomeniem, ako sa volá... Nie, nie, nie, tieto začiatky sú hrozné, ja to určite nedokážem, nezapadnem, zlyhám, nie, nedám to, pomoooooc!

Veru, aj v tej mojej hlave sa teraz ozýva takýto strach – strach z neznáma, strach z niečoho nového, strach z nového začiatku, novej budúcnosti...

A keby tak ešte existoval niekto, kto by do tej našej hlavy videl a vedel nám aj pomôcť... keď sme smutní, pretože sa prázdniny skončili, alebo keď sa bojíme, pretože nevieme, čo nás čaká...

Kto by to tak asi mohol byť? Rodičia a starí rodičia – aj. Učítelia a učiteľky? – aj. Alebo aj Hospodin. BOH.

A teraz si zoberieme ako príklad muža menom Jozua. Bol to Mojžišov priateľ. A keď Mojžiš zomieral, je pred Jozuu postavená nová – veľká úloha: má priviesť Boží ľud do zaslúbenej zeme. Má s hŕstkou Izraelitov prekročiť rieku Jordán, dobyť opevnené mestá (napr. Jericho) a poraziť mnohé mocné národy, ktoré to územie obývajú (napr. Chetejci, Amorejci, Kanaánci atď.).

To ako keby ste škodovke povedali, aby sa pretekala s BMW, alebo korytnačke, aby predbehla geparda.

A keby sme sa vtedy pozreli do Jozuovej hlavy, do jeho myšlienok, čo si tak asi myslí, keď pred ním stojí takáto nová úloha – objavili by sme tam STRACH. Veď prečo inak by mu Boh prikazoval, aby bol silný a odvážny, keby sa nebál?

Nie. Jozua sa bál. Nebol odvážny. Mal strach a zúfal si. Práve preto mu Boh (ktorý videl do jeho hlavy) povedal: Neboj sa. Buď silný a odvážny. Nezúfaj si. Ja vidím tvoj strach. Ja vidím tvoju neistotu. Ja vidím tvoje obavy. Ale JA ťa neopustím. Budem s tebou, kamkoľvek pôjdeš!

Možno to, milí priatelia, na prvý pohľad vyzerá, že sa niet čoho báť. Veď začiatok nového školského roka predsa nie je nič hrozné. Nie je to nič také ťažké a náročné, ako napríklad získať do vlastníctva neznámu krajinu. Lenže pre mnohých z vás je tento nový školský rok novým začiatkom. Možno získavania priateľov. Budovania si autority. A možno aj hľadania viery.

A Boh to vie. Vidí do hlavy každého jedného z nás. Vidí ten zmätok v hlave prváčka, ktorý nevie, prečo je ešte stále v kostole a jedným okom si obzerá svoju novú pani učiteľku. Vidí ten strach v hlave piataka, ktorého v novom školskom roku čakajú veľké zmeny. Vidí ten otáznik v hlave rodiča, ktorý si nie je celkom istý, či jeho dieťa v novom prostredí obstojí. Vidí aj nás, učiteľov a farárov, so všetkými starosťami a obavami, ktoré začiatok školského roka jednoducho prináša.

A vtedy k nám prichádza Boh so svojim zaslúbením:

Nebojte sa! Buďte silní a dóverujte mi! Pretože ja – Hospodin – budem s vami, kamkoľvek pôjdete!

Budem s vami, hovorí Boh – s vami všetkými. Teraz aj v celom školskom roku. Budem s vami, pretože vás mám rád a chcem vám pomáhať.

Amen.

POMODLIME SA:

Hospodine, Bože náš, ďakujeme Ťi, že v našich začiatkoch nie sme nikdy sami. Ďakujeme Ťi, že Ty si s nami, či nás už čakajú slávnostnejšie alebo menej slávnostné dni. Ďakujeme Ťi, že sa o nás staráš a dávaš nám dobré veci, dobrých rodičov, starých, učiteľov, spolužiakov a priateľov.

Prosíme Ťa za všetko, čo je pred nami, čo nás v tomto školskom roku čaká. Prosíme Ťa za chuť chodiť do školy, za radosť z toho, že sa môžeme učiť nové a zaujímavé veci. Prosíme Ťa za naše vzťahy, aby boli dobré, aby medzi nami prebýval pokoj a láska. V mene nášho Pána Ježiša Krista.

Amen.

DRUHÝ DEŇ ZBOROVEJ DIAKONIE

V krásne septembrové ráno sme spolu so sestrami zo žilinského cirkevného zboru sadli do auta a vybrali sa popod Strečno do Martina. Prijali sme pozvanie od sestry Lenky Taškárovej, ktorá zvolala na 5. septembra 2015 služobníkov a aktívnych nasledovníkov Pána Ježiša Krista z celého seniorátu na 2. Druhý deň zborovej diakonie so slovami *Neodopieraj dobrodenie tomu, kto ho potrebuje, ak je v tvojej moci vykonať to* (Pr 3, 27) v rámci hnutia „Služba pretvárajúca svet“. Pán Boh išiel s nami, lebo cesta nám v krásnych rozhovoroch ubehla rýchlo. Vystúpili sme na Memorandovom námestí a po schodoch vyšli do zborovej miestnosti, kde nás už srdečne vítala sestra Lenka spolu s milými sestrami z martinského cirkevného zboru. Privítal nás aj domáci zborový farár – konsenior Turčianskeho seniorátu Milan Kubík.

V úvode pobožnosti sa prítomní započúvali do básne Zlatice Oravcovej: Ak vidíš trpieť. Poetka vyzýva k službe lásky všetkým, ktorí potrebujú pomoc, či je to náš brat, alebo dokonca náš nepriateľ či neprajník, a pri tejto pomoci máme pamätať, že za nás zomrel Pán Ježiš. Pri príprave úvodnej pobožnosti ma oslovil text z Jánovho evanjelia 15, 12 – 17. Povzbudilo nás Božie slovo, keď nás Pán Ježiš nazýva svojimi priateľmi. Pri službe blíznym sa teda nemáme cítiť ako sluhovia, ale ako priatelia Ježiša Krista. Nie my sme sa totiž rozhodli pre službu lásky, ale do tejto

služby nás On sám povolal a ustanovil nás, aby sme išli a prinášali ovocie. Nikto nás totiž nemiloval viac ako Pán Ježiš, ktorý z lásky k tebe aj ku mne prišiel na tento svet. Zomrel za naše hriechy, ale aj za naše choroby a bolesti. V rámci pobožnosti sme spievali aj piesne z Evanjelického spevníka.

Odbornou prednáškou poslúžila sestra Milina Bubeniková z evanjelického cirkevného zboru Vrútky. Téma *Starostlivosť o seniora s demenciou – rady pre rodinu a komunitné spoločenstvo* bola obohacujúca a prínosná pre všetkých zúčastnených. Sestra psychologička nám odborne a s láskou na základe bohatých osobných skúseností opisala situáciu a stav blízkeho človeka postihnutého touto chorobou. Odovzdala nám mnohé cenné rady a usmernenia, ako postupovať pri opatrovaní blíznym.

Súčasťou Dňa zborovej diakonie bolo aj rozprávanie prítomných o tom, ako funguje diakonická služba lásky v jednotlivých cirkevných zboroch. Mohli sme tak vidieť veľkú ochotu a zariadenosť na mnohých miestach, keď to, čo sme prijali od Pána Boha, môžeme dávať ďalej, pamätajúc, že čokoľvek sme urobili nášmu blížnemu, poslúžili sme tak nášmu Pánovi. Nech nás teda Duch Svätý vedie v diakonickej službe vo všetkých cirkevných zboroch nášho seniorátu.

OLINKA KAŇUCHOVÁ,
ZBOROVÁ FARÁRKA V ŽILINE

Uzdravenie môjho srdca

Mal som veľké problémy so srdcom. Nezaberali ani tie najsilnejšie lieky. Napriek tomu som na PC robil pre Evanjelickú spojenú školu aj pre Cirkevný zbor ECAV v Martine, kde som presbyterom. Keď som pracoval na novom štatúte nášho cirkevného zboru, uvedomil som si množstvo práce, ktoré nás čaká, a akú širokú škálu činnosti by cirkevný zbor mal zabezpečovať, aby v plnom rozsahu naplnil Božie prikázania lásky. Uvedomil som si aj to, že sám nedokážem inovovať ani samotný štatút, hoci mám k tomu dosť podkladov i životných skúseností a odbornej praxe. A najmä že to nie som schopný zvládnuť s mojím chorým srdcom.

Modlivam sa každý deň a vždy ráno si prečítam z brožúrky „Dobrá sejbá 2015“ aj z knižky „Tesnou bránou“, každý deň cvičím relaxačné jógové a spinové cvičenia na chrbtici, lebo mám s ňou veľké problémy, a uvedomujem si, že v mojom veku bez tohto cvičenia by som nezvládol ďalšiu prácu už aj z telesnej stránky.

Keď som sa po takmer celodennej práci nad štatútom cirkevného zboru zamýšľal nad tým všetkým, tak som cítil, že moja večerná modlitba k Ježišovi vyznieva akosi ináč ako zvyčajne. Už mnohokrát som sa zamýšľal nad tým, koľko pochybení som v živote urobil, ale s vďakou a láskou si uvedomujem i to, ako ma Pán Boh viedol, priam prenášal nad priepasťami života. V ten večer som prosil Pána Ježiša, aby vstúpil do môjho chorého srdca a vyliečil ho. Bola to nielen prosba, ale aj túžba – byť ešte užitočný a tvorivo zvládnuť úlohu, na ktorú som sa podobral. A čo sa stalo? Nadránom, este kým som ležal v polospanku v posteli, som cítil, že moje srdce, ktoré dovtedy na lieky nereagovalo, ale stále bilo s dvojnásobnou rýchlosťou, zrazu začína biť normálne. A skutočne, keď som si ráno zmeral tlak a tep – boli v poriadku. Merania som zopakoval niekoľkokrát za deň. Ďalší deň som išiel, podľa dohovoru s kardiológom, na kontrolu. Vedel som však, že moje srdce je v poriadku. Kardiológ je môj dobrý priateľ v UNM. Keď videl moje výsledky, gratuloval mi k uzdraveniu s poznámkou: *Ale si ma vystresoval. Ty si však bol zrejme vystresovaný ešte viac.* Ja som mu len povedal, že vystre-

vaná bola možno najviac moja manželka. Hneď na to ma odhlásil z elektrokardioverzie, ktorú som mal plánovanú na 29. 8. 2015. O jej účinnosti sme pritom neboli ani kardiológ, ani ja presvedčení, najmä preto, že sa mala uskutočniť s takým časovým odstupom od vzniku srdcového problému. Išlo nielen o vysoký tep môjho srdca. Lieky nezaberali preto, lebo vysoký tep bol zapríčinený alebo sprevádzaný „flaterom“ (blokom), ktorý spôsoboval poruchu, a tá sa nedala liekmi odstrániť. Tento blok bránil elektrickým impulzom v mojom srdci prenikať a pravidelne otvárať chlopňu medzi predsieňou a komorou (ako laik som to azda vyjadril správne). Vznik tejto poruchy predchádzali niekoľkokrát opakované arytmie, ktorej príčinou bol zlý uhol na jednej chlopni. Čiže uvedený blok (flater) bol len akýmsi prídatkom k mojej už predtým zistenej srdcovej poruche. Uvedomil som si aj to, že zvýšený tep môjho srdca bol naliehavým klopaním na „dvere“, aby som ich otvoril práve Jemu – Ježišovi evanjelií. Veď počas celého môjho života bol ku mne nesmierne láskavý, zhovievavý a trpezlivý.

V deň, keď som prišiel na kontrolu, mal môj priateľ kardiológ na vyšetrení ešte ďalšieho pacienta, ktorého som nepoznal, a videl som, že má skutočne veľa práce, tak som ho nechcel zdržiavať tým, aby som mu vyrozprával, ako sa môjmu srdcu dostalo uzdravenie – zo dňa na deň. Následne som mu však moje uzdravenie opísal v maile.

Toto všetko píšem aj kvôli tomu, aby ľudia tak, ako ja, pochopili nielen to, že Pán Boh má stále o nás záujem, že On nás potrebuje ako svoje – Božie deti, že je blízko pri nás a hoci Mu často robíme starosti, má radosť, keď sa s dôverou k Nemu obraciame. Veď On našu lásku odmieňa oveľa štedrejším priehrdstím a pomôže nám. Nemusi to však byť vždy takým spôsobom, ako si predstavujeme my, lebo On lepšie vie, čo je skutočnou našou potrebou.

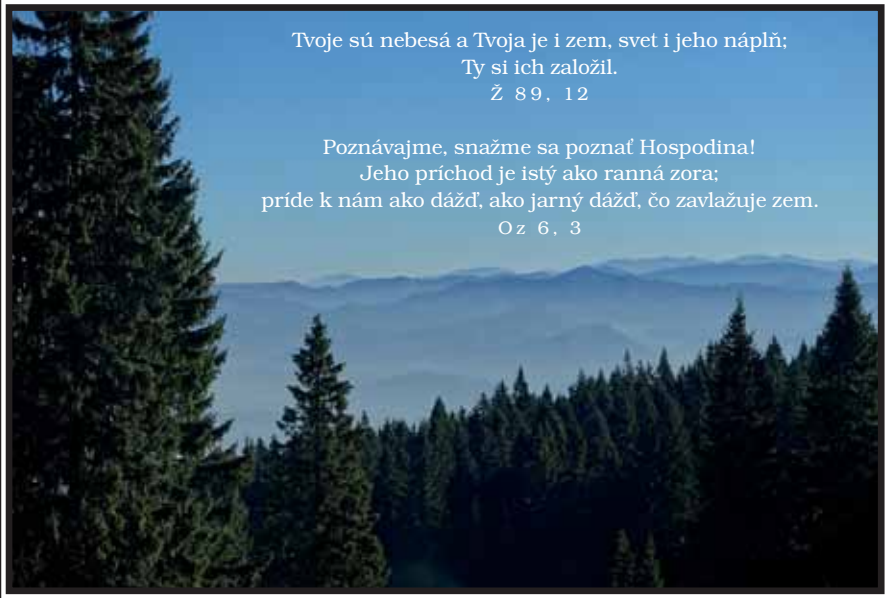
Som nesmierne vďačný Pánu Bohu za tento osobný zážitok a prajem všetkým úprimne veriacim bratom a sestram nachádzajúcim sa v ťažkostiach, aby ich s Božou pomocou a vlastnou aktivitou prekonávali.

D. K.

Tvoje sú nebesá a Tvoja je i zem, svet i jeho náplň;
Ty si ich založil.
Ž 89, 12

Poznávajme, snažme sa poznať Hospodina!
Jeho príchod je istý ako ranná zora;
príde k nám ako dážď, ako jarný dážď, čo zavlažuje zem.
Oz 6, 3

Boh síce nie je kvetina,
ale v každej kvetinke
prešiel okolo nás.

Verím, že vo všetkom, čo žije,
zanechal Boh
stopu svojej lásky.

Verím v Boha
a v každom stebale trávy
čítam jeho autogram.

PHIL BOSMANS

Aj my si na našich túrach všimame krásu, ktorá nás obklopuje – kvetinky, machom obrastené skaly, limby odolávajúce víchrom, rozoklané tatranské štíty, či mäkký chodník vystlaný žltým ihličím smrekovca.

A za všetko ďakujeme nášmu Stvoriteľovi a chválime Ho. Sme veľmi vďační za to, že nám dáva silu vybrať sa do hôr a stúpať do výšok. Uvedomujeme si, že to nie je samozrejmosť, že je to dar.

Najvyšší bod, ktorý sme tento rok dosiahli, bola chata pod Rysmi, resp. Rysy (vrcholová skupina), najnižší bod bol Portáš, Kohútka v Javorníkoch. Celkom sme absolvovali v tomto roku 23 túr.

Veríme, že aj budúci rok 2016 nám prinesie nové krásne zážitky.

PRIATELIA BOŽEJ PRÍRODY

Ďurko Langsfeld

(16. 10. 1825 – 22. 6. 1849)

zomrel podobne ako Ján Hus:
 ctil si pravdu viac ako svoj vlastný život.

Sučany v Turci si v nedeľu 18. októbra 2015 radom duchovných podujatí dôstojne pripomenuli 190. výročie narodenia sučianskeho rodáka, učiteľa v Turčianskom Svätom Martine v evanjelickej škole, ktorá stála na Memorandovom námestí a bola predchodkyňou dnešnej martinskej Evanjelickej spojenej školy. Ako člen slovenského dobrovoľníckeho zboru v Slovenskom povstaní 1848/49 bol zajatý, zatknutý a v Kremnici popravený, pretože pred náhlym vojenským uhorským súdom odmietol zradiť svoje slovenské presvedčenie.

Vážení hostia, domáci viery, sestry a bratia, naše kresťanské zhromaždenie má dnes dobrý dôvod spomínať na svojich duchovných vodcov, na ich nebojnosť a statočnosť – na ich schopnosť vytyčovať cesty, na ktorých náš národ i cirkev mohli prelomiť obruče starého sveta a zaujať dôstojné miesto v európskej a svetovej civilizácii.

Spomeňme na ctihodného Juraja Kuorku, ktorý bol vážnym duchovným pastierom sučianskeho evanjelického zboru. Práve on, patrón a priateľ slovenskej mládeže, mohol byť inšpirátorom teologických štúdií v dobrom pamätaného Juraja – Ďurka Langs-

felda, sučianskeho rodáka, nadaného mladého muža, ktorý s nadšením meral školské cesty do Kežmarku a Prešova s cieľom stať sa kňazom evanjelického ľudu. Fascinovali ho Božie poslanstvo, evanjelium Blahoslavenstiev, Pravda, ktorá vyslobodzuje. Činy mladej štúrovskej generácie, kodifikácia spisovnej slovenčiny, protestný odchod mladých Štúrových študentov z Bratislavy do Levóče, veľké plány, v ktorých sa zrodil spolok Tatrin a s ním i Jednota mládeže slovenskej na školách evanjelických v Uhorsku: to všetko budovalo jeho národné a duchovné presvedčenie.

Nedostatok finančných prostriedkov na zavŕšenie štúdií prekazil túžby langsfeldovskej rodiny, no turčiansky seniorát našiel spôsob na uplatnenie mladého muža. Stal sa jedným z vôbec prvých učiteľov na filiálnej škole nepsalského zboru v Žabokrekochoch a neskôr rešpektovaným pedagógom na turčianskosvätomartinskej evanjelickej škole, ktorá stála na dnešnom Memorandovom námestí v Martine – na tom istom mieste, kde dnes pôsobí dobre známa Biblická škola.

Predstavme si čo len na malú chvíľu, Langsfeldovu slnečnú školskú hodinu, nadšené rozprávanie o Slovensku, slovenčine, slovanstve – o slobode a novej nádeji európskych národov. Počúvajme jeho radostné čítanie – veršičky zo sučianskeho protialkoholického katechizmu Juraja Kuorku, známej a veľmi obľúbenej slovenskej učebnice, vydanéj pod názvom Spasenie a Zatratenie, písanej proti alkoholizmu, krádežiam, vraždám, násilnenstvu. Nejedno dieťa v Turci, ale i na Orave, v Liptove, Gemeri, ba aj vo Zvolene dokázalo recitovať sučiansky katechizmus naspamäť.

Pocíťme dnes i jarný, svieži deň, v ktorom mladý Langsfeld vyprevádzal vozy s mladými Turčanmi – s pánom farárom Ondrejom Hodžom, nástupcom zosnulého Juraja Kuorku, s mladými právnikmi Jankom Kučerom zo Sklabine a Jánom Baltazárom Jesenským-Gašparé z Horného Jasena – i ďalšími turčianskymi patriotmi, ktorí sa vydali na cestu do Liptova, aby v Mikuláši podporili Štúrovo, Hurbanovo a Hodžovo odhodlanie sformulovať a 10. mája 1848 vyhlásiť legendárne Žiadosti národa slovenského.

Ďurko nechýbal ani medzi poslucháčmi, ktorí sa po návrate turčianskych vyslancov z Mikuláša zišli na su-

čianskom rínku, aby s nadšením prijali nezabudnuteľnú reč dvojťi hodného Ondreja Hodžu o slovenských žiadostiach: o slobode človeka i národov, o práve, spravodlivosti, rovnosti, o všeobecnom bratstve, v neposlednom rade o milovanej slovenčine, slovenských školách, vzdelanom, rozhodnom, ale aj a dobroprajnom Slovensku.

O Sučanoch sa vtedy niesol chýr po celom Uhorsku: predstavitelia celého Turca vysielali signály o vôli Slovákov žiť dôstojný život. Naznačovali, že významne posilnia Slovenské povstanie, ktoré sa rodilo na západnom Slovensku. Nečudo, že uhorská moc Ondreja Hodžu zatkla, väznila v Martine a v Banskej Bystrici. Sučiansky evanjelický zbor sa jej však nepodarilo zastrašiť: z kazateľnice nedeľu čo nedeľu zneli odvážne kázne mladučkého Ďurka Langsfelda, ktorý Ondreja Hodžu v cirkvi i v národe bez zaváhania energicky zastupoval, s nadšením zvestoval Božie slovo: jednu z najväčších radostí učinil tým svojej matke, ktorá nadovšetko túžila vzdeláť svojho syna v známosti Hospodinovej, mať z neho váženého kňaza, tvorcu pokoja.

Ďurko Langsfeld bol prítomný v prevratných časoch všade tam, kde sa zrodil slovenský a zvlášť turčiansky pohyb za slobodou. Nechýbal na spontánnom zhromaždení Turčanov v Martine, ktoré 20. januára 1849 v prítomnosti Štúra a Hurbana vyhlásilo nanovo požiadavky Slovákov s cieľom vyhlásiť od Uhorska oddelený korunný slovenský štát: martinské žiadosti boli podstatne radikálnejšie ako mikulášske.

Do Slovenského povstania sa po martinskom zhromaždení vydal turčiansky dobrovoľnícky zástup. K povestným kapitánom nášho kraja – Jankovi Kučerovi a Jánovi Baltazárovi

Jesenskému-Gašparé – sa pridali poručík Ďurko Langsfeld, odvážni a rozhodní velitelia, ktorí so svojimi stotinami v roku 1849 vybojovali nezabudnuteľné povstalecké zápasy za oslobodenie a dôstojný život Slovenska. Na oltár slovenskej slobody položili životy dvaja z nich: Janko Kučera svoj večný sen sníva na neznámom mieste vo Zvolene, Ďurko Langsfeld v uctievanom a vážnom hrobe v Kremnici.

Kremnica v dejinách slovenského mučeníctva predstavuje symbol víťaznej pravdy. Podobne ako Kostnica, ktorá zahorela nepoddajnou pravdou človečenského svedomia v Božom náručí – z husovských nemilosrdných plameňov práve tam vzlietlo dobre známe Pravda víťazí –, tak i Kremnica oslávila pravdu v Langsfeldovom podaní. Ono biblické áno, áno – nie, nie zaznelo v pevnom – nezdolnom postoji Ďurka Langsfelda, ktorý na dejinných vahadlách – navzdory smrti, ktorá naňho ne-dočkavo čakala pod šibenicou – priznal svoj pôvod. Na kremnickom náhlom súde neochvejne vyznal: áno, áno: pokladám sa za Slováka, som a do posledného dychu zostanem verným svojmu rodu a presvedčeniu. Inak by som sa pred svojimi krajanmi na poslednom súde od hanby prepadol.

Cestou z väzenskej kremnickej Čerenej veže na popravisisko kňazovi, ktorý ho na poslednej ceste sprevádzal, nástojčivo zdôrazňoval: Kto za pravdu horí v svätej obeti, kto za ľudstva práva život posväťí, kto nad krivdou biednych slzu vyroní, tomu moja pieseň slávou zazvoni!

Kremnica bola dojatá výnimočným zjavom Ďurka Langsfelda. Oslávila ho mnohokrát Kuzmányho piesňou. Navštevovala a navštevuje, vďačne opatruje jeho hrob i pamiatku – s podobnou

svätou obeťou na martýrovu počesť, akú činia Langsfeldove rodné Sučany. Rodný dom slovenského hrdinu, v ktorom vyrástol a prežil mladosť, je dnes obecným múzeom Juraja Langsfelda – aj takto spomíname na svojho vodcu, pozorujeme, aký bol jeho život, aký bol koniec jeho obcovania.

No Langsfelda nám nepripomínajú iba pozemské pamiatky. Pripomína nám ho Hospodin sám, jeho dohľad nad dejinnou pravdou, nad spravodlivosťou. Uhorsko stroskotalo, rozpadlo sa. Pomoc naša prišla v mene Hospodinom.

Cynický kat Armin Görgey, ktorý vyriekol kremnický smrteľný ortieľ, by slobodné Slovensko, ktoré vyrástlo aj z Langsfeldovej obete, nespoznal. A nechápal by, akým zázrakom sa stalo, že Martinskú deklaráciu, ktorá v roku 1918 oslobodzovala Slovensko, v Sučanoch verejnosti slávnostne prečítal občan menom Jozef Langsfeld. Učinil tak v prítomnosti Fedora Ruppeldta, sučianskeho duchovného pastiera, ktorý v roku 1919 organizoval turčiansky zbor dobrovoľníkov: postavil ním z langsfeldovskej dejinnej pravdy silný val a zabránil snahám nanovo reštaurovať Uhorsko.

Pravda oslobodzuje. Oddávna spievajú o pravde žalmisti: Ó, Hospodine, Ty si blízko a všetky Tvoje príkazy sú pravda. – Pravda a právo sú diela Jeho rúk, jeho rozkazy sú hodnoverné.

Má to však podmienku: langsfeldovské srdce viery, ktoré verí pravde, ktoré neochvejne kráča za pravdou, ktorá je dielom Hospodinových rúk.

MILOŠ KOVAČKA

Odznelo 18. októbra 2015 na slávnostných službách Božích pri 190. výročí narodenia Ďurka Langsfelda v ev. a. v. kostole v Sučanoch

Pozdrav k 500. výročiu Lutherovej reformácie

IGOR KIŠŠ

Ale náš Boh je v nebi a robí všetko, čo sa Mu páči.
Žalm 115, 3

Viera v Boha učí človeka veriť v zmysel ľudských dejín. Dejiny nie sú pre veriaceho človeka formované len nejakými nekontrolovateľnými silami dejinného chaosu. Nad dejinami je ktosi Pánom, kto ich zmysluplne vedie k vyšším cieľom. Veriaci človek nad dejinami vidí rozprestretú ruku vševládneho Boha, Pantokratora, alebo povedané po hebrejsky s našimi židovskými bratmi, vidí za tým „ruku Jahve (Adonaj) cebaót“. Židovský Jahve (Adonaj) cebaót, to je Boh, ktorý je Pánom dejín. Takto to hovorí aj žalmista v 115. žalme: „Ale náš Boh je v nebi a robí všetko, čo sa Mu páči.“ A tak aj na vznik reformácie cirkvi pred 500 rokmi my evanjelici nehľadíme ako na nejakú dejinnú náhodu, ale ako na časť Božieho riadenia dejín. Pomery vo svete dozreli v určitej dobe pre reformáciu cirkvi i sveta. SVET JE BOŽÍ, ako hovorí názov tejto knihy.

Aj cirkev je Božia. Ľudstvo potrebovalo nové podnety pre návrat k Písmu svätému a pre ďalší humanitný a demokratický vývoj sveta. Bolo treba zlomiť tragickú moc inkvizície, ktorá presadzovala kresťanskú vieru doslovne ohňom a mečom, tak ako sa to stalo pri Jánovi Husovi a mnohých iných. Bolo treba očistiť aj cirkev, ktorá sa zosvetáčila a odklonila sa od teológie Logosa (J 1, 1 – 3; Kol 1, 15 – 17), ktorú hlásali apoštolovia. Náš reformátor Luther vtedy na jednom mieste charakterizuje situáciu takto: *Kedysi bola cirkev rajom, ale dnes je to „Hurhaus“, „bordel“* (WA 47, 534, riadok 35; porovnaj 537, 19). Bolo nad ľudské sily takúto cirkev a spoločnosť očistiť, aby bola solou zeme a svetlom sveta. Cirkev podľahla pokušeniu moci, bohatstva a slávy, ktoré Ježiš Kristus pri pokúšaní na púšti odmietol (Mt 4, 1 – 11). A preto (ako to chápeme my evanjelici) sa ujal iniciatívy roku 1517 Boh sám. Našiel si nebojácneho mnícha Martina Luthera, aby začal dielo reformácie a návratu cirkvi i spoločnosti k princípom Písma svätého. Cirkev sa musí riadiť sola Scriptura, samým Božím slovom. Boh je Láska a my ľudia sme stvorení na podobu Božieho obrazu (similitudo). Preto aj svet ako dielo božských stvoriteľských rúk má byť formovaný láskou a humanitou. Všeličo tomu v cirkvi i vo svete vtedy protirečilo. Preto Boh sám začal dielo nápravy cirkvi i sveta.

Ani Lutherovo dielo reformácie cirkvi a sveta, keďže ho konajú ľudia, nebolo iste dokonalé. A predsa mnohé sa zlepšilo, a preto chválime Pána Boha a ďakujeme Jeho milosti a trepezlivosti s nami, že dielo reformácie cirkvi i pomerov vo svete sa začalo a mnohé sa zlepšilo. Preto reformácia, ktorá prišla s myšlienkou odstránenia chýb v cirkvi i vo svete podľa vzoru prvotnej apoštolskej cirkvi, mala taký momentálny ohlas v mnohých krajinách Európy.

Ak by šlo v reformácii len o náhodný jav, tento obrovský ohlas reformačných myšlienok by nebol. Ako by tu naozaj začala konať aj Božia ruka, hľadajúca nápravu cirkvi i sveta. Návrat k Písmu svätému mal zaručiť odstránenie mnohých nedostatkov, ktoré ľudia bolestne cítili.

Návrat k Písmu svätému (sola Scriptura) v cirkvi i vo svete bol tým najmocnejším argumentom na presadenie určitých cirkevných a spoločenských reforiem. Sola Scriptura, to bola prvá a najdôležitejšia zásada reformácie.

Zdôrazňovala sa aj myšlienka, že spasenie je z Božej milosti, sola gratia. To bolo druhé „sola“ reformácie, nasmerované proti tendencii tejto doby spásu azda predávať cestou odpustkov alebo iných finančných darov. Cirkev sa obohacovala. Veľká časť bohatstva sveta v tej dobe už patrila len cirkvi (biskupské majetky poľnohospodárskej pôdy). Cirkev bola najbohatšou feudálnou ekonomickou inštitúciou svojej doby.

Tretia zásada reformácie „samou vierou“, sola fide, zase hovorila, že na spásu nestačia len formálne vonkajšie skutky zbožnosti, ktoré by si človek navonok plnil (napríklad prekrížovávať sa, nejesť v piatok mäso, vzdávať úctu svätým atď.), ale na spásu treba hlbokú zakotvenosť človeka v Bohu a vo viere v Neho. Taká viera sa potom prejavuje reálnymi skutkami lásky k blížnemu. Viera to nie je len vyznávanie určitých právd viery, hoci aj to je dôležité, ale viera je hlboká dôvera človeka v Boha v celom jeho živote. Tu Luther hlboko pochopil Kristove slová: *Milosrdenstvo chcem a nie obeť* (Mt 9, 3).

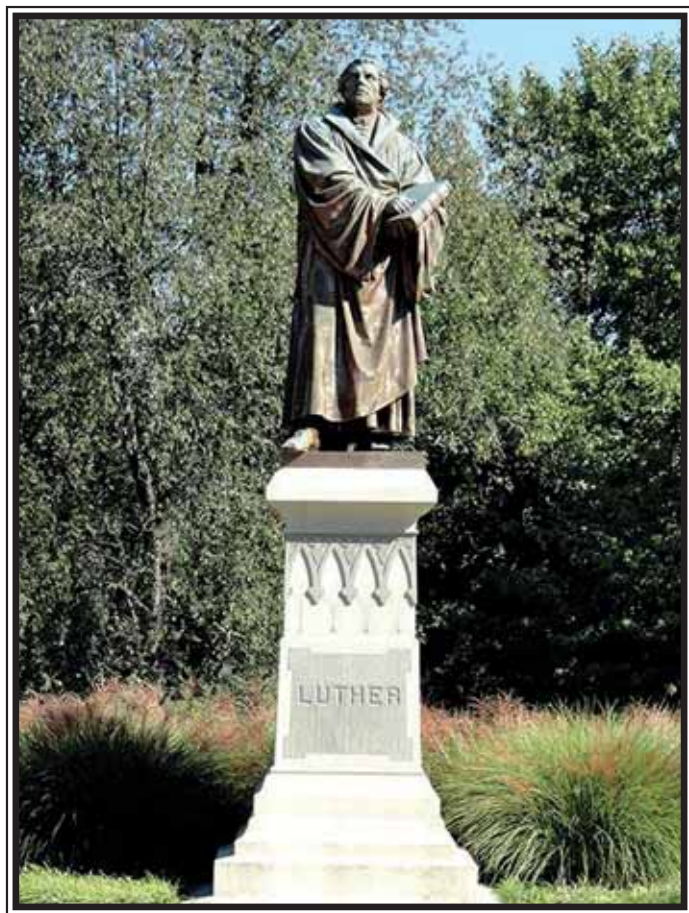
Ideálom stredoveku bolo izolovať sa od svetského života vo svete útekom do kláštora a venovať sa tam len skutkom zbožnosti a modlitbám. Luther naproti tomu zdôrazňoval pozitívny a aktívny život kresťana vo svete. Mnisi v kláštoroch si vymýšľali všelijaké dobré skutky, ktorými by Boha oslávili. Luther zdôrazňuje, aby sme ako dobré skutky konali to, čo od nás žiada život. Bohu sa páči, keď si každý verne plní svoje svetské povolanie. Len počujme Lutherove slová, ktoré kedysi povedal: *Keby šuster navonok aj smrdel od svojej práce, z duchovného hladiska je to pre Boha ako vôňa balzamu* (WA 32, 328, 2 – 3). Aj obuvníková statočná práca je bohoslužbou. Luther veľmi vyzdvihol mravnú hodnotu každodennej ľudskej práce a života v rodine.

Štvrtá zásada reformácie „iba skrze vykúpenie v Kristu“ (sola redemptione Christi) zase zdôrazňovala, že nikto sa nemôže postaviť pred Boha pyšne a samospravodlivo, odvolávajúc sa len na vlastné zásluhy, ale naša spravodlivosť je iba z Krista samého, z odpustenia našich hriechov a našich nedostatkov v dôsledku Kristovej obeť na Golgote, a len z nášho úprimného pokánia. Len cez odpustenie našich hriechov môžeme pred Bohom na Božom súde obstať.

Konečne piate „iba“ (sola) reformácie znelo „iba Kristus“, solus Christus. To znamenalo, že cirkvi nepatria ani svetské bohatstvá, ani svetská moc, ani svetské vyvyšovanie sa. Jej vzorom má byť Pán cirkvi, Ježiš Kristus, ktorý chodil na tomto svete v pokore, tichosti srdca a sebaobetí pre iných. Svetské bohatstvá sú *cudzím Leviatanom* na tele cirkvi. Cirkev nemá byť ekonomickou, ale mravnou veličinou v tomto svete. Isteže, v dejinách cirkvi bolo mnoho takých predstaviteľov, ktorí takto žili a vedeli žiť pre iných; ale dosť bolo aj takých, čo hľadeli len slávu tohto sveta, jeho bohatstvo a moc. A to treba v cirkvi odstraňovať.

Tak isto cirkvi nepatrí používať svetské násilie, vojny, meč a inkvizíciu na násilné zabezpečenie vplyvu v spoločnosti. Cirkev sa nemôže šíriť vo svete násilím, ale jedine láskou. Láska je podľa Luthera jediná mravná cnosť, ktorá existuje, lebo aj Boh je Láska. Aj Kristus ako Mesiáš bol učiteľom lásky k Bohu a k blížnemu. *Všetky ostatné cnosti z tejto jednej cnosti vyplývajú* (WA 9, 90, 34).

To bol reformačný program šitý pre dobu, ale aj pre celú ďalšiu existenciu vtedajšej

cirkvi v tomto svete. A naozaj protestantizmus, aj keď nie je vždy dokonalý, ako každé ľudské dielo, vykonal mnoho pozitívneho v dejinách ľudstva. Predovšetkým v Európe pomohol presadiť princípy demokracie, plurality teistickosti, slobody svedomia, odstránenie mocenského ideologického nátlaku vo veciach osobného presvedčenia. Spomeňme, čo všetko pozitívne priniesli evanjelici aj v dejinách nášho národa, koľko nášmu slovenskému národu dalo evanjelictvo literátov, básnikov, umelcov, vzácných politikov (Štúr, Hurban, Hodža, Štefánik, Dubček). Ako sa evanjelictvo vedelo jednotne postaviť proti osvienčimskému holokaustu (hebrejsky povedané proti „šoah“) v čase 2. svetovej vojny.

Protestantské národy sa stali najvzdelanejšími národmi sveta. Je zrejmé, že so svojimi dôrazmi, ktoré dostali spoločný názov „protestantské princípy“, prispel protestantizmus nesmierne pre pozitívne formovanie modernej doby a k rozvoju ľudských práv vo svete.

Lutherovou reformáciou sa skončil stredovek a začala sa doba novoveku. Cez učenie o všeobecnom kňazstve nastal aj rozvoj demokratických princípov v politickej oblasti. Došlo aj k nebyvalému rozvoju školstva. Ako by sa stali pravdivými slová nášho textu: „Ale náš Boh je v nebi a robí všetko, čo sa Mu páči.“

Reformácia priniesla, žiaľ, aj ďalšiu schizmu, ďalšie rozdelenie kresťanskej cirkvi, lebo nebola prijatá vedením starej cirkvi. Dôsledkom boli bratovražedné vojny medzi kresťanmi. Uvedomujeme si zároveň, že ani protestantizmus ani katolicizmus, neboli bez mnohých pozitív, ale i negatív. Dnes treba ekumenicky spojiť všetky pozitívne náboženské sily pre dobro ďalšieho rozvoja sveta. Už nie je doba staroveku ani stredoveku, ba dokonca už sa skončila aj doba novoveku, ktorá sa začala Lutherovou reformáciou. Od 6. augusta 1945, keď bola zhodená prvá atómová bomba na Hirošimu, začala sa doba atómového veku. Už sme schopní zničiť celú túto zem. Začínajú platiť nové normy pre ďalšiu existenciu našej zeme, ak ju nemáme zničiť. Už nehrozia len nukleárne bomby, ale obe hlavné svetové mocnosti oznámili, že majú už k dispozícii takzvané vákuové bomby, ktoré sú svojimi ničivými účinkami oveľa devastujúcejšie než bomby nukleárne. Sme nad priepasťou s celou existenciou ľudstva. Už nás môže zachrániť len kristovská humanizácia. Všetky tieto strašné zbrane sa musia definitívne prestať používať. Každá cirkev nech prispeje svojimi prednosťami k rozvoju ľudstva tým, čo je jej zvláštnou charizmou od Boha. To, čo je v ktorejkoľvek cirkvi pozitívne a môže pozitívne poslúžiť k spoločnému dobru ľudstva, nech je využité. Všetky sily rôznych cirkví treba uplatniť v dnešnej nukleárnej dobe v prospech božskej a kristovskej humanizácie sveta, ak ľudstvo nemá skončiť v skaze nukleárných a vákuových bômb. Cirkvi majú byť pioniermi aj rozvoja ľudských práv a slobôd vo svete, ktoré odpovedajú ľudskej dôstojnosti. Musíme uplatňovať tretiu prosbu Otčenáša: tak ako je na nebi kráľovstvo Božie, čosi z kráľovstva Božieho – aj keď len relatívne a fragmentárne, nakoľko je to pre ľudskú hriechnosť len možné – má prichádzať aj do dnešného sveta vo forme imanentného Božieho kraľovania nad týmto svetom. Treba nám pracovať pre kristogenézu sveta aj v sekulárnej oblasti, a to v pokornej službe cirkvi svetu bez klerikalizmu a vyvyšovania sa.

Tak to robil aj Kristus. *Preto Ho aj Boh nadmieru povýšil a dal Mu meno nad každé meno* (Fil 2, 9). Nech Ten, čo prebýva v nebesiach a drží opraty dejín vo svojich rukách, nech Ten požehná budúcemu svetu, aby svet sám seba nezničil rôznymi omnicídnymi, všeničiacimi zbraňami. On nech dnes pomôže aj cez cirkvi presadiť to, čo sa Jemu páči, totiž spravodlivosť, lásku k blížnemu, humánnosť, sociálnosť, vzájomnú solidaritu ľudstva, mier medzi národmi (šálóm), jednotu a slobodu všetkých národov, vzájomnú toleranciu. To všetko sú hodnoty kráľovstva Božieho. V jednote v rôznosti uskutočňujeme vo svete všetko, čo sa Bohu páči, aby sme boli soľou zeme a svetlom sveta (Mt 5, 13 – 14) a ukazovali ľuďom, že jediná záchrana je v Mesiášovi – Kristovi a Ním prinesených princípoch božskej a kristovskej humanity. SVET JE predsa BOŽÍ. Zdôrazňujeme to v chrámoch vždy nanovo. Šírme okolo seba lásku k Bohu a k blížnym a optimizmus pre budúcnosť. Neučme ľudí pesimizmus pre budúcnosť sveta. Považujme sa všetci za Božích spolupracovníkov na obnove sveta a nech Boh skrze nás v ekumenickej jednote cirkvi, voči sebe navzájom.

ÚVODNÉ SLOVO Z NOVEJ KNIHY IGORA KIŠŠA SVET JE BOŽÍ,
PRIPRAVENEJ NA VYDANIE K 500. VÝROČIU REFORMÁCIE V ROKU 2017.

PAMIATKA REFORMÁCIE

Martin 2015

Pamiatka reformácie nás každoročne pozýva zamyslieť sa nad posolstvom Martina Luthera a jeho spolupracovníkov. Toto posolstvo k nám prichádza (nielen počas sviatkov reformácie) najmä sprostredkované – z úst kazateľov, z pera teológov či z tvorby súčasných popularizujúcich autorov. Všetky tieto spôsoby sú samozrejme legitímne. V Martine sme sa na

reformačných službách Božích rozhodli k nim pridať novú formu – čítanie vybraných reformačných myšlienok priamo z Lutherových diel. Nechajme ich teda prehovoriť k nám a prosíme Boha o otvorené mysle a ochotné srdcia, ochotné a vytrvalé konať to, čo rozpoznáme ako Božie vedenie v našich životoch v súlade s posolstvom reformačného znovuobjavenia evanjelia.

Citáty z Luthera

95 téz

Wittenberg 31. októbra 1517. Z opravdivej lásky a osobitného úsilia vyniesť pravdu na svetlo má sa vo Wittenbergu dišputovať o nasledovných výpovediach pod predsedníctvom ctihodného otca dr. Martina Luthera, augustiniána, magistra slobodných umení a Pisma svätého, ako aj riadneho učiteľa. Prosi preto tých, čo nie sú prítomní a nemôžu si s nami vymeniť názory, aby to urobili písomne. V mene nášho Pána Ježiša Krista. Amen.

1. Keď náš Pán a Majster hovorí: *Pokánie čítajte!* atď., tak chce, aby celý život Jeho veriacich na zemi bol ustavičným pokáním.
5. Pápež nechce ani nemôže nijaké iné tresty odpustiť než tie, ktoré uložil zo svojej vôle alebo podľa cirkevných ustanovení.
6. Boh nikomu neodpúšťa vinu, koho by súčasne celkom nepokoril a nepodriadol kňazovi ako svojmu zástupcovi.
27. Ludské rečičky kážu tí, čo tvrdia, že len čo groš vhodný do truhlice, zazvoní, duša vyletí z očístca.
28. Isté je to, že len čo groš zazvoní v truhlici, narastá zisk a lakomstvo, avšak pomoc a prihovorná modlitba cirkvi závisia jedine od Božej dobrej vôle.
36. Každý kresťan, ktorý pocituje pravú ľútosť nad svojimi hriechmi, má úplné odpustenie trestu aj viny, ktoré mu patrí aj bez odpustkov.
43. Kresťanov treba poučovať, že ten, kto chudobnému dáva, núdznemu požičiava, lepšie robí, ako keby si kúpil odpustky.
50. Kresťanov treba poučiť, že keby pápež vedel o vydieračstve predavačov odpustkov, mal by radšej chcieť, aby Chrám sv. Petra zhorel na popol, než aby ho stavali z kože, mäsa a kostí jeho ovečiek.
62. Opravdivým pokladom cirkvi je však sväté evanjelium o Božej sláve a milosti.
63. Tento poklad je však, prirodzene, vo veľkej nenávisti, lebo pôsobí, že prví budú poslednými.
94. Kresťanov treba napomínať, aby sa usilovali nasledovať svoju hlavu – Krista – aj cez kríž, smrť a peklo.
95. A nech sa viacej spoľahnú na vchádzanie skrze mnohé súženia do kráľovstva nebeského než na bezstarostný prelud, že je pokoj.

Evanjeliový objav – zážitok z veže

Prvýkrát sa Lutherovi svetielko na konci tunela zjavilo pravdepodobne počas jeho štúdia 22. žalmu. Bolo to v roku 1519. Úplne ho opantala veta: „Bože môj, Bože môj! Prečo si ma opustil? Ďaleko si od mojej spásy, ďaleko od môjho kriku.“ Prečo by mal byť Kristus opustený? Svätý, čistý Baránok, Boží Syn, jediný skutočne spravodlivý. Luther dlho nechápavo krútil hlavou, až sa mu v mysli vynoril verš z 2. listu Korinťanom: „Toho, ktorý nepoznal hriech, urobil za nás hriechom, aby sme sa v ňom stali Božou spravodlivosťou.“ Bol to práve výraz „Božia spravodlivosť“, ktorý Luthera doslova mátal. Zrazu sa mu otváral nový pohľad: Svätý Boh stále spravodlivo odsudzuje hriech, ale v tom istom akte samého seba vo svojom jednorodenom Synovi identifikuje s hriešnikom a preberá hriešnikov hriech na seba. Lutherov zápas, ktorý napokon vyústil v objavení oslobodzujúcej a znovuzrodzujúcej moci evanjelia, možno najlepšie vidieť v jeho v nasledujúcich slovách.

Citáty z Luthera

V tom istom roku, 1519, som opäť začal vykladať Žalmy. Bol som sebedomejší po skúsenostiach, ktoré som získal vedením univerzitných kurzov, zaoberajúcich sa listami sv. apoštola Pavla Rimanom, Galaťanom a Židom. Vznikla vo mne neutíchajúca túžba pochopiť to, čo Pavol myslel vo svojom Liste Rimanom, ale doteraz mi v ceste stála nie tak ani studená krv okolo môjho srdca, ale oné jediné slovo v prvej kapitole: „v ňom sa zjavuje Božia spravodlivosť“. Nenávidel som ten výraz spravodlivosť Božia, lebo podľa zvyku a spôsobu všetkých mojich učiteľov ma vždy učili chápať ho filozoficky ako taký, ktorý poukazuje na formálnu alebo aktívnu spravodlivosť, ako ho oni nazývajú, teda tú spravodlivosť, ktorou je Boh sprava-

vodlivý a ktorou tresce hriešnikov a nespravodlivých.

Ja však, súc v pozícii bezchybného mnicha, som sa pred Bohom cítil ako hriešnik s mimoriadne ustráchaným svedomím. Nemohol som si byť istý, že moje zadosťučinenie (dobrymi skutkami) dokáže zmieriť Boha. Nemiloval som Boha, skôr som ho nenávidel, toho spravodlivého Boha, ktorý trestá hriešnikov. V tichosti, ak som sa aj nerúhal, som určite šomral a hneval som sa na Boha. Hovoril som: „Nie je dosť to, že my, úbohí hriešnici, naveky stratení už len kvôli dedičnému hriechu, sme utláčani všetkým možným nešťastím prostredníctvom Desiatich Božích prikázaní? Prečo potom Boh navrhuje ľútosť nad ľútosť prostredníctvom evanjelia a skrze evanjelium sa nám vyhráža svojou spravodlivosťou a hnevom?“ Takto som v nepríčetnosti vystrájal s vystrašeným svedomím. Neustále som dobiedzal do sv. listu ohľadom tohto jediného miesta v 1. liste Rimanom a úzkostlivo som chcel vedieť, čo znamená.

Dňom i nocou som premýšľal nad tými slovami, až som si napokon, z Božej milosti, všimol ich kontext.v ňom sa zjavuje Božia spravodlivosť z viery pre vieru, ako je napísané: Ten, čo je z viery spravodlivý, bude žiť.“ Začal som chápať, že Božia spravodlivosť v tomto verši je tá, ktorou spravodlivý človek žije prostredníctvom Božieho daru, teda vierou. Postupne som prichádzal na to, že podľa tohto verša je sice spravodlivosť Božia zjavená skrze evanjelium, ale že táto spravodlivosť je pasívnou spravodlivosťou, to jest takou, prostredníctvom ktorej nás milosrdný Boh ospravedľňuje vierou, ako je napísané: Ten, čo je z viery spravodlivý, bude žiť. Odrazu som sa cítil, akoby som bol znovu narodený a akoby som otvorenou bránou vstúpil do raja. V okamihu som celé Písmo vnímal v úplne inom svetle. V pamäti som prechádzal text za textom a nachádzal som ďalšie výroky, ktoré mali podobný význam ako napríklad

dielo Božie – to jest dielo, ktoré Boh koná v nás; alebo moc Božia, ktorou nás robí mocnými; múdrosť Božia, ktorou nás robí múdrymi; sila Božia, Božia spása, Božia sláva...

Toto moje najsladšie slovo „spravodlivosť Božia“ som teraz vyvyšoval s rovnakou láskou, ako som ho kedysi v hneve nenávidel. Tento Pavlov výrok sa pre mňa stal samotnou bránou do raja.

O slobode kresťana

Ak máme dôkladne poznať, čo značí kresťan a ako má konať v slobode, ktorú mu Kristus vydobyl a dal, o čom nám píše svätý Pavol, chcem to zhrnúť do týchto dvoch téz:

*Kresťan je slobodným pánom nad všetkým a nikomu nie je poddaný.
Kresťan je poníženým služobníkom všetkého a každému poddaný.*

Tieto dve vety sú jasne vyslovené u Pavla v 1. liste Korinským 9, 19: „Lebo hoci aj slobodný od všetkých, dal som sa do služby všetkým“ a v Liste Rímskym 13, 8: „Nikomu nič nedlhujte, len to, aby ste sa milovali.“ Láska totiž je slúžiaca a poddaná tomu, koho miluje.

Keď tieto dve protichodné výpovede o slobode a službe počujeme, treba sa nám zamyslieť nad tým, že každý kresťan je dvojakej prirodzenosti, duchovnej a telesnej. Podľa duše menuje sa duchovným, novým, vnútorným človekom, podľa tela a krvi menuje sa telesným, starým a vonkajším človekom. So zreteľom na túto rozdielnosť nachádzajú o ňom v Písme svätom slová, ktoré si priamo odporujú, ako som už povedal o slobode a službe.

Duša nemá nijakú inú vec ani v nebi, ani na zemi, v čom by žila ako zbožná, slobodná a bola kresťanská, len sväté evanjelium, slovo Božie Kristom zvestované, ako On sám hovorí u Jána 11, 25: „Ja som vzkriesenie a život, kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď by umrel“, ďalej 14, 6: „Ja som

cesta i pravda i život“, ďalej u Matúša 4, 4: „Nie samým chlebom bude človek žiť, ale každým slovom, ktoré vychádza z úst Božích.“ Tak si musíme byť istí, že duša sa môže zaobiť bez všetkých týchto vecí, vyjmúc slova Božieho, a bez slova Božieho nemôže jej nič pomôcť. Keď však má slovo, vtedy nepotrebuje nijakú inú vec, lebo v slove má dostatok: pokrm, radosť, pokoj, svetlo, umenie, spravodlivosť, pravdu, múdrosť, slobodu a nadmieru všetko dobré.

Aby si sa mohol dostať zo seba a od seba, vymaniť sa z vlastnej skazy, stavia ňa pred svojho milého Syna Ježiša Krista a dáva ti vedieť v svojom živote a utešujúcom slove, že máš sa Mu s pevnou vierou odovzdať a úplne mu dôverovať. Tak pre túto vieru majú ti byť všetky tvoje skutky odpustené, tvoja skaza odvrátená a ty budeš ospravedlnený, pravdivý, uspokojený, zbožný a všetky príkazy budú splnené a budeš od všetkého slobodný, ako svätý Pavol hovorí v Liste Rímskym 1, 17: „Spravodlivý bude žiť z viery“ a v Rímskym 10, 4: „Koniec zákona je totiž Kristus, aby sa spravodlivosti dostalo každému veriacemu.“

...kresťan je vierou nad všetky veci tak vysoko povznesený, že duchovne je pánom všetkého, takže pri spáse mu nič nemôže poškodiť. Áno, všetko mu musí byť poddané a slúžiť k spáse, ako učí sv. Pavol v Rímskym 8, 28: Milujúcim Boha všetky veci slúžia na dobro, to je život, smrť, hriech, zbožnosť, dobro i zlo, nech sa to akokoľvek menuje.

...To je veľmi vysoká a vznešená dôstojnosť a pravé všemohúce panstvo, duchovné kráľovstvo, v ktorom nijaká vec nie je taká dobrá, alebo taká zlá, takže mi musí slúžiť k dobrému, tak verím a nepotrebujem nič, lebo viera mi stačí. Hľa, aká je to vzácna sloboda a moc kresťanov!

Teraz pristúpime k druhej časti, k vonkajšiemu človeku. Tu chceme odpovedať všetkým, ktorí sa pohoršujú na doterajších

výkladoch a hovorievajú: „Keď teda viera koná všetko a stačí sama na formovanie zbožnosti (spravodlivosti), prečo sa nám prikazujú dobré skutky? Tak chceme zostať pri tejto dobrej veci a nič nerobiť.“ Nie, milý človeče, nie tak! Tak by to bolo správne, keby si bol len vnútorným človekom a celkom duchovným, čo sa stane až v posledný deň. Tak je a zostane na zemi, že docielime len začiatky a pokroky toho, čo bude dokonané na onom svete. Preto apoštol to menuje prvotinami Ducha, preto sem patrí to, čo bolo vyššie povedané: **Kresťan je povinnosťami viazaný sluha a každému poddaný.**

Hoci človek vnútorne podľa duše je vierou dostatočne ospravedlnený a má všetko, čo má mať, okrem toho táto viera a bohatstvo musia sa vždy rozhojňovať až do večnosti, predsa však ešte ostáva v tomto telesnom živote na zemi a musí svoje vlastné telo ovládať a stretať sa s ľuďmi. Tu sa už začínajú skutky: tu nesmie byť lenivý, tu musí naozaj dbať o to, aby sa telo cvičilo pôstami, bdením, prácami a všetkou potrebnou výchovou, aby bolo poslušné a pripodobnené vnútornému človeku a viere, aby duchu neprekážalo, ani sa proti nemu nestávalo, ako to má vrodené, keď nie je skrotené. Veď vnútorný človek je s Bohom zajedno, v Kristovi sa raduje a teší, lebo mu tak mnoho urobil, a celú svoju záľubu má v tom, aby opäť mohol Bohu zdarma slúžiť v slobodnej láske, tu objavuje vo vlastnom tele vzdorovitú vôľu, ktorá chce slúžiť svetu a vyhľadávať, čo sa jej páči. Viera toto nemôže strpieť a vrhne sa jej na hrdlo (zaútočí na tú vôľu), aby ju potlačila a premohla, ako sv. Pavol hovorí v 1. liste Korintským 9, 27: „...ukážňujem si telo a službe ho podrobujem, aby som nebol nehodný, keď iným kážem.“ A ešte ďalej v Liste Galatským 5, 24: „Tí, čo prináležia Kristovi Ježišovi, ukrižovali si telo s vášňami a žiadosťami.“

To je opravdivý život kresťana a tu viera

s chuťou a láskou dáva sa do diela, ako sv. Pavol učí v Liste Galatským 6, 2: „Jedni druhých bremená znášajte, a tak naplníte zákon Kristov“, 5, 6: „...viera činná skrze lásku“. Tak aj v liste Filipským apoštol učil, ako vierou v Krista získajú všetku milosť a hojnosť, ďalej ešte učí a hovorí v Liste Filipským 2, 1 – 3: „Ak je teda nejaké napomenutie v Krista, ak je nejaké povzbudenie lásky, ak je nejaké spoločenstvo Ducha, ak je nejaký súcit a milosrdenstvo, naplnite moju radosť: zmýšľajte rovnako, majte rovnakú lásku, buďte jedna duša a jedna myseľ, nič nerobte z hašterivosti a márnej ctižiadosti, ale radšej v pokore iných pokladajte za hodnejších než seba.“

Hľa, tu Pavol jasne postavil kresťanský život na tom, že všetky skutky majú smerovať pre dobro blížneho, pretože každý má pre seba vo viere dostatok a všetky ostatné skutky aj život má zamerať službe blížnym z dobrovoľnej lásky. K tomu uvádza Krista za príklad a hovorí v Liste Filipským 2, 5 – 7: „Tak zmýšľajte medzi sebou ako aj Ježiš Kristus, ktorý mal podobu Božiu a svoju rovnosť s Bohom nepokladal za lúpež, ale vzdal sa hodnosti, vzal na seba podobu služobníka, podobným stal sa ľuďom.“

Zo všetkého uvedeného nasleduje záver, že **kresťan nežije seba, ale v Kristovi a vo svojom blížnom: v Kristovi vierou, v blížnom láskou.** Vierou smeruje nad seba k Bohu, z Boha klesá opäť pod seba láskou, zostáva však vždy v Bohu a v Božej láske... Hľa, to je pravá duchovná kresťanská sloboda, ktorá srdce oslobodzuje od všetkých hriechov, zákonov a prikázaní, ktorá každú inú slobodu prevyšuje tak, ako nebo prevyšuje zem. Daj nám ju, Bože, správne pochopiť a zachovávať! Amen.

REFORMAČNÉ SLUŽBY BOŽIE,
MARTIN 31. OKTÓBRA 2015

SCENÁR PRIPRAVIL, TEXTY VYBRAL,
MODEROVAL A KÁZAL MICHAL VALČO.
LITURGOVALA KATARINA VALČOVÁ.

ČITAL IVAN GIAČ

SPOMIENKA NA DÁVNÚ PAMIATKU ZOSNULÝCH

VLADIMÍR KNOŠKO

Na sviatok Všetkých svätých z detstva spomínam,
keď s rodičmi som kráčať k bráne cintorína.
Videl som hroby starých rodičov, čečinou obložené,
odišli privčas, nepoznal som ich nežné pohladenie.

Spoločenstva malých súrodencov tiež som sa nedočkal,
boli tu krátko, zastavili sa ich malé srdiečka.
Na vôňu chryzantém myslím, zaujala ma ich prostá krása,
na vietor, ktorý neúprosne knôty sviečok zhášal.

V určenú hodinu ľudia zo všetkých strán na cmenteri,
vedení azimutom viery, ku križu kráčali,
aby v sprievode kvapiek dažďa spolu zaspievali
opäť tú známu pieseň Spočívajtež již v pokoji!

Hľadel som na symbol Golgoty, telo doráňané,
akoby z Ježišových úst doznievalo slovo: Dokonané!
Bože Synu, ktorý si pre živých i mŕtvych obnovil nádej,
s hlavou bolestne naklonenou na ľud vykúpený hľadel.

Každý z nás príde raz na toto miesto naposledy.
S myslou posmutnelou na plameň kahancov hľadím.
Útechou sú mi slová Kristovho evanjelia:
Ten, kto vo Mňa verí, naveky neumiera.

Pamiatka zosnulých alebo FUERUNT (BOLI)

*...a povedal: Nahý som vyšiel zo života matky a nahý sa tam navrátim;
Hospodín dal, Hospodín aj vzal, nech je požehnané meno Hospodinovo.*

J 1, 21

Milí bratia a sestry, drahí spomínajúci,

premýšľali ste už niekedy nad tým, aký nápis si dáte na svoj náhrobný kameň? Je a malo by to byť celkom prirodzené. Je to niečo podobné, ako keď si človek napíše vlastnú odobierku a životopis. Ako farár som sa s tým nie raz stretol. Je to pre rodinu vo chvíľach smútku veľká pomoc. Pre mňa zas to niečo o tom človeku napovedá, vypovedá. Aký vzťah mal k životu, čo bolo pre neho dôležité a čo nie. Je to taký závet, testament, posledná vôľa toho, ktorého vypravádzame. Čo-to napovie aj o jeho vzťahu k smrti a večnému životu. Takýto význam majú mať aj nápisy na našich hrobách. Mali by mať zvestný charakter, mali by klásť otázky a samozrejme mali by ukazovať na Pána Boha.

Mal som nedávno možnosť navštíviť evanjelický kostol v Zemianskych Kostolaniach. Bolo fascinujúce vidieť pekné, zrekonštruované priestory kostola a starej fary tohto historicky významného cirkevného zboru v dejinách evanjelickej cirkvi. Bolo ozaj čo pozeráť, obdivovať, poznávať, čítať. Zo všetkého ma však najviac upútal jeden krátky nápis. Je umiestnený nie v kostole, ale na rodinnej hrobke rodu Kostolániocov /Kosztolányi/ z roku 1777, ktorá je za kostolom vo farskej záhrade. Je tam jediné krátke latinské slovo FUERUNT. Je to minulé čas od slovesa esse, teda byť. A znamená BOLI. Pravdu poviem, keď som sa blížil k hrobke, očakával som viac. Aspoň nejaký dátum a mená. Alebo nejakú biblickú výpoveď, ale našiel som len jedno jediné slovo, boli. Bol som zarazený. Pretože o zemianskom rode Kostolániocov som sa krátko predtým dozvedel jedinečné veci. Boli to práve oni, ktorí začiatkom 16. storočia prijali Lutherovo učenie a stotožnili sa s myšlienkami reformácie. Stáli pri výstavbe prvého kostola z roku 1701, ktorý im však o 9 rokov po konfiškácii majetku a s príkazom, aby si svoje deti prekrstili na katolíkov, zobrali. Žofia, manželka Žigmunda Kostolániho, poslala deti do evanjelického Saska, aby ich uchránila vo viere. Len krátko po týchto udalostiach už v roku 1734 sa po intervencii evanjelických zemanov a právnikov vydali do Bratislavy, Pešti a aj na dvor cisára Karola VI. do Viedne a pustili sa do stavby ďalšieho kostola, ktorý stojí a slúži dodnes. S rodinou Kostolániocov sa spájajú aj školy a iné dobročinné ustanovizne. Boli podporovateľmi vzdelania a kultúry a viery v Boha. Zaslúžilo by si to aj dizertačnú prácu alebo aspoň pár viet zlatými písmenami. Ale túto vzácní Boží služobníci si vybrali len jedno slovo, ktoré poriadne ani nevidieť. Aj na tej fotografii, ktorú máte pred sebou v časopise, sme ho museli zvýrazniť. Slovo, ktoré napriek ich bohatstvu a vznešenosti hovorí o ich biede, chatrnosti a pomínelnosti. Títo ľudia pochopili, že pred Bohom vždy stojíme s prázdnyimi rukami. To nie je falošná skromnosť a pokora, je to jednoducho tak. Vedie nás k tomu aj biblický Jób: *Nahý som vyšiel zo života matky a nahý sa tam navrátim;* alebo aj kráľ Dávid: *Ó Hospodine, nakloň ucho a vyslyš ma, lebo som biedny a úbohý.* Túto našu biedu si uvedomujeme aj pri tých hrobách našich milovaných. Keď tam tak pri nich stojíme, okrem pár spomienok nič nemáme. Aj dom, aj záhrada, aj zdedené auto, aj dobré meno – čokoľvek sa stratí v prúde času, zhrdzavie, zarastie, rozpadne sa, zabudne sa. A keby sme nemali pána Boha, tak tá bieda nemá konca.

Uvedomil som si, tam pri tej hrobke, že ten najkrajší odkaz vzácneho rodu Kostoláni-ovcov je v Božej milosti a moci, ktorá cez štyri storočia prinášala úbohému človeku nádej na vzkriesenie a večný život. Uvedomil som si, že ich skutočné miesto odpočinku a pokoja stojí pár metrov od hrobky, je to chrám, kostol, kde večný Boh prebýva a kde dodnes nachádza hriešny človek Božie odpustenie.

Áno, máme byť v Božích rukách, či žijeme, či umierame, či sa nám darí, alebo sme v kríze, či máme pocit, že budeme mať čo pánu Bohu ukázať, alebo taký pocit nám chýba. Vždy a za každých okolností máme dôverovať Bohu. Len vtedy budeme hovoriť nielen BOLI, ale ak bude Tvoja milosť pri nás, tak aj budeme. To je nádej, ktorej sa nesmieme vzdať, najmä keď nás premáhajú pocity samoty, opustenosti a prázdnoty, lebo tí, ktorí boli, nám úprimne chýbajú.

Boli sme – to je výraz ľudskej pokory. Budeme – to je výraz Božej milosti. Nech je náš život, náš majetok a napokon aj náš hrob výrazom tejto našej pokory a Božej milosti zároveň. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Slávnostné otvorenie a posviacka nového domova Evanjelickej spojenej školy v Martine

Myšlienka postaviť školu, ktorá by na Memorandovom námestí v Martine poskytovala nielen kvalitné vzdelávanie, ale zároveň by formovala žiakov ku kresťanským hodnotám, sa napĺňa. Svedčí o tom aj posviacka budovy Evanjelickej spojenej školy v Martine (EŠŠ), ktorá sa uskutočnila v práve zrekonštruovaných priestoroch bývalej Neografie 28. októbra 2015.

Slávnostné otvorenie nových školských priestorov svojou účasťou pocítili z radov našej cirkvi Slavomír Sabol, biskup VD ECAV, Milan Krivda, biskup ZD ECAV, senior Turčianskeho seniorátu ECAV Marián Kaňuch a Daniela Veselá, tajomníčka GBÚ ECAV pre školy a náboženskú výchovu; z radov verejnosti podpredseda Národnej rady SR Ján Figel, primátor Martina Andrej Hrnčiar, zástupca primátora Imrich Žigo a generálna riaditeľka Slovenskej národnej knižnice Katarína Krištofová. Hostom, rodičom, pedagógom a študentom sa na úvod slávnosti prihovril farár a dlhoročný podporovateľ EŠŠ Matt Hannan z amerického Vancouveru, ktorý sám seba označil za „reprezentanta mnohých ľudí, ktorí majú srdce pre Evanjelickej spojenú školu v Martine“.

VEZMIME ŠTUDENTOV DO NÁRUČIA

„Stojím tu pred vami ako reprezentant mnohých ľudí, ktorí veria, že táto škola je mimoriadna a že jej existencia je ozajstný zázrak,“ pokračoval Matt Hannan. Martin navštívil naposledy pred deviatimi rokmi, keď na mieste dnešnej EŠŠ „nebolo takmer nič“. Pri pohľade na práve otvorenú budovu gymnázia vidí dnes úspech školy, ktorý pripisuje pedagógom, zamestnancom, rodičom i študentom. „Ďakujem za

vás všetkých a za Boží plán, ktorý sa prostredníctvom vás deje na memorandovom námestí aj v celom meste,“ dodal v závere svojho príhovoru sympatický Američan.

Prítomných hostí pozdravil a povzbudil aj biskup VD Slavomír Sabol, ktorý posvätil nové priestory školy. Vo svojom príhovore ocenil obrovskú dávku odvahy a úsilia mnohých zainteresovaných. „Dielo zďaleka nie je na konci,“ povedal brat biskup, „pretože pred nami je priam posvätná úloha EŠŠ vytvoriť priestor, v ktorom sa študenti stretnú s Kristom a kde sa ich Kristus bude dotýkať.“ Slovom brata biskupa, vychádzajúc z Evanjelia podľa Marka, máme byť tými, ktorí deti volajú ku Kristovi – vediac, že im patrí nebeské kráľovstvo (Mk 10, 13 – 16). Posvätenie nových školských priestorov Confirma Deus (Potvrď, ó Bože, Otče) bolo slávnostným vyvrcholením kázňového textu.

HLADANIE DOMOVA

Na slová brata biskupa nadviazal riaditeľ školy Jozef Sopoliga, predstavujúc „príbeh evanjelickej spojenej školy, ktorého neodmysliteľnou súčasťou nie sú len učitelia, žiaci, akcie a programy, ale aj hľadanie definitívneho domova pre školu.“ Podľa J. Sopoligu je „tento príbeh potrebné prerozprávať, lebo je to príbeh, ktorý nás

v mnohých smeroch určuje, identifikuje, limituje, ale robí nás aj vďačnými a aj múdrejšími". Predovšetkým je to však príbeh o Božej pomoci a spolupráci, „pretože ak sa spojíme, ak spolupracujeme, ak si prajeme, dajú sa urobiť veľké veci v prospech iných," dodáva riaditeľ. „Boh má svoj zvláštny čas a vlastné plány. Ak však nestavia On, darmo sa namáhajú stavitelia!"

Iste mnohí viete, že situáciu EŠŠ v Martine ešte donedávna vystihovala komplikovaná a z dlhodobého hľadiska neudržateľná prevádzka v šiestich budovách. Táto situácia navyše neumožňovala ďalší rast školy. Aj preto vedenie EŠŠ pristúpilo k rozhodnutiu kúpiť historickú budovu Neografie a prerobiť ju na školu. „Prvá fáza rekonštrukcie je úspešne za nami, v marci 2016 začíname druhú fázu a o rok neskôr, veríme, tretiu, a teda poslednú fázu rekonštrukčných prác," ozrejmil Bohdan Hroboň, riaditeľ Centra kresťanského vzdelávania, ktoré je partnerskou organizáciou EŠŠ.

NEBOLO A NIE JE TO JEDNODUCHÉ...

Za každou zo šiestich školských budov, v ktorých do dnešného dňa prebieha vyučovanie, je veľký kus histórie. „To je to, čo sa nám podarilo," povedal riaditeľ EŠŠ Jozef Sopoliga, aby vzápätí pripomenul i to, čo sa škole nepodarilo. „Stojíme v nových priestoroch, máme domov, a to znie pekne, ale nebolo to jednoduché. Za nami sú tri komplexne rozpracované projekty školských budov, ktoré nevyšli." A predsa, hoci to „nebola ľahká cesta a nepadli ľahké rozhodnutia, veľa sme sa naučili," konštatuje riaditeľ Sopoliga, uvedomujúc si, podobne ako pred ním brat biskup, že „stále nie sme na konci cesty".

„Stretli sme sa tu, aby sme si vyžiadali Božie požehnanie nielen pre veci, ktoré sa budú diať v týchto priestoroch, ale vypro-

sujeme aj Božie požehnanie do ďalšej práce a plánov," povedal J. Sopoliga prítomným hosťom. Faktom je, že škola má pred sebou plánovanú druhú a tretiu fázu rekonštrukcie, s ktorou súvisí nevyhnutné zabezpečenie financií. Vďaka týmto krokom však v budúde pribudnú nové učebne, laboratória, telocvičňa, jedáleň a ďalšie priestory na odborné vzdelávanie. Vedenie EŠŠ preto verí, že sa obe fázy rekonštrukčných prác podaria v priebehu najbližších rokov, aby mohli žiaci a študenti aj naďalej zažívať vzdelávanie, ktoré je primerane náročné, s vysokým akademickým štandardom a ktoré posúva žiakov k naplneniu ich potenciálu.

STRETLI SA LUDIA DOBREJ VÔLE

Evanjelická spojená škola má zároveň ambíciu nadviazať na najlepšie tradície a príbeh Slovenského patronátneho gymnázia. Aj preto vyjadriло vedenie EŠŠ vďačnosť za patrónov školy – ľudí dobrej vôle, ktorí sa pridali k jej príbehu. „Som rád, že máme patrónov aj pre túto našu školu, podobne ako ho malo Prvé slovenské gymnázium. Dovoľte mi, aby som sa poďakoval všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k tomu, že sme došli až sem. Bez nich by sa veci neboli udiali a tento náš príbeh by bol oveľa smutnejší!"

Podobne aj nás vyzýva riaditeľ Jozef Sopoliga k účasti na raste EŠŠ: „Pridajte sa k nám a staňte sa patrónmi nášho gymnázia a celej EŠŠ. Mám na mysli dospelých, žiakov i študentov. Nech sa aj tento dom stane vašim domovom, v ktorom nájdete zdroj rozumnosti, múdrosti, blahoslavenstva a lásky, ktorá inšpiruje iných.“

EVANJELICKÚ SPOJENÚ ŠKOLU V MARTINE
MÔŽETE PODPORIŤ PROSTREDNÍCTVOM ÚČTU
NADÁCIE KREŠŤANSKÉHO VZDELÁVANIA
2624027729/1100. ĎAKUJEME!
HEDWIGA TKÁČOVÁ <>

PodĎakovanie pri príležitosti posvätenia prvej etapy rekonštrukcie budovy Evanjelickej spojenej školy v Martine

BOHDAN HROBŇ,
RIADITEĽ CENTRA KRESŤANSKÉHO VZDELÁVANIA V MARTINE

Dôstojní bratia biskupi, vážený pán podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky, vážený pán primátor, vážení hostia z USA a zo Slovenska, vážení kolegovia, učitelia, rodičia, študenti...

Dnes mi pripadla úloha z definície vďačná – mám sa všetkým poďakovať. Už pri písaní oslovenia mi bolo jasné, že ju nezvládnem. Sme tu totiž mimoriadne pestrá skupina, pozostávajúca z predstaviteľov a členov rôznych cirkví, viacerých politických strán, celej škály biznisu, všetkých úrovní vzdelávania, z domova i zo zahraničia. Je to fascinujúce a je to presne to, čo takýto projekt potrebuje. Ak má táto škola poriadne pripraviť žiakov do reálneho života, musí sa na tej príprave podieľať život v celej svojej pestrosti. To bola abstraktná úvaha, ale konkrétne vyzerať takto:

Milí žiaci, dobre si pozrite, kto vám pomáha, aby ste aj vy nezabudli pomáhať, keď raz budete v podobných úlohách a funkciách. Ja som ku viacerým z týchto ľudí pristupoval s obavami či predsudkami, no stretnutie s nimi ma vždy niečo naučilo, povzbudilo, posunulo ďalej, a preto ďakujem Bohu za každého jedného z nich.

Milí hostia, partneri a kolegovia, dobre si pozrite, komu pomáhate. Je vysoko pravdepodobné, že títo mladí ľudia budú onedlho vytvárať svet, v ktorom strávime zvyšok života. To, že investícia do nich je investíciou do našej budúcnosti, nie je fráza, ale realita. Ja zhruba viem, akých ľudí tu vychovávame, a aj preto sa na tú budúcnosť teším a plánujem tu zostať aj na dôchodku.

Napriek rozličnostiam nás dnes spája ochota a snaha pomôcť dobrej veci. Táto škola je Božie dielo – Jemu patrí všetka vďaka a chvála. Pán Boh to dobre vymyslel, lebo aby sa takéto dielo podarilo, vyžaduje spoluprácu rôznych ľudí. Aby to však nedopadlo ako pri babylonskej veži, musia mať jedno spoločné: musia to byť, biblicky povedané, ľudia dobrej vôle. Chceme sa preto poďakovať všetkým vám – ľuďom dobrej vôle:

Ďakujem našim študentom za pochopenie a spoluprácu – bez vás by táto škola nemala zmysel.

Ďakujem našim učiteľom a administrátorom na čele s pánom riaditeľom Jozefom Sopoligom za kus poctivej roboty, trpezlivosť a vytrvalosť napriek zložitým podmienkam – vy túto školu robíte tým, čím je, a pre mňa ste ozajstní hrdinovia tohto príbehu.

Ďakujem našim rodičom za dôveru, pomoc a povzbudenie – je radosť s vami spolupracovať!

Teraz chcem menovite poďakovať zahraničným a domácim partnerom, ktorí

nám pomohli výnimočným spôsobom. Pritom si dovoľím nás všetkých vyzvať ešte k jednému pohľadu: skúste pri tých menách nevidieť Američana, politika či podnikateľa, ale jednoducho človeka dobrej vôle, ktorý je darom od Boha, aby sa dobrá vec podarila (väčšina z nich je uvedená aj na ďakovnom plagáte pri vchode do budovy):

Don a Barbara Swanson, pán Andrej Hrnčiar a vedenie mesta Martin, Members of New Heights Church a New Hights Foundation: Matt Hanan, Shelly and Mark Johnson, Robert a Kathryn Jandeska, pán Marek Balko a firma Baducci, St. Andrew's Lutheran Church a Vision Slovakia, Nancy a John Olker, pán Patrik Schwab a firma Neografia, pani Alena Jánošíková a celý tím pracovníkov Tatrabanky, Phil a Mary Anderson, pán Jozef Kubinec, pán Rastislav Zábronský a firma Turvod, pán Peter Kašuba a firma Brantner, pán Ivan Rišica a firma Kalitek, pán Peter Móric a firma Gaya.

Keďže dnes je to najmä o budove a jej zrekonštruovaných priestoroch, na záver som si nechal tých najrelevantnejších: bratia Martin a Dušan Schudichovci z firmy Unico, ktorí mali túto rekonštrukciu na starosti a v daných časových, technických a finančných podmienkach dokázali niečo ako zázrak. No a ak sa vám tento zázrak páči, môže za to najmä pani architektka Wanda Krčíková. Víтам ju, ako aj všetkých vás medzi nami a kytička, ktorú jej na záver môjho poďakovania odovzdávam, patrí, moji drahí, všetkým vám.

ODZNELO NA POSVIACKE NOVEJ BUDOVY
EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY V MARTINE 3. 11. 2015

Príbeh o hľadaní domova pre školu

JOZEF SOPOLIGA,

RIADITEĽ EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY V MARTINE (EŠŠ)

Dôstojní bratia biskupi Slavomír Sabol a Milan Krivda, vznešený brat senior Marián Kaňuch a velební bratia farári, vážený pán podpredseda NR SR Ján Figeľ, vážený pán primátor, ctení hostia z domova i zo zahraničia, milí študenti!

Dovoľte mi, aby som sa s vami podelil o príbeh našej školy, ktorého neodmysliteľnou súčasťou nie sú len učiteľia, žiaci, akcie a programy, ale je to aj príbeh o hľadaní definitívneho domova pre našu EŠŠ. Tento príbeh je potrebné prerozprávať, lebo je to príbeh, ktorý nás v mnohých smeroch určuje, identifikuje, limituje, ale robí nás aj vďačnými a verím, že i múdrejšími. Je v mnohých smeroch poučný v tom, že Boh má svoj zvláštny čas a vlastné plány. Ak Boh nestavia, darmo sa namáhajú staviteľia. Tento príbeh je aj o tom, že ak sa spojíme, ak spolupracujeme, ak si to veľmi želáme, dajú sa urobiť veľké veci v prospech iných.

V roku 2004 sme otvorili jednu prvú triedu evanjelickej základnej školy s 25 žiakmi v zborovom dome, mysliac si, že minimálne ďalšie tri nasledujúce roky máme o priestory postarané – mali sme totiž k dispozícii len 3 triedy. Už nasledujúci rok však ukázal, že záujem o školu je oveľa väčší ako náš pôvodný, skromný plán mať v ročníku 12 žiakov. Zborový dom sa naplnil a riešenie bolo v nedohľadne. Vtedy prišla za mnou jedna staršia pani, kráčajúca o paličke. Prišla do školy, kde som ju pomaly ani nemal kde posadiť, a začala mi rozprávať o tom, ako ona bola správkynou zborového domu a ako sa starala oň atď. a že teraz pracuje v Živene, spolku slovenských žien, a že majú

voľné priestory, či by sme ich nechceli do prenájmu. Biblická škola ako zriaďovateľ našej školy, zobrala jedno kridlo v budove Živeny do prenájmu na 99 rokov za nízky nájom, no s podmienkou zo strany prenajímateľa, aby sme budovu zrekonštruovali. Pôvodný rozpočet základnej rekonštrukcie sa zdvojnásobil, keď sme zistili, že je potrebné nielen vykonať základnú údržbu, ale aj vymeniť všetky okná, urobiť nové sociálne zariadenia a zrekonštruovať celé kúrenie. Navyše viazla komunikácia a ústretovosť zo strany prenajímateľa, čo pretrvávala doposiaľ. Nebolo to vôbec ľahké. Sme radi, že sme mali priateľov, bratov a sestry v Amerike, ktorí mali dosť odvahy a viery, aby podporili túto rekonštrukciu. Doteraz sa divím, ako sme to mohli zvládnuť, keď popritom nám prebiehala rekonštrukcia Prvého slovenského gymnázia a len prednedávnom sa dokončila rekonštrukcia budovy Biblickej školy.

V lete 2006 sme urobili v budove Živeny jedno poschodie, na druhý rok sa sprevádzkovalo ďalšie poschodie, a tak sme mali prvý stupeň základnej školy vyriešený. Bolo treba konať ďalej. V rokoch 2008 a 2009 sme postupne začali vyučovať v priestoroch Nižšieho slovenského evanjelického patronátneho gymnázia a potom v budove Biblickej školy, ktoré boli pôvodne určené pre študentov vysokoškolského štúdia. To sme už mali žiakov na druhom stupni základnej školy. Neistota pretrvávala, finálne riešenie bolo v nedohľadne, čiastkové sme však mali hneď pod nosom. V susedstve sa rušila súkromná materská škola a jasle boli ochotné nájsť si nové priestory. Mesto Martin

bolo veľmi ústretové a dalo nám tieto priestory po bývalej materskej škole do dlhodobého prenájmu za symbolickú sumu 1 euro. Na jar roku 2010, vtedajší, ale aj súčasný pán primátor Andrej Hrnčiar prerezal plot, ktorý oddeľoval pozemok Biblickej školy a bývalej škôlky, čím symbolicky zbúral pomyslenú čiaru medzi cirkvou a mestom a zároveň ukázal, že mesto Martin a cirkev môžu dobre spolupracovať pre dobro svojich občanov, v tomto prípade žiakov a ich rodičov. Na ďalšie 3 roky sme mali priestor na plánovaný rast. Zrekonštruovalo sa najprv jedno poschodie pavilónu B, potom druhé. V roku 2012 sme dali do prevádzky novú výdajnú kuchyne, takže žiaci už nemuseli chodiť cez rušnú ulicu na obed do susednej školy, a zároveň sme otvorili novú materskú školu. Od ja-

nuára 2013 sme prešli formálnou transformáciou. Keď sa zmenil zriaďovateľ z Biblickej školy a Cirkevného zboru ECAV v Martine na Východný distrikt ECAV v Prešove, vznikla Evanjelickej spojenej škole, ktorá zastrešuje materskú, základnú školu a gymnázium. Nasledovalo otvorenie gymnázia v septembri 2013 v priestoroch školy na Ul. Východná, cez prázdniny sme zdvojnásobili kapacitu materskej školy a tento mesiac sme sa presťahovali sem.

Stojíme tu v nových priestoroch a konečne mám pocit, že máme domov pre našu školu. Po všetkých možných peripetiách, ale s veľkou úľavou a hlavne s veľkou vďačnosťou voči všetkým spolupracovníkom, donorom, dobrým ľuďom, bratom a sestrám z domova i zo zahraničia, ale hlavne voči všemoc-

nému, prozreteľnému a dobrému Pánu Bohu stojíme tu v bývalej budove Neografie, ktorá už dnes nesie názov Evanjelická spojená škola, a máme domov pre našich žiakov.

Znie to pekne, ale nebolo to zďaleka také jednoduché. Kým sme sa dostali až sem, mali sme rozpracované ďalšie 3 veľké projekty, urobili sme jeden veľký omyl a videli sme takmer každú možnú budovu tu v Martine, ktorá by sa aspoň ako-tak mohla podobať na školu. Mali sme nádhorne spracovaný plán a vizualizáciu úplne nových priestorov priamo na zelenej lúke, resp. na lúke na Hostihore. Rozmýšľali sme o kúpe alebo prenájme bývalej budovy generálneho riaditeľstva strojárni, ale chvála Bohu z toho zišlo. V zásuvke máme stále nádherný plán a vizualizáciu rekonštrukcie zborového domu od architektky V. Krčíkovej, ktorá kreslila i tieto priestory. Ak Pán Boh dá a zrealizujeme plány, ktoré máme s touto budovou, príde na rad aj tento plán. Z môjho pohľadu najväčším našim omylom boli plány, ktoré nesúviseli so školskou budovou, ale s komerčným centrom, ktoré sme plánovali. Boh sa nám v našich plánoch vysmial prostredníctvom finančnej krízy a som rád, že sme to nezrealizovali, lebo dnes by sme nemali školský dvor.

Nebola to ľahká cesta, ani ľahké rozhodnutia, ale často bezsenné noci a nevyhli sme sa ani omylom, ale veľa sme sa naučili.

Hoci dnes stojíme pri jednom z klú-

čových momentov tejto školy, nie sme na konci cesty. Stretli sme sa tu, aby sme si vyžiadali Božie požehnanie nielen pre veci, ktoré sa budú diať v týchto priestoroch, ale vyprosujeme si aj Božie požehnanie do ďalšej práce a plánov. Výzvy pred nami sú dosť jasné: zabezpečiť financovanie druhej a tretej fázy rekonštrukcie, v ktorej by sme radi dobudovali učebne, laboratóriá, telocvičňu, jedáleň a ďalšie odborné učebne.

Naša škola chce a musí nadviazať na najlepšie tradície a príbeh Slovenského patronátneho gymnázia. Som rád, že máme patrónov aj pre túto našu školu, podobne ako ho malo dávne slovenské evanjelické gymnázium. Dovoľte mi, aby som sa poďakoval všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k tomu, že sme došli až sem. Mnohí, ale nie všetci, sú tu. Bez vás by sa veci neboli udiali a tento náš príbeh by bol oveľa smutnejší.

Chcem zároveň vyzvať všetkých, ktorí ste tu, pridajte sa k nám a staňte sa patrónmi aj tohto nášho gymnázia a celej Evanjelickej spojenej školy, mám na mysli nielen prítomných dospelých, ale aj vás, študenti a žiaci. Nech sa aj tento dom stane vašim domovom, v ktorom, veríme, že nájdete zdroj rozumnosti, múdrosti, blahoslavenstva a lásky, ktorá inšpiruje iných.

ODZNELO NA POSVIACKE NOVEJ BUDOVY
EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY
V MARTINE
3. 11. 2015

www.lams.sk

je darcovský a podporný portál Nadácie kresťanského vzdelávania, ktorá sa usiluje vybudovať Domov Evanjelického bilingválneho gymnázia v Martine. Sme presvedčení, že zrod a budovanie tejto školy, jej profil a orientácia na svet znalostnej spoločnosti a duchovné hodnoty, starostlivosť o blížnych a vôľu k životu nájde vaše sympatie a podporu, priatelia! Otvorte portál, zoznámte sa s osudmi školy, čítajte pozvanie

k spolupráci. Vďaka za vašu pozornosť!

*Pána Boha nosiť v srdci, v srdci Ho prinášať do chrámu
a v srdci Ho vynášať z chrámu do života súkromného i verejného.*

VLADIMÍR PAVEL ČOBRDA

PAMIATKA POSVÄTENIA CHRÁMU 2015

Turčianskosvätomartinský evanjelický zbor svätých pamiatku posvätenia svojho chrámu. Je našim tretím chrámom v poradí. Prvým, v ktorom sme slúžili Hospodinovi od roku 1545 s prestávkami do roku 1709, bol dnešný rímskokatolícky Chrám sv. Martina na námestí Slovenského národného povstania. Druhým bol drevený artikulárny kostol v Necpaloch, ktorý sme navštevovali do 1781. V tom roku bol prijatý tolerančný patent cisára Jozefa II., ktorý evanjelikov z Martina, Jahodník, Bystričky, Diakovej, Doliny, Dražkoviec, Sv. Petra, Trebostova a Tomčian povzbudil v rozhodnutí vytvoriť spoločný evanjelický a. v. cirkevný zbor so sídlom v Martine a postaviť svoj vlastný – tretí chrám. V roku 1783 sa podarilo prekonať ťažkosti s jeho budovaním: naši predkovia sa neopísateľným nadšením splatili v krátkom čase svoje dlžoby, čo im umožnilo 20. novembra 1783 získať povolenie Turčianskej stolice na výstavbu chrámu a 17. decembra im stoličná komisia vykázala miesto na martinskom nižemestí na kostol, faru a školu.

Po prekonaných ťažkostiach a pri zvláštnej horlivosti dozorca Déneša Révaia z Trebostova povolala si cirkev za prvého kňaza obnoveného zboru Ondreja Plachého, výborného slovenského spisovateľa, ktorý po príchode do Martina 4. marca 1784 obnovil martinské zborové služby Božie. V mene Hospodinovom sa konali v obecnom dome a keď bolo pekne, pod modrou oblohou.

Dňa 1. mája 1784 položené boli základy chrámu Božieho, ktorý bol z Milosti Božej dokončený a posvätený v tom istom roku, a to v 22. nedeľu po Sv. Trojici. K chrámu Božiemu bola postavená fara a neskôr i škola.

Na posviacajúcich službách Božích kázali zborový farár Ondrej Plachý a Samuel Milko zo Záturčia, chrám posvätil Augustín Doležal, farár a senior zo Sučian. Zachovala sa kázeň Ondreja Plachého, ktorá je najstaršou známou spomedzi tých, ktoré boli prednesené v tomto chráme. Bolo to na prelome rokov 1784 a 1785, keď odznela jeho kázňová prosba: Pane, daj, aby sme v novom roku nestratili, ale zachránili každú našu zatúlanú ovečku.

Náš tolerančný chrám Boží, ktorý bol postavený v klasicistickom duchu, s najväčšou radosťou zvestoval Evanjelium Ježiša Krista. Spočiatku bol jednoduchý, bez veže a bez zvonov. Bol menší – nižší ako dnes – a pripomínal modlitebňu. Neskôr, keď zákony z rokov 1790 – 1791 dovolili jedno i druhé, pristavená bola k chrámu drevená vežička s prvými zvonmi. Do jej dutiny pri jej posviacaní vložil Ondrej Plachý pamätnú listinu, ktorá odkazuje i do našich časov pamätne poslanstvo: My žili sme časy drevené, vám dá Boh – budete žiť možno aj zlaté časy, dokončíte, čo nedochodilo nám!

No zlaté časy neprichádzali. Bolo potrebné posilňovať sa v skromnosti a trepezivosti. V roku 1852 bolo nevyhnutné rozobrať už vetchú drevenú vežičku a vedľa chrámu postaviť drevenú zvoncu, ktorá slúžila ďalších viac ako tridsať rokov. Napokon v roku 1885 zbor prikrročil k stavbe murovanej veže. Základný kameň bol položený 20. mája a kríž osadený 24. septembra toho istého roka. Do dutiny veže bola vložená Plachého stará a s ňou i nová pamätná listina farára Jozefa Horvátha s prejavením nádeje na očakávaný dar slobody pre slovenský národ.

Po posviacke murovanej veže vznikol problém: veža v pomere k budove chrámu bola príliš vysoká. Zbor sa rozhodol disproporciu odstrániť v roku 1895 prestavbou chrámovej lode. Pri tejto príležitosti sa zdvihli múry, vytlámali väčšie otvory pre obloky, spravili nové chóry, chrám

zasklepili betónovú klenbou, pokryli plechovou krytinou a pristavili sakristiu. Obnovený chrám posvätil mošovský farár a senior Martin Morhác 15. novembra 1903 potom, keď sa veriacim nášho zboru zásluhou veľkej obetavosti podarilo nadobudnúť nový organ, oltár, kazateľnicu a krstiteľnicu. Martinský evanjelický zbor v tom istom čase na mieste pôvodnej školy s veľkým porozumením a podporou svojich členov postavil novú školskú budovu, posvätenú v roku 1902: bola to škola, ktorá sa stala pamätnou zachovaním slovenskosti vzdelávania a výchovy v čase ostrých Apponyho maďarizačných školských zákonov.

Martinský evanjelický kostol pred vyše sto rokmi nadobudol takrečeno takú podobu, akú má dnes. No predsa môžeme na ňom pozorovať dôležité zmeny a úpravy: elektrifikáciu z roku 1915, nové zvony i dôležité opravy v čase pôsobenia zborového farára a seniora Otta Škrovinu, vklady Jozefa Bučka, generálne maľovanie interiéru s nebeskou belasou na strope počas účinkovania Ľudovíta Vajdičku, výmenu dlažby, strešného pokrytia a organa začas pôsobenia Jána Štancla, úpravy novkajšej omietky, generálne odvlhčenie chrámových múrov, očistu zvonov, nadobudnutie nových oltárnych obrazov a unikátneho keramického betlehema Jitky Petrikovichej v obdobiach Jána Bohdana Hroboňa a jeho syna Jána Hroboňa, nedávna generálna výmena okien za termické, ako aj ďalšie úpravy, ktoré s veľkou pozornosťou organizuje brat farár Milan Kubík.

Na martinskom evanjelickom nádvorí podobne ako chrám a vedľa neho škola postupne vyrastali – obrazne povedané – ďalší milí súrodenci nášho kostola. Sú to budovy, v ktorých sa tak ako v chráme zvestovalo a zvestuje slovo Božie. O ich zrod sa starali kňazi, dozorcovia, presbyterstvá, generácie učiteľov, verejných predstaviteľov, patrónov a priaznivcov, domácich i zahraničných. Zvláštny význam pre cirkev i národ malo jedinečné Nižšie slovenské evanjelické patronátne gymnázium, ktoré sa postupne zrodilo a bolo zakázané ešte v drevených časoch tohto chrámu. Neskôr, od roku 1932, to bola moderná fara s cirkevnou sieňou, v ktorej neraz našli a dodnes nachádzajú svoj priestor bohoslužobné príležitosti, kresťanská zvešť, podobne od roku 1943 v časoch komunizmu skonfiškovaný a po roku 1989 so školskými budovami reštituovaný zborový dom, ktorý slúži – rovnako ako od roku 1999 Biblická škola – dnešnému Centru kresťanského vzdelávania a Evanjelickej spojenej škole v Martine s generálne opravenými i novonadobudnutými budovami materskej školy a bilingválneho gymnázia, o ktoré sa s mnohými spolupracovníkmi zaslúžil najmä Bohdan Hroboň. Nezabúdame ani na náš prvý starobinec na dnešnej Hviezdoslavovej ulici, na ktorý nadviazal diakonický Dom Dobrého Pastiera v Sučanoch.

Chrám – to nie je len jeho materiálny status a jeho fyzický prejav, ale je to i jeho duchovný stav, jeho pokora a pokánie, ale aj jeho rast i plody viery, ktoré prinášal a prináša. Po období, v ktorom bolo treba prekonávať strach a bázeň z nemilosrdného ateizmu, prišli do tohto chrámu túžené časy obrody. Stalo sa tak po svetových vojnách i po veľkej a krutej studenej vojne, keď koncom 20. storočia časy úpadku vystriedal kairós – príhodný čas na obrodenie a nové budovanie kresťanského života vo viere.

Naši dávni i nedávni predkovia z Martina a z filií nám zanechali mnohé, čo môžu naše, nie už drevené a v mnohom ohľade slobodné, v tomto zmysle i zlaté časy – a my v nich – ďalej ako vzácnu pamiatku rozvíjať, sceľovať, budovať, vytvárať vo viere činný, živý evanjelický zbor a napomáhať v našej krajine mimoriadne žiaducu kresťanskú duchovnosť a úsilie o jej obrodu, starostlivosť o biednych a solidaritu.

Sestry a bratia, darmo by sa namáhali stavitelia, ak by Hospodinov stánok nestaval Hospodin. Máme ozaj „s pomocou v mene Hospodinovom“ na čom stavať. Veď nám bol darovaný chrám naplnený najdrahšími perlamami: sú to najmä slzy dávne i nedávne, ba i tie dnešné, ktoré zostávajú v nás a s nami, keď sa radujeme s radujúcimi a plačeme s plačúcimi. Najpamätnejšie boli a sú rozlúčky s odchádzajúcimi na večnosť, s ubíjacími, popravenými a padlými vo voj-

nách, slzavé modlitby za väznených martýrov a väzňov, nemocných i invalidov, kázne za slobodu, pravdu a spravodlivosť v našej krajine – proti krivdám a násiliu vo svete, sú to i slzy, ktoré padali vedno so zvonmi z našej veže, ktoré nám nemilosrdne urvala zloba 1. svetovej vojny, no je to i plač svedomia – slzy pokánia na Večeriach Pánových, povzbudenie a nové sily pridávané na hlavných, večerných i ranných, sviatočných, konfirmačných alebo školských službách Božích, evanjelizačných večeroch, krstoch i sobášoch, inštalčných slávnostiach zborových farárov či vysokých predstaviteľov slovenského evanjelictva, napríklad Karola Kuzmányho, superintendenta, či Jána Vanoviča, generálneho dozorca našej cirkvi, ktoré sa konali za mohutnej účasti takrečeno celého Slovenska v tomto chráme. Nemožno zabudnúť na mnohé pamiatky reformácie, ani na rôzne, neraz veľmi dôležité konventy, stretnutia spolkov i mládeže, celoslovenské i medzinárodné, mnohé v čase náboženského prenasledovania dôverné či diskkrétne, ale i na zhromaždenia s mimoriadnym významom, napríklad na Prvé slovenské národné zhromaždenie 1861, ktoré nielen na našom nádvorí, ale aj v tomto chráme prijalo pamätné, v istom zmysle ekumenické Memorandum národa slovenského.

Vstupujme, sestry a bratia, do tohto pamätihodného chrámu a zachovávejme jeho vzácnu pamiatku s rešpektom voči Hospodinovi, hľadajme Ho, kým sa dáva nájsť, a za všetko ďakujeme v nádeji, že my sami môžeme byť súčasťou tohto chrámu a Duch Boží môže prebývať i v nás. Naším heslom – povedané s Vladimírom Pavlom Čobrdom v tomto našom chráme – musí byť: „Byť živým chrámom Božím, Pána Boha nosiť v srdci, v srdci Ho prinášať do chrámu a v srdci Ho vynášať z chrámu do života súkromného a verejného.“

MILOŠ KOVAČKA

Spomienka na ukončenie 1. svetovej vojny za účasti družobných miest mesta Martin

Spomienka na ukončenie 1. svetovej vojny sa v Martine v roku 2015 uskutočnila aj za účasti družobných miest mesta, a to Hoogeveen (Holandsko), Békešská Čaba (Maďarsko), Jičín (Česko) a Kalisz (Poľsko). Túto udalosť sprevádzali prezentácie filmu a knihy „Dobry vojak Švejk“ od Jaroslava Haška, ktoré spestrili spomienkami jeho vnuk Richard Hašek.

Hlavný organizátor podujatia, mesto Martin, túto historickú udalosť spojilo s oslavou 25 rokov družby s mestom Hoogeveen a spoločenskou akciou Dni mesta Martin. Z mesta Hoogeveen prišlo do Martina vyše štyridsať hostí, z toho ôsmi boli z protestantského cirkevného zboru „Dobry pastier“ – Protestante Goede Herderkerk gemeente in Hoogeveen. Okrem účasti na bohatom spoločenskom programe, pripravenom mestom Martin, sa osem holandských protestantských priateľov zúčastnilo aj na niektorých podujatiach nášho evanjelického cirkevného zboru.

Treba spomenúť najmä 25-ročnú študentku náboženskej pastorálnej práce Irene Vos, ktorá je t. č. na stáži v zbere „Dobry pastier“ v Hoogeveene a prišla do nášho zboru, aby sa oboznámila s prácou s deťmi, dorastom a mládežou. Počas pobytu v Martine sa jej venovali Adriana Hybenová a Alena Šajdáková. Adriana Hy-

benová ju pozvala na vyučovaciu hodinu do Evanjelickej spojenej školy a poskytla jej zaujímavé poznatky zo svojej pozície koordinátora práce s deťmi v našom zbere. Irene Vos sa zúčastnila i na vyučovaní konfirmandov, ktoré viedla Eva Janotová. Alena Šajdáková ju potom predstavila na zvyčajnom piatkovom stretnutí zborovej mládeže a venovala sa jej počas vikendu. Holandská študentka tak získala ucelený obraz o práci s mladými ľuďmi v našom cirkevnom zbere a o vzdelávaní v rámci Biblickej školy v Martine.

Náš spoločne strávený čas s bratmi a sestrami z Holandska sa završil 15. novembra ekumenickými bohoslužbami v evanjelickom kostole a spoločným rozlúčkovým obedom. Na službách Božích sa okrem holandských hostí zúčastnili pán dekan Kamil Lieskovský z rímskokatolíckej farnosti, verný priateľ nášho ekumenického spoločenstva MUDr. Ján Žila a s krátkym príhovorom vystúpil pán primátor Andrej Hrnčiar.

Náš dlhoročný priateľ Dick Hurenkamp vo svojom prívete povedal, že kvety divého maku – ako symbol ukončenia 1. svetovej vojny – rastú a rozkvitajú aj ako symbol rozpomienok a nádeje a my, ako nasledovníci Ježiša, máme byť ako tie kvety vo svete, v mestách i na vidieku.

JAROSLAV KARÁSEK

Pri príležitosti 140. výročia vzniku advokátskych komôr na území Slovenska a 25. výročia prijatia zákona o slobodnom výkone advokácie odhalila 20. novembra 2015 Slovenská advokátska komora (SAK) pamätnú tabuľu na bývalej budove Advokátskej komory pre Slovensko v Martine. O stavbu reprezentatívnej budovy sa zaslúžil spolu so slovenskými advokátmi prvej polovice 20. storočia predseda komory

Dr. Ján Vanovič,

*v tom čase generálny dozorca ECAV
a dozorca martinského evanjelického zboru.*

Predseda SAK Lubomír Hreždovič na úvod slávnosti pripomenul, že po rozpade Rakúsko-Uhorska a vzniku prvej Československej republiky združovala advokátska komora všetkých advokátov na Slovensku. „Je to vzácna chvíľa pre celú advokátsku obec aj širokú verejnosť, ktorej dávame na známosť dôležitý okamih advokátskej minulosti. Zároveň prejavujeme našim predchodcom úctu za to, že v pomerne zložitom historickom období formovania inštitúcií mládežkej republiky našli odvahu vybudovať dôstojný stánok na pôsobenie advokácie na Slovensku... Práve v tomto roku si pripomínáme a oslavujeme 25. výročie obnovenia slobodnej a nezávislej advokácie. Slovenská advokácia v súčasnosti čerpá poznatky pre svoju činnosť v minulosti, v ktorej hľadá a rozvíja hodnoty tradične tvoriace jej piliere. Je veľmi dôležité pripomínať si tieto hodnoty a nachádzať v nich poučenie i motiváciu,“ podotkol predseda SAK.

V budove, v ktorej v súčasnosti sídli Centrum voľného času KAMARÁT, v rokoch 1923 – 1944 sídlila Advokátska komora pre Slovensko, postavená za predsedníctva Dr. Jána Vanoviča z prostriedkov slovenských advokátov podľa projektu Jána Palkoviča. V roku 1958 ju zoštátnili.

Na seminári, ktorý sa uskutočnil pri príležitosti 140. výročia advokátskych komôr na území Slovenska a 25. výročí prijatia zákona o slobodnom výkone advokácie, sa k zhromaždeným v spoločenskej aule budovy účastníkom prihovorili v zastúpení JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD., prodekanica Právnickej fakulty Trnavskej univerzity a aktívna členka komisie pre históriu advokácie, ktorá pôsobí pri Slovenskej advokátskej komore, JUDr. Peter Kerecman, ktorý priblížil históriu budovy Advokátskej komory pre Slovensko, biograf a genealóg, v zastúpení Mgr. Zdenko Ďuriška zo Slovenskej národnej knižnice, ktorý priblížil život a dielo Dr. Jána Vanoviča, literárny vedec, spisovateľ a redaktor, vzdialený príbuzný Dr. Jána Vanoviča, Július Vanovič, DrSc., predniesol esej o kresťanskej – protestantskej a mravnej osobnosti Dr. Jána Vanoviča.

Dr. Ján Vanovič, rodák z Dražkoviec pri Martine, vyštudoval právo v Bratislave a v Budapešti. Od roku 1886 pôsobil ako advokát v Martine. Zastával viaceré funkcie v evanjelickej cirkvi (od roku 1896 bol dozorcom martinského evanjelického zboru, od roku 1922 bol generálnym dozorcom evanjelickej cirkvi a. v.). Vystupoval proti maďarizácii a propagoval spoluprácu nemaďarských národov v Uhorsku. Patril medzi popredných funkcionárov pôvodnej Slovenskej národnej strany. Bol signatárom Martinskej deklarácie z 30. októbra 1918, členom SNR a poslancom Národného zhromaždenia. Bol aj členom výboru

MS a v rokoch 1931 – 1938 aj jedným z jej predsedov. Spoluzakladal Advokátsku komoru pre Slovensko, v ktorej pôsobil ako predseda. V čase svojho predsedníctva sa zaslúžil o postavenie budovy Advokátskej komory pre Slovensko, bol tiež predsedom výboru Slovenského spevokolu, Turčianskeho kasína.

Patril k slovenským osobnostiam s vysokou morálnou autoritou. Po odchode generácie martinských národovcov Pavla Mudroňa, Andreja Halašu a Svetozára Hurbana Vajanského bol považovaný za vedúcu mravnú osobnosť v cirkvi a v národe, osobitne v martinskej i turčianskej národnej spoločnosti.

Text pamätnej tabule:

V TEJTO BUDOVE V ROKOCH 1923 – 1944 SÍDLILA ADVOKÁTSKA KOMORA
V TURČIANSKOM SV. MARTINE.
POSTAVENÁ BOLA ZA PREDSEDNÍCTVA
JUDR. JÁNA VANOVIČA
Z PROSTRIEDKOV SLOVENSKÝCH ADVOKÁTOV
PODĽA PROJEKTU ARCHITEKTA JÁNA PALKOVIČA.
V ROKU 1958 BOLA ZOŠTÁTŇENÁ.
PRI PRÍLEŽITOSTI 140. VÝROČIA VZNIKU ADVOKÁTSKÝCH KOMÔR
NA ÚZEMÍ SLOVENSKA A 25. VÝROČIA PRIJATIA
ZÁKONA O SLOBODNOM VÝKONE ADVOKÁCIE.
SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA, 2015

Vznik pamätnej tabule inšpiroval JUDr. Milan Habláč z Martina,
grafický návrh na tabuľu pripravil doc. Ing. Miroslav Debnár.

JURAJ KUŠNIERIK

Každé ráno si otvára Bibliu a prosím Pána Boha, aby mi otváral oči. (Vďačná spomienka pri odchode J. K. na večnosť)

V sobotu 30. júla 2005 bol horúci letný deň. Okolo poludnia som prišiel pred evanjelickú faru na Memorandovom námestí v Martine – sľúbil som nášmu váženému farárovi Jánovi Bohdanovi Hroboňovi, že ho budem sprevádzať na jednom z seminárov 4. celoslovenského evanjelického festivalu (CEF), ktorý sa konal v Ružomberku v tom istom dni vo veľkej sále tamojšieho kultúrneho domu. Do Ružomberka sme pricestovali krátko pred podujatím, ktoré mali moderovať Štefan Hríb a Juraj Kušnierik z časopisu „týždeň“. Boli už dobre známi a medzi divákmi obľúbení aj zásluhou relácie Pod lampou, ktorú vsielala Slovenská televízia.

Pamätáme sa živo na televízne moderovanie Štefana Hríba a na logistiku „pomocného“ moderátora Juraja Kušnierika. Fascinovala nás jeho pozícia v úzadí – v prítomnej relácii, kde sedel za počítačom a starostlivo študoval mejlovú poštu s otázkami poslucháčov. Najvýznamnejšie z nich prinášal Štefanovi Hríbovi, ktorý ich „distribuoval“ medzi respondentov relácie, ktorí si na otázky mali pripraviť relevantné odpovede.

Jedna z takýchto „lámpe“ si posvietila i na situáciu v kresťanskom živote na Slovensku. Keď sa „kresťanská lampa“ na televíznej obrazovke rozsvietila, s istou radosťou a zadosťučinením sme medzi respondentmi uvideli Jána Bohdana Hroboňa, nášho martinského pána farára, ktorého do relácie pozvali isto aj zásluhou jeho vzrušujúcich kázňových posolstiev, ako aj aktuálnej duchovnej publicistiky v časopise Tvorba T či iných jeho verejných vystúpení. No vplyv na jeho pozvanie určite mala najmä jeho vízia pokánia kresťanov na Slovensku. Prešlo vtedy už takmer pätnásť rokov od pádu komunizmu a Hroboňovo volanie, ktoré vyzývalo na obrodu kresťanského života – tak to povedal v „Lampe“ – nemalo žiaducu odozvu: cirkev ako celok sa na pokánie len ťažko odhodlávala. No ľudia po pokání túžili. Videli sme to na prelomový Nový rok 2000 na slávnostných službách Božích v Martine, keď ku kajúcej novoročnej Večeri Pánovej pristúpili nekonfiaci sa prúd kajúcich hriešnikov. Zdalo sa nám, že nás mohla byť tisícka – isto ešte viac, ktorí sme vtedy zatúžili vyznať svoje hriechy a zlyhania, ktorých sme sa dopustili v odchádzajúcom tisícročí. A učinili sme tak s radosťou.

Volanie Jána Bohdana Hroboňa k pokániam bolo verejne známym, aktuálnym a bolo jedným z motívov, ktoré viedli k jeho pozvaniu do „Lampy“. Asi to bol práve Juraj Kušnierik, protestant, člen Cirkvi bratskej, ktorý navrhol Jána Bohdana Hroboňa na pamätnú účasť v relácii, v ktorej pozvaný Ján Bohdan okrem iného zdôraznil: „Moc peňazí je obrovská. Terajší svet sa globalizuje okolo bánk a peňazí. Pána Boha nepotrebuje, zatvára mu dvere. Ale ak Bohu zatvárajú dvere, tak sa pýtam, komu sa otvárajú? Nie som fanatický prorok, ktorý narába s hrôzostrašnými predpoveďami, ale nemôžem si odpustiť – takto sa chystá cesta šelme nebyválnych rozmerov. Pýtali ste sa, že prečo to naša cirkev nehovorí nahlas? – Nám nepomôžu ekonomické reformy, kopy peňazí, hromada cudzích investorov, ak to, čo sa tu vybuduje, pôjde do rúk, ktoré kradnú, tunelujú, ktoré sa nevedia podeliť... V tom by sme mali vidieť nejaké znamenie, že v nás je to „polámané“, že priority sú v nás, že každá reforma by sa mala začať zmenou v nás. Jedine Pán Boh môže zmeniť, aby sa všetko dostalo do správnych rúk, a potom sa niet čoho báť. Toto musíme hovoriť nahlas!“

Nečudo, že Ján Bohdan Hroboň bol pre moderátorov „Lampy“ obrovským zážitkom. Obaja mu boli v januári 2006 na pohrebe, .týždeň uverejnil o zosnulom viacero podmanivých textov, naposledy v roku 2013, keď o knihe Kazateľ Ján Bohdan Hroboň napísal práve Juraj Kušnierik výbornú kresťansko-občiansku recenziu.

Jedinečné – pomazané odpovede v relácii Pod lampou, ktoré boli Jánovi Bohdanovi Hroboňovi „zhora dané“, sme so zvláštnym zadostučinením prijali u nás v Martine, radi a s istým nadšením sme ich opakovali a šírili: Áno, cirkev má mať kľúčovú rolu v duchovnom živote na Slovensku a vyznačovať sa úsilím o pokánie a očistenie, ako aj jasné výpovede a postoje: „hovorenie nahlas“ musí povýšiť na najvyššiu prioritu svojho života v Ježišovi Kristovi! V takom prípade sa cirkev stane skutočnou cirkvou.

Domnievam sa, že práve na základe mimoriadnej odozvy televíznej lampy sa medzi semináre na 4. Celoslovenskom evanjelickom festivale dostala téma „kresťanská viera v postmodernom svete“. Na vlastnú prípravu verejnej diskusie „pod ružomerskou evanjelickou lampou“ nebolo veľa času, v podstate to bolo niekoľko málo minút pred jej začiatkom. Moju rozochvenosť tlmil práve Juraj Kušnierik svojím upokojujúcim – priateľským hlasom: veľmi jasne sa pamätám, ako mi pred verejným vystúpením s nadšením rozprával o tom, ako v jeho rodine milovali – v najväčšej úcte mali piesne z Cithary sanctorum a Zpěvníka evanjelického.

A potom už prišla samotná debata: respondenti s moderátormi viedli rozhovor na javisku, sála bola nabitá, sedelo v nej, ak sa dobre pamätám, okolo štyristo účastníkov, trvalo to zhruba dve hodiny. Atmosféru pomohli vytvoriť otázky i osobné vyznania moderátorov Štefana Hríba a Juraja Kušnierika. Pod taktovkou Jána Bohdana Hroboňa išla reč o neodpušiteľne „odkladanom“ – neprebudenom – ospalom slovenskom pokáaní, o hrubej čiare za minulosťou, ktorá sa nesmie stať náhradou pokáania, o necitlivom či nezreleom, nevypestovanom a zatlačanom – „pristrihávanom“ našom svedomí, o egoizme a nadutosti, o význame pravdy v živote kresťanov i cirkvi, o jej zámernom „zatmení“, o izolácii kresťanov v chrámových priestoroch, o potrebe katarzie, čistého srdca, o morálnej hodnovernosti – vierohodnosti kresťanov, osobitne predstaviteľov cirkvi, o nevyhnutnosti účinkovania kresťanov vo verejnom pôsobení, o vierovyznaní, ktoré by sa malo vyznávať nielen v kanonizovanej chrámovej forme, ale všade tam, kde kresťan môže zanechať „šlapaj“ milosrdenstva – všade tam by sa mal vytvoriť kresťanský „chodník“, ktorý si obľúbia a budú naň prichádzať možní: „vlašni, vychladnutí alebo potenciálni“ kresťania atď. Veľa sa v týchto súvislostiach hovorilo o martinskej Biblickej škole, o viere a vzdelaní laikov, ktorí by mali pomáhať „obrodzovať cirkev i svet“. Jedným slovom, šlo o kráľovstvo Božie na zemi, o Pánovo: Ja som Cesta, Pravda i Život.

A hovorilo sa aj o účinkovaní kresťanov v médiách. To, čo sa o tejto otázke nestihlo povedať v ružomerskej sále, dopovedal Juraj Kušnierik v rozhovore, ktorý na jeseň 2005 pripravil na uverejnenie v zborníku časopisu Martinský evanjelik (2005/4) Tomáš Michalík. Juraj Kušnierik v ňom predstavil svoje osobne prežívané kresťanstvo v Cirkvi bratskej, ale i v .týždni. Na otázku *Ako ty rozumieš svojmu poslaniu uprostred sveta, v ktorom žiješ, v zmysle veľkého poverenia: Choďte a čiňte mi učeníkmi všetky národy!?* odpovedal: „V tomto období svojho života tomu rozumiem tak, že sa spolu so Števom Hríbom snažíme robiť časopis .týždeň a televíznu reláciu Pod lampou, ktoré sprístupňujú kresťanské hodnoty v sekulárnom, necirkevnom svete. Kladieme otázky, hľadáme pravdu, snažíme sa jej rozumieť. A, pochopiteľne, nikde sa netajíme s tým, že veríme v Boha a že sme kresťania.“ Na inom mieste rozhovoru, keď dostal otázku *Považuješ sa za výrazného kresťana?*, v odpovedi podčiarkol: „Za ‚obyčajného‘. Moje kresťanstvo v ničom nevyvíka. Padám a vstávam. A znovu padám. A teším sa do neba.“

Martinský evanjelik súčasne s rozhovorom uverejnil aj Kušnierikovo osobné kresťanské vyznanie v jeho rozprávaní o osobnom – pracovnom i rodinnom, v neposlednom rade biblickom a vôbec duchovnom .týždni. Má vzácnu nadčasovú hodnotu. Juraja Kušnierika nemožno zabudnúť: je to ozaj nevšedné a nezabudnuteľné posolstvo, ktorého cena mimoriadne vzrástla pri jeho odchode na večnosť.

Vezmite desaťročný Martinský evanjelik a čítajte:

SKUTOČNÁ SKUTOČNOSŤ

Pondelok ráno. Budím sa s nervozitou. Musíme dať dokopy ďalší .týždeň a zďaleka mi nie je jasné, čo v ňom bude. Ako reflektovať dobu, v ktorej žijeme? Ako písať pravdu, keď sami máme problém s jej spoznávaním? A ako to robiť tak, aby to bolo zaujímavé pre ľudí?

Utorok doobeda. Väčšina článkov je objednaných, niektoré sú napísané. Začíname s prípravou debaty Pod lampou. Vyberáme tému, pozývame hostí, formulujeme okruhy otázok.

Streda popoludní. Články postupne redigujeme, riešime aktuálne problémy. Veľa roboty, treba sa stretnúť s niektorými ľuďmi, ísť na výstavu a večer na džezový koncert. Potom o tom napísať.

Štvrtok v noci. Televízia. O trištvrte na jedenásť sedíme v štúdiu a čakajú nás dve pokojné hodiny debaty o zaujímavých veciach so zaujímavými ľuďmi.

Piatok doobeda. Nevyspatí dávame dokopy posledné texty do .týždňa. Vyzerá to tak, že zase, napriek všetkému chaosu okolo nás a v nás, vyjdeme – a možno to bude aj celkom zaujímavé čítanie.

Piatok večer. Rockový koncert v Stoke. Dobrá hudba, priateľskí ľudia. Niekoľkí komentujú „Lampu“, iní kritizujú alebo chvália články v .týždni.

Sobota. Spánok a leňošenie s manželkou, dcérou a psom.

Nedeľa. Kostol, jediný rodinný obed v týždni, potom nejaké stretnutie, čítanie kníh, niekedy kino a večer rodinná debata o tom, čo nás ďalší týždeň čaká.

To je môj „bežný“ život. Je plný vzrušujúcich momentov, zaujímavých stretnutí, malých víťazstiev i veľkých zlyhaní. Každé ráno otvaram Bibliu, prečítam si z nej zopár viet a potom sa modlím. Je to pre mňa nádyh pred ponorením sa do víru každodennosti. Ak by som to nerobil, potopil by som sa v márnosti. Potrebujem sa každý deň uistiť, že život má zmysel, že všetko okolo mňa a vo mne má svoju alfu aj omegu v Kristovi. Potrebujem prosíť o múdrosť, o milosť, o schopnosť rozlišovať dobré od zlého a správne od nesprávneho. Potrebujem silu odpúšťať a milovať – lebo sám som milovaný.

Svet okolo mňa vyzerá ako tá najskutočnejšia skutočnosť. Stretávam skutočných ľudí, vidím skutočné autá, ulice a stromy. Je to však krajina tieňov. To najskutočnejšie totiž nevidíme. Vidíme tieň, no máme tendenciu prehliadnuť to, čo ich vrhá.

Každé ráno si otvaram Bibliu a prosím Pána Boha, aby mi otváral oči. Aby som nezostal v krajine tieňov. Aby som sa vďaka Jeho milosti mohol dotýkať skutočnej skutočnosti.

*Juraj Kušnierik, zástupca šéfredaktora časopisu .týždeň
a spolutvorca TV relácie Pod lampou
Martinský evanjelik 2005/4
www.ecavmt.sk*

Čeť jeho pamiatke!

O Ottovi Víznerovi v zlatom pásme súťaže NENÁPADNÍ HRDINOVIA

Študenti Evanjelického bilingválneho gymnázia v Martine Mária Šimová, Jakub Vojt a Ján Drahoš sa na slávnostnej študentskej konferencii siedmeho ročníka projektu NENÁPADNÍ HRDINOVIA V ZÁPASE S KOMUNIZMOM, ktorá sa konala 20. novembra 2015 v Prešove, umiestnili so svojou prácou o Ottovi Víznerovi v zlatom pásme. Odborná porota súťaže zaradila prácu našich študentov medzi najlepšie spracované príbehy nenápadných hrdinov z celého Slovenska. Otto Vízner sa tak stal v poradí šiestou osobnosťou slovenskej evanjelickej cirkvi, ktorú študenti Evanjelickej spojenej školy v Martine spracovali v rámci projektu Nenápadní hrdinovia.

Do siedmeho ročníka tejto súťaže sa zapojilo 13 študentských tímov z celého Slovenska. V rámci projektu študenti vo svojom okolí hľadajú osobnosti, ktoré boli v období komunizmu prenasledované pre svoje postoje a presvedčenie a čestne obstáli v mnohých životných skúškach. Boli a zostali skromní – nenápadní, spravili si „neužili“ uznanie. Do súťaže sa od jej vzniku v roku 2008 zapojilo už 261 študentov. Spracovali 112 príbehov ľudí, ktorí sa svojím životným postojom odmietli stožniť s bývalým totalitným režimom.

Dlhoročný podporovateľ projektu Miloš Kovačka komentoval úspech študentov evanjelickeho gymnázia takto: *Blahoželám celému tímu, študentskému – súťažnému i organizačnému – pedagogickému na čele s učiteľom Dušanom Haškom. Študenti vykonali mimoriadne veľa, ak medzi „nenápadnými hrdinami“ aj zásluhou podkladov z pera Pavla Uhorskáia a Violy Fronkovej dokázali pozoruhodne prezentovať vzácneho katechétu martinského gymnázia v rokoch 1947 – 1950, v roku 1951 martinského evanjelickeho kaplána, neskôr farára vo Vysokých Tatrách,*

v Kraskove a na Dačovom Lome, váženého a učeného muža Otta Víznera. V 60. rokoch 20. storočia bol nespriatelivo odsúdený za preklad základných vieroučných evanjelickej Symbolickej kníh, väznený vo Valdiciach, neskôr – v rokoch 1968 – 1969 – patril medzi vedúcich predstaviteľov obrodného hnutia v ECAV. Zomrel náhle 11. 2. 1990 po odslúžení služieb Božích v rodisku – v Lubietovej. Otto Vízner bol skromný bojovník za pravdu, právo a spravodlivosť v živote ECAV. Bol milovníkom Ježiša Krista, t. j. „nenápadným hrdinom“ v pravom zmysle slova. Česť jeho pamiatke!

Riaditeľ EŠŠ Jozef Sopoliga vidí význam zapájania študentov do takýchto historicko-vzdelávacích projektov nasledovne: *Projekt ako sú Nenápadní hrdinovia sa osvedčil nielen ako výborný nástroj na doplnenie obsahu vyučovania dejepisu, občianskej náuky či náboženskej výchovy, ale aj dôležitým priestorom pre študentov pracovať s pôvodnými zdrojmi, analyzovať ich, učiť ich spolupracovať, komunikovať a prezentovať, ale predovšetkým mapovať príbehy ľudí, ktorí svojou vierou, zápasom za pravdu a slobodu sú príkladom aj dnes pre nás a našich študentov.*

Článok vznikol v rámci 7. ročníka projektu Nenápadní hrdinovia v zápase s komunizmom. Gestorom projektu je František Neupauer, ktorý je zároveň aj predsedom o. z. Nenápadní hrdinovia. Viac informácií o projekte je možné nájsť na webovej stránke www.november89.eu a s pozoruhodnou súťažnou prácou troch študentov Evanjelického bilingválneho gymnázia v Martine sa možno oboznámiť na webovej stránke <https://www.turieconline.sk/download/2015/11/EGMT.pdf>

DUŠAN HAŠKO, UČITEĽ EŠŠ

PREŠOVSKÝ PRÍHOVOR K 7. ROČNÍKU PROJEKTU NENÁPADNÍ HRDINOVIA

Pri skúmaní osoby Otta Viznera v nás špeciálne zarezonovala veta, ktorá bola vždy výsledkom dlhých diskusií o hľadani pravdy dvoch významných mužov, od študentských čias nerozlučných priateľov a predovšetkým hrdinov, Otta Viznera a Pavla Uhorskaia: *Pravda – to nie som ja, to nie si ty. Pravda je náš Pán, ktorý nás vedie k spoločnému cieľu. Nechodíme každý osve, nechodíme každý po svojom, ale nasledujeme svojho Pána.* Ako spomína nebohý brat biskup Pavel Uhorskai, za zvuku týchto slov v duchovnej nálade spolu poznali, že Pán Ježiš ako Boží baránok je tou Pravdou. A aj z nich urobil počas týchto horlivých diskusií a tvrdých rozhovorov nerozlučných priateľov a bratov.

Vtedajšie vedenie evanjelickej cirkvi Otta Viznera prísne izolovalo od cirkevnej činnosti, neuverejšňovali jeho teologické články a úvahy v cirkevných časopisoch. Striehli na každý jeho záujem o cirkevný život a chápali ho ako rozvratníctvo v cirkvi. No aj keď proti nemu išla vlastná cirkev, on sa nevzdal a ďalej pokračoval vo svojej činnosti a v prekladaní Symbolických kníh ECAV, kvôli ktorým bol so skupinou biskupov a kňazov odsúdený. Aj keď tento preklad vyšiel až desiatky rokov po jeho završení, nemali by sme zabudnúť na jeho osudy, vážiť si ho a oceniť obeť vynaloženú pri jeho príprave. Touto našou súťažnou prácou by

sme mu chceli vyjadriť našu hlbokú úctu. V tomto kontexte by sme jeho životný odkaz doplnili slovami: V akejkoľvek dobe žíte tak, aby ste nepoľavili v konaní dobrého diela, o ktorého správnosti ste presvedčení napriek vonkajším či vnútorným prekážkam, ktoré sa vás budú snažiť odradiť.

Obdivuhodné je, že jeho odpoveďou na útlak bola len citácia verša z Biblie: *Rozpomeňte sa na slovo, ktoré som vám hovoril: Nie je sluha väčší ako jeho pán. Keď prenasledovali mňa, budú prenasledovať aj vás; keď striehli na moje slovo, striehnúť budú aj na vaše* (J 15, 20). Všetko to len potvrdzuje Viznerovu skromnú a odanú – vernú povahu.

V medializácii našej súťažnej práce sme sa zamerali na webovú stránku našej školy a jej facebookové skupiny, ako aj na facebookovú stránku cirkevného zboru. Širšej verejnosti sme nášho nenápadného hrdinu predstavili prostredníctvom článku na portáli Turiec online a rozhovorom s Milošom Kovačkom na Youtube, ktorý je ľahko dostupný cez QR kód.

Húževnatý, pracovitý, veriaci človek, vtrvalý skúmateľ Božieho slova, vzdelaný teológ, významný prekladateľ a farár, Otto Vizner. Tento spravodlivý, odvážny a skromný muž je náš nenápadný hrdina!

JANKO DRAHOŠ, ŠTUDENT EVANJELICKÉHO BILINGVÁLNEHO GYMNAZIA V MARTINE

DENNÍK: „LEN“ DEDINSKÝ FARÁR

Pod týmto názvom bola pred vyše rokom na pôde evanjelických a. v. zborov v Súlove a v Zárieči (Turčiansky seniorát ECAV) uvedená do života útlá kniha: denník záriečskeho rodáka a súlovského ev. a. v. farára Ondreja Pecku (1914 – 1995). Bol „len“ dedinským farárom, dobrým otcom rodiny, verným a oddaným svojmu zboru, ECAV, Slovensku i Československu. Pôsobil ako farár najmä v období dvoch totalít, prekonával ťažkosti doby, prímítívne prenasledovanie režimov. Denník, ako píše v úvode knihy jeho dobrý oltárny brat, ev. a. v. farár Ján Lacko, nie je zameraný na bežné udalosti života, ale skôr na položenie človeka, ktorý žije v ustavičnom spojení s Pánom Bohom. Je to pozoruhodná knižka: významné svedectvo o časoch, ktoré sme mnohí prežili – v ktorých sa vzácny brat usiloval byť „Božími ústami“. Ako píše editorka knižky, najmladšia dcéra Anka Germanová, s „...Martínom mal spojenie cez brata farára Vajdičku – boli si veľmi blízki, duchovným zameraním, trpkosťou a nepriazňou vonkajšieho sveta; vnútorným bohatstvom, vierou i nádejou“.

Kto miluje krásne a čisté kresťanské príbehy, kto nosí v srdci deje a dejiny evanjelického kresťanstva, tomu bude knižka o Ondrejovi Peckovi vzácna a milá.

Denník Ondreja Pecku som čítal s čoraz väčším záujmom. Hlas, ktorý k nám prehovára, je aj napriek uplynutým desaťročiam až prekvapujúco blízky a naliehavý. V čom?

Tieto súkromné zápisky, ktoré nič nenatierajú naružovo a otvorene hovoria aj o životných sklamaníach, pocitoch vyhorenosti, únavy či depresie, sú pre mňa veľkým svedectvom o tom, čo znamená byť kresťanským mužom. V dobe, keď sa „úspešný“ muž pachtí po poctách a zbiera životné trofeje, je to svedectvo o človeku, ktorý napriek vzdelaniu a schopnostiam nechcel robiť žiadne diery do sveta (tých v jeho časoch bolo dosť od bômb), ale chcel budovať konkrétne spoločenstvo s vedomím, že ovocie jeho práce bude skryté a donesie možno až ďaleká budúcnosť. V dobe, keď sa cení, ak muž ostáva celý život hravým, tak trochu infantilným sebecom, neschopným prevziať konkrétnu zodpovednosť, je to svedectvo kresťana, ktorý zobral a celý život niesol zodpovednosť za konkrétnych ľudí. V dobe, keď sa spoločenská angažovanosť obmedzuje na veľkohubé,

no v podstate jalové prezentovanie názorov na všetko na všetkých možných sociálnych sieťach, je dobré prečítať si svedectvo muža, ktorý bez silných rečí bol ochotný konať svoje poslanie aj v spoločensky a politicky neprajnom prostredí. V čase mačistickej „chlapáckosti“, keď tak radi hovoríme o silných lídroch a osobnostiach, je dobré prečítať si svedectvo človeka, ktorý celkom otvorene a bez sebaľútosti hovorí o vlastnej slabosti, pocite vyhorenia, aby napokon vždy skončil konštatovaním svojej absolútnej dôvery v Pána Boha.

Svedectvo je špecifický žáner. O Pánu Bohu hovoria biblické príbehy, teologické práce, a predsa – najviac nás dokáže zasiahnuť konkrétny príbeh človeka, príbeh o tom, ako Pán Boh konal a koná tu a teraz, v živote človeka, ktorý je ako my. O čo lepšie je prečítať si svedectvo, ktoré sa neobmedzuje len na jednu udalosť, ale svedčí o Božej vernosti počas celých desaťročí. Desaťročí, ktoré nepatrili v dejinách práve k tým najľahším.

DANIEL MAJLING,
DRAMATURG SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO DIVADLA
V BRATISLAVE

Z DENNÍKA ONDREJA PECKU

1. marca 1939

Evanjelizovanie Slovenska musí byť našim programom! Netajiť sa s tým, nebať sa to vysloviť a hlásať! Ak sa vzdáme tohto plánu, vzdáme sa plnenia jedného z najdôležitejších príkazov Kristových. Našou povinnosťou nie je len hájiť to, čo nám zanechali naši predkovia; to by bolo veľmi málo. Je predsa našou najsamozrejmějšíou povinnosťou, že vo viere v Krista a v kázaní čistého evanjelia máme zotrvať; ale či sa naša povinnosť tým končí? Nie, nesmie sa končiť, lebo by sme stagnovali a stagnácia v náboženskom živote je predzvesťou smrti!

Ide nám o evanjelizovanie Slovenska – všetkým evanjelikom, len sa to bojíme alebo neodvažujeme povedať, lebo berieme ohľad na toho alebo onoho, na také alebo onaké príčiny. Ide nám o to, aby na Slovensku vládol duch evanjelia Ježiša Krista. To je duch vnútornej kresťanskej slobody (nie svojvôle!) a nie duch vnútorného utlačovania; aby vládla láska, a nie osočovanie; úprimnosť, a nie pokrytectvo; bratská zhoda, a nie sváry.

Podľa mňa evanjelizovanie neznamena už hlásanie, rozširovanie našej evanjelickej cirkvi! Život podľa evanjelia a čisté kázanie

evanjelia môže byť aj v inej cirkvi! O to nám práve ide a musí ísť, aby sa všade rozšírilo kázanie čistého evanjelia Ježiša Krista – to je našou povinnosťou ako kresťanov a evanjelikov; aby všade panoval život podľa evanjelia. Za týmto svojím cieľom nemáme ísť zhurta, netolerantne, ale pokojne, s láskou – a vytrvalo. Prikladom nech nám je Ježiš a Jeho spôsob kázania. Víťazstvo Jeho evanjelia nech nám je povzbudením.

Myslím, že môžeme ako evanjelici najviac a najlepšie poslúžiť slovenskému národu, keď sa celou silou zasadíme za jeho evanjelizovanie. Len tak ho môžeme urobiť skutočne nesmrteľným. O to sa budeme usilovať a už sa usilujeme. Nejdeme proti vláde, chceme jej účinne pomáhať, nestaviame sa ani proti osobám, len proti omylom, chybám a hriechom.

Budú nás nazývať kľatbou národa, zradcami, ale to nás nemá a nesmie myliť. Máme a musíme byť skutočne soľou národa; keby sme sa o to neusilovali, boli by sme len bezcennou soľou, ktorá sa nehodí ani do zeme ani do hnoja, a vtedy by sme boli súci len na to, aby nás von (z národa) vyhodili (L 14, 34 – 35).

ZO SPOMIENOK NA ONDREJA PECKU

S vďačnosťou voči Pánu Bohu spomínam na otecka, na jeho šlachetné a prajné srdce, jeho zmysel pre rodinu, pre priateľstvo, bez akýchkoľvek známok manipulácie s ľuďmi. Mal jasný postoj k pravde, aj keby bola ujma na čomkoľvek. S láskou a úctou nám hovoril o J. A. Komenskom, o Majstroví J. Husovi, o M. R. Štefánikovi a ďalších mužoch viery a veľkých činov.

Spomínam si na oteckov koniček – včelárstvo. Malo to však „háčik“: včely sa neraz vyrojili počas služieb Božích; po nich zložil luterák a skladal zo stromu roj, no neraz roj aj uletel smerom do Jedľovníka.

Aj turistika bola jeho záľubou, no nie

taká hocijaká, ale s bohumilým cieľom: do filií učiť náboženstvo, odbavovať služby Božie v každom ročnom období: do Vrchteplej, Bodinej, Rajca. Všimal si zvieratka v lese, krásu prírody. Prinášal nám domov rozkvitnuté konáriky, v jeseni plody drienok, šípok a zaujímavo rozprával, čo celý deň zažil, skúsil.

Pri práci s vrecami zemiakov hovorieval a uplatňoval: viac rozumu ako sily, dôvtipnosť, tvorivosť v akejkoľvek činnosti.

Mal záľubu aj v histórii, opatroval archív, záležalo mu na ňom. Hoci nemal času ani sil, podporoval a poskytoval možnosť, keď niekto prišiel hľadať a potreboval pri tom pomoc.

Ďakujem oteckovi, že ma učil, aby som si vedela odriecť veci, ktoré nepotrebujem, ale len chcem; aby som nepodliehala móde a neverila reklame; aby som sa usilovala robiť dobre, kde len môžem; učil nás nábožnými piesňami si posilňovať dušu, ľudovými piesňami potešovať srdce – to všetko svojim príkladom každodenného života.

Keď som chodila do práce na nočnú službu, vyprevádzal ma na zastávku, neraz hvízdom ráno alebo večer dal znamenie vodičovi, aby počkal.

Veľmi si cením oteckovu nesebeckosť, skromnosť a zmysel vidieť veci v Božom svetle. Nedával do pozornosti svoje ťažkosti, žiadne chválenie a vystatovanie nebolo v jeho povahe.

Mal láskavý postoj k nám deťom, umenie vypočuť a porozumieť si zachoval a preniesol aj do vzťahu k vnúčatám.

Teraz v zrelom veku sa mi mnohé situácie vynárajú v myslí a mnohokrát by som sa veľmi rada porozprávala, poopytovala sa ho na mnohé veci, ktorým som kedysi nevenovala toľko pozornosti, ako si zaslúžili.

LUBICA KRNOVÁ, DCÉRA

Spomedzi mnohých krásnych spomienok na otecka vyberám len niekoľko obrázkov – čriepkov do mozaiky, spojených s konkrétnymi vecami či príbehmi.

Nosieval mnoho rokov vreckové hodinky s dlhou retiazkou, vložené do osobitného – na to určeného – vrecka na pánskych nohaviciach. V zadnom vrecku – okrem peňaženky – mal vždy pri sebe neodmysliteľný malý, ale spoľahlivý vreckový nožík. O ňom hovorieval, že sa ho podarilo „prepašovať“ aj do väzenia v Ilave. Neskôr sa predsa len stratil... Po viacerých rokoch, pri vyvážaní obsahu žumpy na roľu, sa nožík opäť objavil. Nepoškodený.

Ako väčšina pánov farárov aj otecko nosieval klobúk. Doma bola preňho typická baretká – tá jednoduchá, klasická. Ak ju však z hlavy zobral do pravej ruky, bol to zlý signál najvyššieho stupňa: „Šľahnem ťa

poza uši!“ Ale nepamätám sa, že by tento výchovný spôsob na nás niekedy „dokonal“.

Keď sme pri čítaní novinových správ položili otázku, nejasné súvislosti nám pekne vysvetlil. Na moje počudovanie, ako to vie, ma nabádal: „Uč sa čítať aj medzi riadkami!“

Do Súlova – na skaly aj do kostola – často a radi chodili viacerí návštevníci: či už rodné skupinky (naoberať si zásobu lipového kvetu) alebo celé autobusové zázjazy, zvlášť zo severnej Moravy. Ku koncu jednej takejto „bohatej“ nedele sa vo dverách stíchnutej fary objavil oltárny spolubrat a povedal oznamujúcu vetu: „Ondřeji, je nás dve stě padesát a máme hlad.“ Čo bolo potom? Nuž, ako zvyčajne: Otecko „usadil zástupy“ na zelenú trávu kostolového dvora a začal zaujímavé rozprávanie o histórii artikulačného kostola... Mamička medzitým rozbehla pátraciu a zásobovaciu akciu po dedine: kde sa ešte nájde mlieko, chlieb, maslo...?! Aj títo výletníci odišli domov nasýtení.

Práce a povinnosti na fare bolo vždy mnoho. Často bolo treba cestovať autobusom do Bytče, Žiliny... Čas bol vzácnny, a tak ma pred odchodom z domu neraz poslal: „Choď zdržať autobus!“ Šoféri mali porozumenie, nuž to vždy dobre dopadlo: rýchly beh za pristávajúcim autobusom – v jednej ruke taška, v druhej klobúk.

S vlakom to už bolo horšie. Chodievali sme spolu na alergologické oddelenie do Martina. Raz sme sa odtiaľ veľmi ponáhľali na prípoj do Vrútok, rozhodovali sekundy. Mala som asi osem rokov. Otecko ma postavil k vlaku a bežal na stanicu kúpiť lístky. Výpravca však zapískal na odchod a ja – zmätená – som nastúpila. Stres. Vo Vrútkach som vystúpila a pri východe zo stanice čakala... Otecko prišiel onedlho autobusovým spojom. Dodnes ma hreje ten jeho hľadajúci pohľad plný starostlivosti a lásky.

Tak ako on vo všetkom bezvýhradne dôveroval Pánu Bohu, tak sme my deti mohli dôverovať jemu, nášmu drahému oteckovi.

ANKA GERMANOVÁ, DCÉRA

...ako rosa z lona rannej zory je Tvoja mládež v svätej ozdobe.
Ž 110, 3

Věřím v křesťanství,
jako věřím, že vyšlo slunce,
nikoli jen proto, že ho vidím,
ale proto, že díky němu vidím všechno ostatní.

CLIVE STAPLES LEWIS

Oznam na facebooku ohlasoval výlet do Dolného Kubína. Vedúci mládeže Miňo Bruncko nás nadšene volal na návštevu mládežníkov z iného kraja. Zvedavosť mi nedala, a tak som sa v piatok – 9. 10. – ocitla na stretnutí mládeže v Dolnom Kubíne.

Keď sme tam dorazili, chvíľku nám trvalo, kým sme sa zorientovali a zistili sme, kde sa vlastne fara evanjelického zboru nachádza. Nakoniec sa nám to podarilo a vošli sme do brány hneď vedľa reštaurácie. Víтали nás tamojší mládežníci, atmosféra bola radostná a pokojná, cítila som sa tam veľmi príjemne. Spolu sme spievali, modlili sa a vypočuli zaujímavý výklad o moci slova. Dokonca som sa znovu stretla s ľuďmi, ktorých som spoznala na SEM-feste. Bolo to príjemné prekvapenie vidieť ich tam, pretože som nevedela, odkiaľ sú a či sa s nimi ešte niekedy stretnem. Keďže na ďalší týždeň bola plánovaná Turčianska mládež, na ktorú sa chystali aj oni, veľmi som sa tešila a bola plná očakávania, či ich zas uvidím... A prišli, tak sme sa spolu porozprávali a tešili sa zo spolu prežitého času.

NAĎKA BUKOVINSKÁ

SVET A JEHO VPLYV v podaní Dušana Valka

Dňa 16. 10. 2015 sme mali opäť našu obľúbenú Turčiansku mládež. O spev, požehnaný čas a super slovo rozhodne nebola núdza. Témou stretnutia bol SVET A JEHO VPLYV. Hlavné slovo mal Dušan Valko, ktorý nám porozprával svoj životný príbeh, svedectvo o tom, ako spoznal Boha, a opísal jeho obrátenie. Aj prostredníctvom jeho vyznania sme mohli spoznať a vidieť na vlastné oči, ako Boh koná každý jeden deň v našich životoch. A to aj napriek tomu, že si to mnohokrát neuvedomujeme a nevidíme, čo pre nás robí, a aj napriek tomu, že si to nezaslúžime.

Na stretnutí mládeže sa opäť spievali výborné chvály. Spreádzala nás kapela MIXb@ND, za ktorej službu ďakujeme. Samozrejme, nechýbala ani nápaditá aktivita našej super moderátorky Alenky. Hru známu z telky „Piaty proti piatim“ sme si mohli zahrať a zistiť, aké je náročné vymýšľať čo najlepšie a najčastejšie odpovede na dané otázky.

Zažili sme veľa zábavy a myslím si, že mnohých z nás, čo sme tam mohli byť, Turčianska mládež oslovila. Opäť sme mohli bližšie spoznať, aký dobrý je náš Pán. Vidieť Jeho vplyv aj napriek tomu, že svet nás častokrát ovplyvňuje úplne iným spôsobom a zväzda na iné strany. Nie je ľahké vyberať si tú správnu cestu. Niekedy ju ani nevidíme alebo si myslíme, že vieme lepšie, čo chceme, ako Ten, čo nás stvoril. A práve preto by sme mali všetko, čo robíme, konzultovať práve s Ním. Držať sa tej jedinej istoty, ktorú v živote máme, a tou je Kristus Pán. Ďakujeme za povzbudivú mládež a už sa určite tešíme na ďalšiu Turčiansku mládež, ktorá nás čaká v decembri 2015.

BARBORA SOPOLIGOVÁ

UDALOSTI V NAŠOM CIRKEVNOM ZBORE OD OKTÓBRA DO DECEMBRA 2015

- 10. októbra sa konali na Memorandovom námestí Dožinky, ktoré už 4. rok organizovalo Občianske združenie Premena – spolupráca v Turci.
- 11. októbra sme mali v už tradične vyzdobenom kostole Poďakovanie za úrody zeme.
- 17. októbra zorganizoval Turčiansky seniorát seniorátne stretnutie v evanjelickom kostole v Žiline, ktoré bolo určené pre všetkých otcov, krstných otcov, starých otcov a budúich otcov.
- 30. októbra bola pietna spomienka na Národnom cintoríne v Martine pri príležitosti Pamiatky zosnulých.
- 31. októbra na službách Božích na Pamiatku reformácie čítali z diela Dr. Martina Luthera bratia Michal Valčo a Ivan Gaič.
- 1. novembra na službách Božích na Pamiatku zosnulých kázal brat farár Matt Hannah z New Heights, WA, USA.
- 8. novembra sme mali Pamiatku posvätenia chrámu. Kázal emeritný brat senior Jozef Havrila a históriu nášho chrámu predstavil brat Miloš Kovačka.
- 12. – 15. novembra navštívilo naše mesto a cirkevný zbor 40 Holanďanov pri príležitosti 25. výročia partnerstva medzi cirkevnými zborami a mestami Hogeveen a Martin. Slávnosti sa začali v rímskokatolíckom kostole a ukončili sa v našom ev. a. v. chráme ekumenickými službami Božími za účasti vedenia mesta Martin a Hogeveen.
- 20. novembra Slovenská advokátska komora (SAK) pri príležitosti 140. výročia účinkovania advokátskych komôr na území Slovenska slávnostne odhalila pamätnú tabuľu na bývalej budove SAK. Budova bola postavená v čase, keď SAK predsedal Dr. Ján Vanovič, významný slovenský právnik, ktorý vykonával funkciu generálneho dozorcú ECAV a zborového dozorcú martinského ev. a. v. zboru.
- 21. novembra si vyrábali deti s rodičmi adventné venčeky. Stretnutie pripravila detská besiedka s vedúcou Andreou Hybenovou.
- 29. novembra sa uskutočnil televízny prenos služieb Božích z nášho chrámu. Ďakujeme za mnohé kladné ohlasy, podporu a pomoc všetkým, ktorí tieto služby Božie pripravili.
- 2. a 3. adventnú nedeľu sme pripravili zbierku potravín, obuvi a oblečenia pre charitu v Martine, organizovanú spolu s cirkevnými zborami Vrútky a Sučany.
- 10. decembra bol v novej budove EŠŠ Deň otvorených dverí, počas ktorého okrem prehliadky budovy boli predvedené modelové hodiny, prezentácie školských i mimoškolských projektov a aktivít študentov.
- 11. – 13. decembra mali naši konfirmandi – pr-

váci víkendovku v Párnici, ktorú zorganizovala Andrea Hybenová, Eva Janotová a Lucia Letášová.

- 20. decembra sa konal adventný koncert nášho zborového spevokolu v našom kostole.
- 4. októbra, 1. novembra a 6. decembra sa uskutočnila veľká detská besiedka s peknou účasťou detí a rodičov.

- 16. októbra a 11. decembra sa konalo v aule Biblickej školy stretnutie Turčianskej mládeže. Ďakujeme všetkým, ktorí stretnutia už 6 rokov s láskou pripravujú.
- V novembri sme dokončili rekonštrukciu terasy na budove fary. Ďakujeme bratovi kostolníkovi a všetkým ochotným bratom, ktorí mu pomáhali.

SLUŽBY BOŽIE CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV NA SLOVENSKU, MARTIN POČAS VIANOČNÝCH A NOVOROČNÝCH SVIATKOV

ŠTEDRÝ DEŇ – 24. 12. 2015 – ŠTVRTOK

15.30

Štedrovečerné služby Božie

17.00

Štedrovečerné služby Božie

1. SLÁVNOSŤ VIANOČNÁ – 25. 12. 2015 – PIATOK

8.30

Slávnostné služby Božie

10.00

Slávnostné služby Božie

8.30

Služby Božie na Bystričke

2. SLÁVNOSŤ VIANOČNÁ – 26. 12. 2015 – SOBOTA

10.00

Slávnostné služby Božie, v rámci SB Večera Pánova

NEDELA – 27. 12. 2015

10.00

Služby Božie

SILVESTER – 31. 12. 2015 – ŠTVRTOK

16.00

Služby Božie

NOVÝ ROK – 1. 1. 2016 – PIATOK

10.00 Slávnostné služby Božie s Večerou Pánovou

NEDELA – 3. 1. 2016

8.30

Ranné služby Božie

10.00

Služby Božie

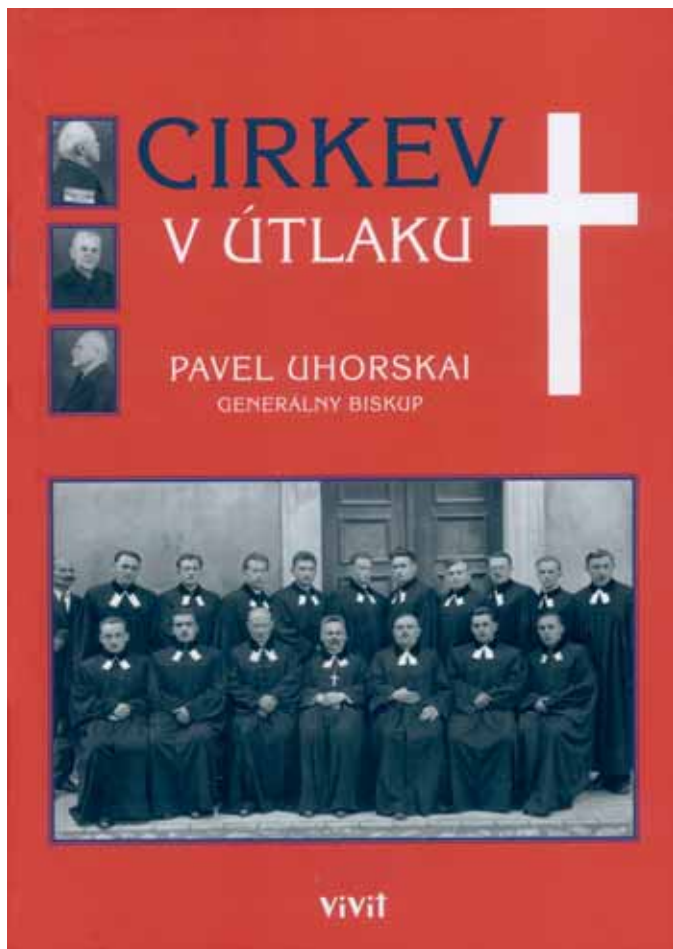

ZJAVENIE KRISTA PÁNA MUDRCOM – 6. 1. 2016 – STREDA

10.00

Služby Božie

SLÁVA BOHU NA VÝSOSTIACH!

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Katarína Pížová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská, Hedwiga Tkáčová-Hennelová

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176